

Jaarverslag 2022

**Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor het Beroepsvervoer over de Weg**

Inhoud

BESTUURSVERSLAG	3
1. Kerncijfers.....	4
2. Voorwoord.....	6
3. Profiel	9
4. Organisatie.....	12
5. Bestuursstructuur	16
6. Bestuursbureau en uitbestedingspartijen	24
7. Governance	27
8. Ontwikkelingen op pensioengebied	32
9. De pensioenregeling.....	35
10. Communicatie.....	37
11. Beleggingen	39
12. Risicomanagement	50
13. Statistische gegevens.....	58
14. Uitvoeringskosten.....	61
15. Financiële ontwikkelingen	72
16. Ontwikkelingen na afloop verslagjaar	82
17. Rapport raad van toezicht	83
18. Oordeel van het verantwoordingsorgaan	95
JAARREKENING	100
19. Balans per 31 december 2022.....	101
20. Staat van baten en lasten over 2022.....	102
21. Kasstroomoverzicht	103
22. Toelichting op de jaarrekening.....	105
23. Gebeurtenissen na balansdatum.....	157
OVERIGE GEGEVENS	160
24. Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	161
25. Actuariële verklaring.....	162
26. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	164
BIJLAGEN	175
27. Aanvullende informatie bestuursorganen	176
28. SFDR Annex IV	182
29. Begrippenlijst.....	192
30. Colofon	202

BESTUURSVERSLAG

1. Kerncijfers

Bedragen x € 1.000.000	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen (per eind van het jaar)¹					
Werkgevers	9.076	8.825	8.346	8.455	7.984
Deelnemers, actief en voortgezet	188.081	185.969	179.595	180.325	177.619
Gewezen deelnemers ²	311.731	397.383	391.746	387.147	401.117
Pensioengerechtigden	108.400	104.432	99.289	94.471	92.675
Totaal aantal deelnemers	608.212	687.784	670.630	661.943	671.411
Pensioenpremies, uitkeringen en kosten³					
Premiebijdragen	1.334	1.129	1.179	1.054	918
(Zuivere) kostendekkende premie	1.832	1.804	1.547	1.274	1.143
Gedempte kostendekkende premie 'Toetspremie'	1.254	1.073	1.037	968	832
Pensioenuitvoeringskosten	22	22	21	21	22
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro's)	75	76	75	77	83
Uitkeringen	538	481	440	425	394
Vermogen en solvabiliteit⁴					
Aanwezig vrij beschikbaar eigen vermogen (zie volgende pagina (a) minus (b))	2.671	3.975	1.262	936	-47
Min. vereist eigen vermogen (art. 131 PW)	1.135	1.535	1.559	1.348	1.079
Min. vereist eigen vermogen in % van voorziening pensioenverplichtingen	4,4%	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%
Vereist eigen vermogen (strategische mix, art. 132 PW)	4.718	5.758	5.833	5.146	4.312

¹ Toelichting: zie hoofdstuk 13 'Statistische gegevens'

² Van een groot aantal gewezen deelnemers zijn de pensioenaanspraken overgedragen naar andere pensioenuitvoerders. Het betrof hier zogenaamde 'kleine pensioenaanspraken'. Dit verklaart de sterke afname van het aantal gewezen deelnemers.

³ Toelichting kosten: zie hoofdstuk 14 'Uitvoeringskosten'. Toelichting premies en uitkeringen: zie hoofdstuk 15 'Financiële ontwikkeling'

⁴ Toelichting: zie hoofdstuk 15 'Financiële ontwikkeling'

Bedragen x € 1.000.000	2022	2021	2020	2019	2018
Vereist eigen vermogen in % van voorziening pensioenverplichtingen	18,2%	16,2%	16,1%	16,6%	17,2%
Balanswaarde voor bep. dekkingsgraad (a)	28.605	39.520	37.391	31.979	24.981
Voorzieningen pensioenverplichtingen (b)	25.934	35.544	36.129	31.009	25.028
Actuele (UFR) dekkingsgraad volgens FTK in %(a / b)	110,3%	111,2%	103,5%	103,0%	99,8%
Verwachte actuele (UFR) dekkingsgraad in % ultimo boekjaar volgens het in dat jaar van toepassing zijnde herstelplan	113,2%	105,2%	104,7%	101,8%	109,1%
Beleidsdekkingsgraad in %	111,1%	107,3%	97,5%	101,4%	105,5%
Reële dekkingsgraad	83,1%	86,3%	79,2%	81,0%	85,2%
<i>Beleggingen omvang, resultaten en kosten⁵</i>					
Balanswaarde (jaareinde, incl. derivaten passiva)	25.522	39.110	38.052	31.840	25.221
Beleggingsresultaten	-11.452	242	4.572	6.037	-360
Beleggingsrendement	-28,9%	0,6%	14,3%	23,6%	-1,4%
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,28%	0,26%	0,27%	0,31%	0,32%
Z-score in jaar	-0,22	0,09	0,32	0,41	-0,25
Performancetoets over vijfjaarsperiode ⁶	0,16	0,53	0,59	0,64	0,49
<i>Overig</i>					
Saldo van baten en lasten boekjaar	-1.305	2.714	326	982	-1.672
Gemiddelde discontovoet (DNB)	2,5%	0,6%	0,3%	0,8%	1,5%

⁵ Toelichting: zie hoofdstuk 11 'Beleggingen'.

⁶ De toetswaarden zijn ten opzichte van een norm van -1,28 weergegeven.

2. Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2022 van Pensioenfonds Vervoer. Het bestuur legt in dit verslag verantwoording af over het boekjaar.

DE OEKRAÏNECRISIS

In februari 2022 zijn Russische troepen Oekraïne binnengevallen. Dit leidt tot enorm menselijk leed en kent aanzienlijke gevolgen.

In reactie op de inval is wereldwijd een groot aantal sanctiemaatregelen van kracht geworden. Pensioenfonds Vervoer heeft deze maatregelen geïmplementeerd, zowel bij het pensioenbeheer als bij het vermogensbeheer.

De pensioenuitvoerder van Pensioenfonds Vervoer heeft geanalyseerd of deelnemers of aangesloten werkgevers deel van de sanctielijst uitmaken. Dit bleek niet het geval.

Het bestuur heeft in maart 2022 besloten om de (overige beperkte hoeveelheid) Russische beleggingen, inclusief beleggingen in aan Rusland gerelateerde ondernemingen, voor zover mogelijk volledig te verkopen. De externe vermogensbeheerders van Pensioenfonds Vervoer hebben dit in opdracht van het bestuur uitgevoerd. Zij zorgen ook voor de verdere uitvoering van het sanctiebeleid binnen de beleggingsmandaten.

In economisch opzicht heeft de Oekraïne crisis grote impact op de prijzen van vooral energie en voedingsmiddelen. Mede hierdoor is de inflatie sterk toegenomen: in 2022 zijn de prijzen in Nederland gemiddeld met circa 10% gestegen. Een zo sterke stijging is sinds 1975 niet meer voorgekomen.

DE CORONACRISIS

De Coronacrisis (COVID-19 pandemie) heeft in 2022 in grote delen van de wereld, waaronder in Nederland, een zachte landing gekregen. Het normale leven is vanaf het voorjaar 2022 weer opgepakt. Het bestuur realiseert zich dat dit niet voor iedereen geldt. Sommigen hebben langdurige, en misschien wel blijvende gezondheidsproblemen opgelopen. Anderen hebben met aanzienlijke financiële schade te maken gehad.

Hybride werken en vergaderen was een noodzaak gedurende meerdere fasen van de COVID-19 pandemie. Dit heeft goed gefunctioneerd en blijft daarom deels bestaan. Ook zijn in 2022 de pensioensprekuren met onze pensioenconsulenten op locatie weer opgepakt. De mogelijkheid voor een pensioensprekuren via een videogesprek blijft ook hier bestaan.

DE FINANCIËLE POSITIE

Boekjaar 2022

De financiële positie van Pensioenfonds Vervoer is ondanks de Oekraïne crisis en de mindere economische omstandigheden in het gehele jaar 2022 verbeterd. Weliswaar is de dekkingsgraad iets gedaald, van 111,2% eind 2021 naar 110,3% eind 2022. Maar hierin zitten twee indexaties verwerkt, namelijk van 3,24% per 1 juli 2022 en 3,09% per

1 januari 2023. Het besluit over de laatstgenoemde indexatie is in 2022 genomen. Daarom moet met die indexatie rekening worden gehouden in de dekkingsgraad van eind 2022.

De in 2022 verbeterde solvabiliteit blijkt ook uit de van 107,3% naar 111,1% gestegen beleidsdekkingsgraad. Dit is te danken aan de, in samenhang met de forse inflatie, sterk gestegen rente. Door de rentestijging is de waarde van de verplichtingen enorm afgenomen.

De waarde van het belegd vermogen daalde eveneens fors, maar minder sterk dan de waarde van de verplichtingen. Het beleggingsrendement kwam over geheel 2023 uit op minus 28,9%. Dat ziet er 'erger' uit dan het is: de bijdrage aan dit rendement van de zakelijke waarden (aandelen plus vastgoed) was minus 3,8%. De overige rendementsbijdrage (minus 25,1%) is afkomstig van de vastrentende waarden en de instrumenten voor het afdekken van het rente- en valutarisico. Als de rente sterk stijgt is dat slecht voor het beleggingsrendement, maar goed voor de dekkingsgraad. In 2019 zagen we precies het omgekeerde. Toen was de rente sterk gedaald. Het beleggingsrendement was in dat jaar heel hoog en het vermogen sterk gestegen, maar de dekkingsgraad nam juist af.

Boekjaar 2023

Pensioenfonds Vervoer heeft altijd voldoende geld vrij kunnen maken om alle uitkeringen te doen. Zoals genoemd heeft het pensioenfonds op 1 juli 2022 en 1 januari 2023 de pensioenaanspraken en uitkeringen kunnen verhogen. Tot op heden heeft Pensioenfonds Vervoer nooit hoeven 'korten'. Maar bij een verslechtering van de financiële positie kunnen toekomstige kortingen niet worden uitgesloten.

De economische ontwikkelingen blijven erg onzeker. Het is goed denkbaar dat de prijzen in 2023 verder zullen stijgen. Maar naar verwachting wel in iets mindere mate dan vorig jaar. De inflatie blijft hoog doordat energieprijzen nu steeds meer indirect doorwerken in prijzen van allerlei producten. Verder worden loonstijgingen in allerlei sectoren ook weer doorberekend in hogere prijzen.

Nieuw pensioenstelsel

Op 22 december 2022 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Het gewijzigde wetsvoorstel is nu in behandeling bij de Eerste Kamer. Het kabinet streeft naar inwerkingtreding van de nieuwe pensioenwet op 1 juli 2023. Cao-partijen en de pensioenfondsen hebben dan nog maximaal tot 1 januari 2027 de tijd om de wet in te voeren. Dit zal leiden tot een nieuwe pensioenregeling.

Cao-partijen betrokken bij Pensioenfonds Vervoer bereiden zich goed voor op de nieuwe pensioenregeling. In 2022 zijn de uitgangspunten voor de nieuwe pensioenregeling uitgewerkt. In 2022 is onderzocht in hoeverre een nieuwe pensioenregeling kan aansluiten bij deze uitgangspunten. De eerste helft van 2023 zal gebruikt worden om de nieuwe solidaire premierregeling (*voorlopige* keuze) te ontwerpen aan de hand van de geformuleerde uitgangspunten. Deze zijn te vinden op <https://www.pfvervoer.nl/nieuwe-regeling/uitgangspunten>.

Parallel wordt gewerkt aan een implementatieplan en communicatieplan. In het communicatieplan zullen de stappen komen te staan hoe de actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden, andere pensioengerechtigden en werkgevers geïnformeerd gaan worden. Hierbij zullen uiteindelijk de individuele gevolgen kenbaar gemaakt worden.

Cao-partijen zullen medio 2023 ook besluiten over het zogeheten 'invaren'. Invaren betekent het overzetten van de opgebouwde aanspraken in de huidige (oude) pensioenregeling naar opgebouwd kapitaal in de toekomstige (nieuwe)

pensioenregeling. Ook zal er dan bekeken worden of er groepen deelnemers zijn die mogelijk nadeel ondervinden van de overgang op de nieuwe pensioenregeling en of deze hiervoor gecompenseerd dienen te worden.

Strategie

Het bestuur heeft in januari 2022 de nieuwe strategie voor de jaren 2022-2024 vastgesteld. In de strategie is de missie en visie vertaald naar beleid op de korte en langere termijn. Het bestuur luistert en kijkt goed naar wat er speelt bij de werkgevers en de werknemers in het vervoer. Ook de maatschappelijke ontwikkelingen in de wereld worden door het bestuur nauwlettend gevolgd. Voor de speerpunten in onze strategie verwijzen wij graag naar het volgende hoofdstuk.

Verantwoord beleggen

In 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer verdere stappen gezet in het ontwikkelen en implementeren van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid. Daarbij lag een grote nadruk op het implementeren van het Klimaatrisico beleid dat in 2021 is vastgesteld en een integraal onderdeel is van het MVB-beleid.

Voor een exacte weergave van het MVB beleid verwijzen we graag naar hoofdstuk 11 Beleggingen en naar onze website⁷. Daar is ook het MVB-verslag te vinden dat Pensioenfonds Vervoer elk halfjaar publiceert.

Tot slot

Het bestuur dankt graag iedereen die in 2022 een bijdrage heeft geleverd aan het goed functioneren van het fonds.

Den Haag, 20 april 2023

Namens het bestuur,

Eddy Veltink (voorzitter)

Leon Ceelen (plaatsvervangend voorzitter)

⁷ www.pensioenfondsvervoer.nl

3. Profiel

Pensioenfonds Vervoer is een stichting die in 1964 is opgericht als een bedrijfstakpensioenfonds waar alle werkgevers in de sectoren beroepsgoedervervoer, besloten bus- en taxivervoer en het kraanverhuurbedrijf bij aangesloten zijn. Naast de verplichtgestelde werkgevers kunnen werkgevers zich ook vrijwillig aansluiten.

Statutaire doelstelling

Het fonds heeft in de statuten als doel vastgelegd dat het, aan de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden van het fonds pensioenaanspraken en rechten op uitkeringen toekent bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid of overlijden. Dit doet Pensioenfonds Vervoer binnen de kring van de aangesloten werkgevers en volgens bepalingen van zijn statuten en de reglementen. De statuten zijn voor het laatst gewijzigd op 13 oktober 2021.

Missie

Pensioenfonds Vervoer biedt een complete regeling, die voor een zo goed mogelijke uitkering zorgt in goede en slechte tijden. We richten ons volledig op de werknemers, werkgevers en pensioengerechtigden in de sector vervoer en logistiek. We houden altijd het belang van de mensen voor wie we werken in het oog. We hebben geen winstoogmerk. Alles voor een goed pensioen.

Visie

Werken en pensioen in de vervoerssector

Cao-partijen zorgen ervoor dat iedereen die in de vervoerssector werkt, recht heeft op een compleet pensioenpakket. Dat betekent dat je niet alleen een pensioen opbouwt voor jezelf, maar er ook een uitkering is geregeld voor je nabestaanden mocht je komen te overlijden. Word je arbeidsongeschikt, dan zorgen we ervoor dat je toch pensioen blijft opbouwen.

Werkgevers zien de pensioenregeling bij Pensioenfonds Vervoer als een waardevolle arbeidsvoorwaarde en een middel om hun werknemers van een inkomen te voorzien na hun werkzame leven.

Pensioen beweegt mee met de veranderende wereld

Pensioenfonds Vervoer zorgt ervoor dat je in staat bent een goed beeld te vormen van het pensioen dat je later ontvangt. Dat zal in het begin nog een ruwe inschatting zijn, maar naarmate je ouder wordt kun je steeds preciezer zien wat je inkomen is als je met pensioen bent.

We helpen bij het maken van keuzes

Belangrijke keuzes maak je niet van de ene op de andere dag. Daarom reiken we je de helpende hand. We attenderen je tijdig op de mogelijkheden die je hebt binnen onze regeling. En we laten helder zien wat de gevolgen zijn van iedere keuze. We doen dat op een manier die jij prettig vindt: bijvoorbeeld online of via één van onze pensioenconsulenten. Door de keuzes die we je bieden, ontvang jij je pensioen wanneer het jou het beste uitkomt.

We maken het persoonlijk

We doen ons best om goed te begrijpen wat er speelt bij jou en je werkgever. Daar passen we onze dienstverlening zoveel mogelijk op aan. We willen graag dat je ervaart dat we er zijn voor jou, vanaf het moment dat je begint met de opbouw van je pensioen tot het moment dat je met pensioen gaat, en daarna. Ook al werken we veel met getallen, we geloven niet in nummers, maar in mensen.

We bewaken jouw belangen

We hebben te maken met veel invloeden van buitenaf. We voldoen natuurlijk aan alle regels, maar laten ons niet afleiden door de waan van de dag. We hebben een heel duidelijk doel voor ogen en stoppen er veel energie in om dat doel te bereiken. Iedere dag opnieuw. Wij zijn eerlijk, betrouwbaar en kostenbewust. We streven naar een goed rendement op de premie die we voor jou beleggen en nemen daarbij geen onnodige risico's.

Strategie

De missie en visie van Pensioenfonds Vervoer vormen de voedingsbodem voor de strategie van het pensioenfonds. Het bestuur heeft in januari 2022 de nieuwe strategie voor de jaren 2022-2024 vastgesteld. In de strategie hebben we de missie en visie vertaald naar beleid op de korte en langere termijn. We luisteren en kijken goed naar wat er speelt bij de werkgevers en de werknemers in het vervoer. Daarnaast houden we de wereld om ons heen in de gaten. Op basis daarvan hebben we de volgende speerpunten in onze strategie voor de komende tijd:

1. Het gaat om jou!

We geloven in persoonlijk contact. Je kunt ons dus altijd iets vragen of iets met ons bespreken. Maar ook online proberen we je zo goed mogelijk te helpen. We blijven daarom werken aan een steeds betere website en een MijnOmgeving waar je veel zelf kunt bekijken en regelen. En we proberen je zo persoonlijk mogelijk aan te spreken, in duidelijke taal.

2. Meegroeien met de diverse vervoerssectoren

We geloven dat het goed is dat iedereen die in het vervoer werkt via dezelfde regeling een pensioen opbouwt. Zo zorgen we voor een gelijk speelveld. We zien ook dat 'het vervoer' verandert. We zorgen ervoor dat onze (verplichte) pensioenregeling bij de vervoerssector van de toekomst aansluit.

3. We bereiden ons voor op de nieuwe regels voor pensioen

Werkgevers en werknemers denken na over een nieuwe pensioenregeling. De belangrijkste uitgangspunten die nu ook al gelden, blijven overeind. Daarbij houden we rekening met alle verschillende groepen waarvoor we werken. En natuurlijk zorgen we ervoor dat iedereen - zodra het kan - goed geïnformeerd wordt.

4. We houden rekening met mens en milieu als we de inleg voor je pensioen beleggen

Voorop staat een goed pensioen. Dat betekent dat we beleggen om rendement te behalen. Tegelijkertijd zijn we ervan overtuigd dat het streven naar een goed rendement prima samengaat met 'duurzaam beleggen'. Zo krijg je je inleg dubbel en dwars terug en dragen we een steentje bij aan een groenere wereld.

5. De digitale samenleving

We regelen en doen steeds meer online. We zien kansen, maar ook risico's. Bijvoorbeeld door aanvallen op onze systemen van buitenaf. Daarom besteden we veel aandacht aan de beveiliging van onze systemen en jouw persoonlijke gegevens.

Realisatie strategie in 2022

Het fonds heeft de strategische doelstellingen voor 2022 nagenoeg geheel en volgens planning gerealiseerd. Nagenoeg geheel omdat het aan- en afmelden van samenwonende partners (inclusief het aanvragen Tijdelijk Extra Partnerpensioen) als onderdeel van het speerpunt 'Het gaat om jou!' nog niet op het niveau ligt dat het fonds voor ogen heeft. Een oorzaak daarvan is de grote vraag naar IT-capaciteit bij TKP. Verder loopt de realisatie van de nieuwe IT-architectuur bij TKP achter op schema. Daardoor is het nog niet gelukt om het gewenste niveau van persoonlijker communiceren, te bereiken. Beide aandachtspunten zijn door TKP en het fonds onderkend en opgepakt.

Het bestuur is echter verheugd dat het fonds in 2022 forse stappen heeft gezet op de strategische speerpunten. De communicatie met onze deelnemers op B1 taalniveau draagt bij aan een persoonlijker en attentere dienstverlening. Dit doen we in onze brieven, maar ook onze reglementen zijn omgezet naar B1 niveau. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer in 2022 de projectfasen voor het ontwerp en de implementatie van een nieuwe pensioenregeling volledig volgens de planning kunnen uitvoeren. Voor een nadere toelichting verwijzen wij graag naar in hoofdstuk 8 tot en met 12 van dit jaarverslag.

Het bestuur kijkt er naar uit om dit in 2023 voort te kunnen zetten.

4. Organisatie

Het bestuur van Pensioenfonds Vervoer is paritair samengesteld. De samenstelling van de fondsorganen en commissies was in 2022 zoals hierna weergegeven.

Het cijfer dat achter de naam staat verwijst naar de belanghebbende partij die het betreffende lid van het bestuur of het verantwoordingsorgaan voor benoeming heeft voorgedragen. De belanghebbende partijen zijn:

- (1) Transport en Logistiek Nederland
- (2) Koninklijk Nederlands Vervoer
- (3) FNV
- (4) CNV Vakmensen
- (5) Pensioengerechtigden

Bestuur

Leden werkgevers:

Dhr. L.J.H. Ceelen (voorzitter 2022) (1)
Dhr. L.C.A. Scheepens (1)
Mw. S. Kraaijenoord (plv. secr. 2022) (1)
Mw. I.V. Hermans (2)

Leden werknemers en pensioengerechtigden:

Dhr. F. Veltink (plv. voorzitter 2022) (3)
Dhr. M. Hulsegge (secretaris tot 05-03 2022) (4)
Dhr. S. Lahiri (tot 01-09-2022) (3)
Mevrouw M. Kisoen (secretaris v.a. 05-03-2022) (4)
Mw. A.J. Stevens (5)

Onafhankelijke bestuursleden:

Mw. W. Westerborg
Dhr. P.A. Stork

Technisch voorzitter

Mw. C.P.M. Teunissen

Klachtencommissie

Leden werkgevers:		Leden werknemers en pensioengerechtigden:	
Mw. I.V. Hermans	(2)	Dhr. S. Lahiri (tot 01-09-2022)	(3)
		Mevrouw M. Kisoen (vanaf 01-09-2022)	(4)
Secretaris (geen lid van Klachtencommissie):		Plv. Secretaris (geen lid van Klachtencommissie):	
Dhr. E. Witkamp (TKP Pensioen B.V.)		Dhr. F. van Veen (TKP Pensioen B.V.)	

Pensioencommissie individuele zaken

Leden werkgevers:		Leden werknemers en pensioengerechtigden:	
Mw. S. Kraaijenoord	(1)	Mw. A.J. Stevens (voorzitter)	(5)

Verantwoordingsorgaan

Leden werkgevers:		Leden werknemers en pensioengerechtigden:	
Dhr. W.H. van Neuren (voorzitter)	(1)	Dhr. P.J.M. Benner (secretaris)	(3)
Dhr. E. van Aggele	(1)	Dhr. G. den Hertog (vanaf 01-10-2022)	(4)
		Dhr. W. Verhaar	(5)

Raad van toezicht

Leden:	
Dhr. M.G. Jekel (voorzitter)	
Dhr. W.C. Boeschoten (secretaris, tot 01-07-2022)	
Mw. G. van Vollenhoven (plv. voorzitter)	
Dhr. R. Schreur (secretaris, vanaf 01-07-2022)	

Sleutelfunctiehouders

Actuariële functie: Dhr. W. Hoekert

Risicobeheerfunctie: Dhr. T. Pistorius

Interne auditfunctie: Dhr. A. van der Veer

Adviserend actuaris

Mercer Nederland B.V.

Dhr. M. Heemsker

Certificerend actuaris

WTW

Dhr. W. Hoekert

Onafhankelijke accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Dhr. H.C. van der Rijst

Compliance officer

Nederlands Compliance Instituut (NCI)

Dhr. R.N.M. van de Mast (t/m 31-12-2022)

De heer P. Westdijk (v.a. 01-01-2023)

Functionaris voor de gegevensbescherming

ICTRecht B.V.

Dhr. P. Kager

Administrateur

TKP Pensioen B.V.

Postadres: Postbus 501

9700 AM Groningen

Telefoonnummer: 088 33 22 999 (voor werkgevers: 088 33 22 900)

E-mail: pensioen@pfvervoer.nl (voor werkgevers: werkgever@pfvervoer.nl)

Website: www.pfvervoer.nl

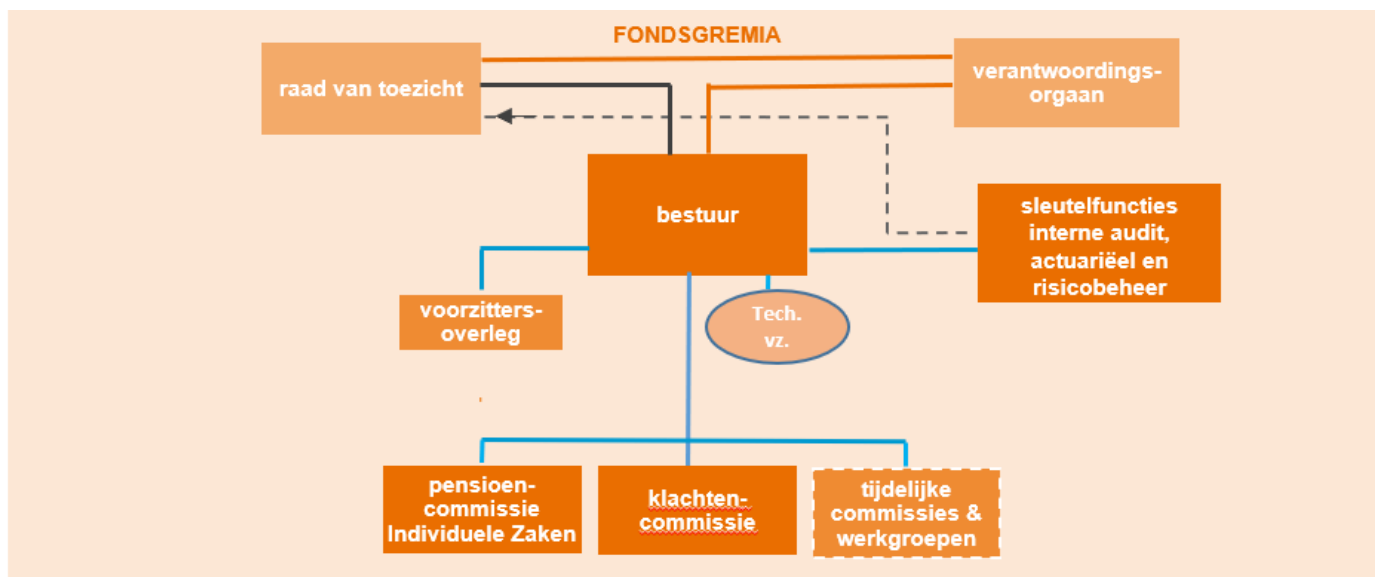
Directie bestuursbureau

Dhr. W. Brugman, algemeen directeur

Dhr. M.A.S. Ariaans, directeur vermogensbeheer

5. Bestuursstructuur

De organisatie van Pensioenfonds Vervoer was op 31 december 2022 als volgt:

BESTUUR

Het bestuur bepaalt de strategie, het beleid, de kaders en de richtlijnen van het pensioenfonds. Daarnaast zorgt het bestuur ervoor dat de bedrijfsprocessen conform de statuten, het uitvoeringsreglement en de pensioenreglementen en overige fondsreglementen uitgevoerd worden. Het bestuur vertegenwoordigt het fonds en is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking binnen de doelstelling van het fonds.

Het bestuur van Pensioenfonds Vervoer bestaat uit tien bestuursleden en is paritair samengesteld. Drie bestuursleden vertegenwoordigen de werknemers, één heeft zitting namens de pensioengerechtigden en vier vertegenwoordigen de werkgevers. Daarnaast heeft het bestuur twee onafhankelijke bestuursleden.

Bestuursleden worden benoemd door het bestuur op voordracht van sociale partners en, waar het de onafhankelijke bestuursleden betreft, na het doorlopen van een werving- en selectieprocedure. Het bestuurslid namens pensioengerechtigden wordt benoemd na de organisatie van verkiezingen. De wijze van benoeming van bestuursleden is in de statuten vastgelegd. Bestuursleden hebben zitting voor een periode van vier jaar en kunnen na afloop van deze periode in beginsel ten hoogste twee keer opnieuw voor eenzelfde periode worden benoemd.

Het bestuur heeft onderling de volgende aandachtsgebieden afgesproken:

- Governance
- Vermogensbeheer & risicomanagement
- Administratieve organisatie/interne controle (AO/IC), finance & uitbesteding
- Pensioenen
- Communicatie
- ESG
- IT

Elk bestuurslid heeft een functieprofiel met één of meer van deze aandachtsgebieden. Dit houdt onder meer in dat een bestuurslid binnen het bestuur zorg draagt voor de verdiepende deskundigheid dat hoort bij het aandachtsgebied. De bestuursleden treden gezamenlijk als bestuur beleidsbepalend en controlerend op.

Twee permanente bestuurscommissies ondersteunen het bestuur: de Pensioencommissie Individuele Zaken en de Klachtencommissie. De commissies bestaan uit bestuursleden en hebben een paritaire samenstelling. In de volgende paragrafen wordt beschreven wat de taken en werkzaamheden zijn van deze commissies.

Indien nodig stelt het bestuur een *tijdelijke werkgroep* in voor specifieke vraagstukken, als voorbereiding van de behandeling van dit vraagstuk buiten de bestuursvergadering naar verwachting effectief is. Binnen het proces van gefaseerde besluitvorming (BOB-model) bevinden de taken van een werkgroep zich steeds in de beeldvormingsfase. De fases van oordeelsvorming en besluitvorming worden steeds met het voltallige bestuur doorlopen. Zodra de opdracht afgerond is, heft het bestuur de werkgroep op.

Ook kan het bestuur een *tijdelijke commissie* instellen, bijvoorbeeld voor de organisatie van verkiezingen voor een bestuurslid namens pensioengerechtigden.

Om de (plaatsvervangend) voorzitter te ontlasten en het effectief vergaderen te bevorderen werkt Pensioenfonds Vervoer sinds 2013 met een technisch voorzitter van de bestuursvergaderingen. De technisch voorzitter zorgt ervoor dat op een effectieve wijze en in een goede sfeer wordt vergaderd, waardoor het bestuur zorgvuldig en slagvaardig kan opereren. De technisch voorzitter maakt geen deel uit van het bestuur en heeft geen stemrecht.

De technisch voorzitter speelt een belangrijke ondersteunende rol in het besluitvormingsproces van het bestuur, onder meer door de fases van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming te onderscheiden en te bewaken. Daarnaast zoekt de technisch voorzitter naar mogelijke verbinding tussen tegenstrijdige standpunten en richt zich op voortvarende besluitvorming, die - gelet op de aard van Pensioenfonds Vervoer - in de regel alleen door consensus kan worden bereikt.

Het *voorzittersoverleg* wordt gevormd door de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van het bestuur. Het voorzittersoverleg vervult de werkgeversrol voor de medewerkers die in dienst zijn bij het fonds en werkzaam zijn op het bestuursbureau.

Het bestuur vergadert in de regel twee keer per maand. In de ene bestuursvergadering ligt de focus op pensioenen en communicatie, in de andere op vermogensbeheer.

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur, de commissies en de werkgroepen bij de uitvoering van hun taken. Het bestuursbureau zorgt voor het plannen en coördineren van de activiteiten op bestuurlijk niveau en heeft een beleidsvoorbereidende en adviserende rol.

Het bestuur in 2022

In 2022 heeft het bestuur achttien keer vergaderd. In mei 2022 vond daarnaast de gezamenlijke vergadering plaats van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. In deze vergadering zijn de jaarstukken van 2021 besproken en vastgesteld. Eén bestuursvergadering vond in 2022 plaats op het kantoor van Achmea IM, waarna een rondleiding en nadere kennismaking plaatsvond.

Het bestuur kwam in 2022 tien keer bij elkaar voor een collectieve studiedag of studiesessie en de collectieve zelfevaluatie. Daarnaast bracht het bestuur in mei een tweedaags werkbezoek aan TKP. Ook vond in oktober een gezamenlijke studiedag plaats voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Deze dag stond in het teken van het ontwerp van de nieuwe pensioenregeling en het bezoeken van twee aangesloten werkgevers.

Ook waren er in 2022 verschillende overleggen van bestuursdelegaties, al dan niet in de vorm van een werkgroep, over specifieke thema's. In maart 2022 bracht minister Schouten, minister voor Armoedebelid, Participatie en Pensioenen, een werkbezoek aan Pensioenfonds Vervoer. Delegaties van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het bestuursbureau hebben met de minister onder meer gesproken over de voorbereiding op de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp), invaren, indexeren, de verplichtstelling/representativiteit, Niet Opgevraagde Pensioenen en diversiteit.

Samenstelling van het bestuur

In 2022 vonden enkele wijzigingen in de samenstelling van het bestuur plaats.

Op 5 maart 2022 heeft de heer M. (Marcel) Hulsegge zijn functie neergelegd als bestuurslid namens werknemers. Hij is per deze datum opgevolgd door mevrouw U.S. (Mila) van den Bout-Kisoen als bestuurslid namens werknemers (op voordacht van CNV Vakmensen)

De heer S. (Sujan) Lahiri stopte per 1 september 2022 als bestuurslid namens werknemers (op voordacht van FNV). Op deze datum is een vacature in het bestuur ontstaan. Begin 2023 is deze vacature vervuld met de definitieve benoeming van mevrouw J. (Jacqueline) van Leeuwen, die in oktober 2022 gestart is als aspirantbestuurder.

Tot slot legde mevrouw S. (Saskia) Kraaijenoord per 31 december 2022 haar functie neer als bestuurslid namens werkgevers, op voordacht van Transport en Logistiek Nederland. Saskia Kraaijenoord is per 1 januari 2023 opgevolgd door de heer J. (Jeroen) Spaans.

Het bestuur is Marcel Hulsegge, Sujan Lahiri en Saskia Kraaijenoord zeer dankbaar voor hun inzet en bijdragen aan het fonds.

PENSIOENCOMMISSIE INDIVIDUELE ZAKEN

De pensioencommissie individuele zaken behandelt specifieke dossiers van individuele (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en individuele werkgevers. De commissie neemt besluiten over individuele zaken die buiten de bevoegdheid van de pensioenadministrateur vallen. De pensioencommissie adviseert in voorkomende gevallen het bestuur. De commissie behandelt vooral verzoeken met betrekking tot coulance bij premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid en aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen, vrijstelling van de verplichtstelling, vrijwillige aansluitingen, langlopende betalingsregelingen en faillissementsaanvragen. De pensioencommissie individuele zaken heeft in 2022 zeven keer vergaderd.

KLACHTENCOMMISSIE

Iedereen die bij het fonds pensioen opbouwt, heeft opgebouwd of pensioen van het fonds ontvangt kan een klacht indienen. Ook een werkgever die is aangesloten bij het fonds kan een klacht indienen. De klacht kan gaan over de dienstverlening of bejegening van of behandeling door het fonds. Een klacht kan ook gaan over een verschil van mening over een pensioenreglement of de statuten van het fonds, met gevolgen voor de rechtspositie van de belanghebbende.

De klachtencommissie van het fonds behandelt de klacht als een 'interne beroepsinstantie'. De klachtencommissie adviseert vervolgens het bestuur over de afhandeling van de klacht. Het bestuur besluit over de afhandeling van de klacht.

Behandeling klachten

Vooruitlopend op de implementatie per 1 januari 2024 van de Gedragslijn 'Goed omgaan met klachten' is Pensioenfonds Vervoer begonnen met het registreren van alle 'uitingen van ongenoegen'. In 2022 zijn er 456 telefonische uitingen van ongenoegen geuit. Deze zijn direct afgehandeld. De uitvraag na de afhandeling laat zien dat de behandeling naar tevredenheid is gedaan.

In 2022 zijn er 58 schriftelijke klachten van deelnemers ontvangen en 47 schriftelijke klachten van werkgevers die niet direct afgehandeld konden worden. In totaal 105. Bij de behandeling van klachten gaat het fonds zorgvuldig te werk en behandelt de klacht in lijn met de uitgangspunten en doelstellingen van het fonds. Als gevolg hiervan worden nagenoeg alle klachten naar tevredenheid van de belanghebbende afgehandeld.

In tabelvorm:

Klachten deelnemers en werkgevers	Aantallen	
Op 1 januari 2022 bij Ombudsman Pensioenen in behandeling:		2
Ingediende klachten 2022:		105
- Waarvan in behandeling genomen door fonds	105	
- Waarvan geëscaleerd naar de interne klachtencommissie	1	
- Waarvan ingediend bij de Ombudsman Pensioenen	1	
Afgehandeld in 2022:		107
Op 31 december 2022 bij de Ombudsman Pensioenen in behandeling:		0

Opvallend is dat veel klachten gaan over wettelijke voorschriften. Zo heeft het fonds in 2022 te maken gehad met klachten over indexatie en de stelselwijziging (3) en over de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen (11). De onderwerpen van de overige klachten zijn zeer divers.

Als de belanghebbende niet tevreden is over de afhandeling van de klacht, kan hij of zij terecht bij de klachtencommissie van het fonds. Op deze mogelijkheid wordt iedere belanghebbende uitdrukkelijk gewezen. In 2022 heeft 1 belanghebbende zijn klacht doorgezet naar de klachtencommissie. Deze klacht is ook in 2022 afgehandeld. Het bestuur heeft het advies van de Klachtencommissie overgenomen.

Indien een belanghebbende het niet eens is met het besluit van het bestuur dan kan de belanghebbende zich vervolgens wenden tot de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman Pensioenen neemt een klacht alleen in behandeling als de interne klachtenprocedure bij het fonds is afgerond.

Begin 2022 liepen er nog twee zaken bij de Ombudsman uit 2021. In 2022 is er nog een andere klacht ingediend bij

de Ombudsman Pensioenen. In alle drie de gevallen heeft de Ombudsman Pensioenen aangegeven het eens te zijn met de wijze van afhandelen van de klacht door Pensioenfonds Vervoer.

De klachten hebben niet geleid tot een inhoudelijke wijziging van het reglement klachtenregeling of de daarin opgenomen klachtenprocedure. Het reglement klachtenregeling is gepubliceerd op de website van Pensioenfonds Vervoer.

Naar aanleiding van 1 klacht is een verduidelijking aangebracht in het pensioenreglement Tijdelijk Extra Partnerpensioen (geen inhoudelijke wijziging). De klachten hebben verder niet geleid tot aanpassing van administratieve procedures.

VERANTWOORDINGSORGAAN

De verantwoordings- en medezeggenschapsfuncties zijn ondergebracht bij het verantwoordingsorgaan. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, en over beleidskeuzes voor de toekomst. Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid om zijn wettelijke bevoegdheid uit te oefenen om advies uit te brengen over specifiek benoemde onderwerpen, bijvoorbeeld het beloningsbeleid, de interne klachtenprocedure en het communicatiebeleid.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit vijf leden: twee vertegenwoordigers van de werknemers, twee namens de werkgevers en één namens de pensioengerechtigden. De leden worden benoemd door het bestuur op voordracht van de werkgeversverenigingen en de werknemersorganisaties die betrokken zijn bij het pensioenfonds. De leden namens werknemers en pensioengerechtigden kunnen ook worden benoemd na verkiezing indien dit wordt verzocht door ten minste 500 deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Pensioenfonds Vervoer kan ook op eigen initiatief verkiezingen organiseren.

Het verantwoordingsorgaan hanteert een rooster van aan- en aftreden. VO-leden die voor 13 oktober 2021 al zitting hadden in het VO worden benoemd voor een termijn van twee jaar door het bestuur, met de mogelijkheid om maximaal vier keer te worden herbenoemd voor eenzelfde periode.

Met de statutenwijziging op 13 oktober 2021 zijn de zittingstermijnen van VO-leden gelijkgesteld aan die van het bestuur en de raad van toezicht (vier jaar in plaats van twee jaar). Nieuwe leden worden na 13 oktober 2021 in het VO benoemd voor een termijn van vier jaar, met de mogelijkheid om maximaal twee keer te worden herbenoemd voor maximaal vier jaar.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 vijf keer vergaderd. In steeds wisselende samenstellingen woonden bestuursleden deze vergaderingen bij. Daarnaast vergaderde het verantwoordingsorgaan één keer met de raad van toezicht en namen de leden deel aan de jaarwerkvergadering.

Samen met de raad van toezicht volgde het verantwoordingsorgaan daarnaast in 2022 drie collectieve kennissessies over de uitwerking van het pensioenakkoord. En samen met de raad van toezicht en een bestuursdelegatie legden de leden van het verantwoordingsorgaan een werkbezoek af aan TKP. Daarnaast namen de VO-leden deel aan de gezamenlijke studiedag met het bestuur en de raad van toezicht.

Het verantwoordingsorgaan stond in het kader van de zelfevaluatie stil bij de kennisbehoefte van de individuele

leden en als collectief. Daarbij heeft het VO met begeleiding van SPO de aanpak bepaald, in het bijzonder gericht op de taken van het VO in aanloop naar het nieuwe stelsel.

Het verantwoordingsorgaan heeft zijn oordeel gegeven over het beleid dat het bestuur in 2022 gevoerd heeft. In hoofdstuk 18 staat het oordeel van het verantwoordingsorgaan, inclusief een reactie van het bestuur daarop.

RAAD VAN TOEZICHT

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Dit toezicht betreft in elk geval het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad staat het bestuur met raad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.

De raad van toezicht heeft een goedkeuringsrecht voor een aantal specifiek benoemde onderwerpen en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan, aan de werkgevers door middel van de website en in het jaarverslag.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden. Leden van de raad worden voor een periode van vier jaar benoemd door het bestuur na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Een lid van de raad van toezicht kan één keer worden herbenoemd. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en secretaris. De raad van toezicht hanteert een rooster van aan- en aftreden.

De raad van toezicht heeft in 2022 zes keer vergaderd, waarvan vijfmaal in aanwezigheid van of met (een delegatie van) het bestuur. Begin 2022 vond een benen-op-tafelsessie plaats van de raad van toezicht en het voltallig bestuur.

De raad voerde daarnaast enkele overleggen in eigen kring, onder meer over het toezicht rapport over 2021. In 2022 vonden regelmatig gesprekken plaats tussen (een delegatie van) de raad met (kandidaat) bestuurdersleden voor beoogde (her-)benoeming.

Ook vergaderde de raad van toezicht één keer met het verantwoordingsorgaan en nam de raad van toezicht deel aan de jaarwerkvergadering. De raad volgde samen met het verantwoordingsorgaan daarnaast in 2022 drie collectieve kennissessies over de uitwerking van het pensioenakkoord. Verder bracht de raad van toezicht samen met het verantwoordingsorgaan en een bestuursdelegatie een werkbezoek aan TKP. Ook namen de RvT-leden deel aan de gezamenlijke studiedag met het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

In november 2022 heeft de jaarlijkse collectieve zelfevaluatie plaatsgevonden.

Naast zijn toezichthoudende rol heeft de raad het bestuur in 2022 over verschillende onderwerpen met raad bijgestaan. Het rapport van de raad van toezicht staat in hoofdstuk 17 in dit jaarverslag, inclusief de reactie van het bestuur daarop.

SLEUTELFUNCTIES

Pensioenfonds Vervoer heeft de volgende drie objectieve en onafhankelijke sleutelfuncties ingericht:

- De risicobeheerfunctie
- De actuariële functie
- De interne auditfunctie

De *risicobeheerfunctie* is verantwoordelijk voor een risicomanagementsysteem dat bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures. Met dit systeem worden de risico's waaraan het pensioenfonds blootgesteld kan worden, onderkend, op individueel en geaggregeerd niveau. De houder van de risicobeheersleutelfunctie bij Pensioenfonds Vervoer is de manager van de afdeling risicomangement van het bestuursbureau. De houder van de risicobeheerfunctie rapporteert per kwartaal aan het bestuur op basis van vijf pijlers uit het integraal risicomangementbeleid. De vijf rapportagepijlers zijn:

1. De strategische risicomangementcyclus met daarin de risicohouding, risicobereidheidsprincipes, risicotoleranties en de strategische risico's
2. De operationele risicomangement cyclus met daar bijbehorende risicoanalyses
3. Het risk control framework op pensioenfondsniveau
4. De risicoanalyses bij projecten en bijzondere situaties
5. Gerelateerde functionarissen en activiteiten afdeling risicomangement

De activiteiten van de risicobeheerfunctie zijn nader beschreven in hoofdstuk 12 van dit bestuursverslag.

De *actuariële functie* heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. De houder van de actuariële sleutelfunctie bij Pensioenfonds Vervoer is ook de certificerend actuaris van het fonds. In 2022 heeft de actuariële functiehouders naast de reguliere aandachtsgebieden onder meer (extra) aandacht besteed aan:

- Besluit tot onvoorwaardelijke toeslagverlening per 1 juli 2022 en per 1 januari 2023
- Premiebeleid en andere voor de technische voorzieningen relevante ontwikkelingen en bestuursbesluiten
- Nieuwe pensioenstelsel
- Renteontwikkeling
- Datakwaliteit

De *interne auditfunctie* evalueert onder meer of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. Pensioenfonds Vervoer heeft de rol van sleutelfunctiehouder interne audit belegd bij een externe deskundige, die wordt 'geïnsourced' door het fonds. De interne audit sleutelfunctiehouder wordt ondersteund door een interne audit vervuller.

De interne audit werkzaamheden zijn gebaseerd op een jaarlijks opgesteld interne audit plan dat rekening houdt met actuele ontwikkelingen en risico's. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van auditwerkzaamheden bij onze grootste uitbestedingspartijen. Tenslotte vinden ook 'multi-client audits' plaats. Klanten van een uitbestedingspartij geven dan gezamenlijk opdracht tot het uitvoeren van een audit op een specifiek onderwerp dat speelt bij of ten aanzien van de betreffende uitbestedingspartij. De interne auditfunctie rapporteert zijn bevindingen periodiek aan het bestuur.

In 2022 zijn de onder meer de volgende in het herijkte Meerjaren Internal Auditplan 2022-2023 opgenomen audits uitgevoerd of aangevangen:

- Beoordelen opzet, bestaan en werking Risk & Control framework
- Audit naleving AVG en proces van borging en beheersing van de naleving van wet- en regelgeving
- Audit naar de risicobeheerfunctie/systeem inclusief ERB
- Audit op het IT voortbrengingsproces binnen de pensioenuitvoerder.

Bevindingen en aanbevelingen

De sleutelfunctiehouders rapporteren hun bevindingen en aanbevelingen schriftelijk aan het bestuur. De raad van toezicht ontvangt afschriften van de rapportages.

Voor alle door de sleutelfunctiehouders gedane onderzoeken geldt dat er vooralsnog geen bevindingen of aanbevelingen met een hoog risico-classificatie zijn afgegeven. Vanzelfsprekend krijgen ook bevindingen met een laag of midden-classificatie alle aandacht en vindt na afstemming met alle betrokken partijen de gewenste opvolging plaats.

In het theoretische geval dat het bestuur volgens een sleutelfunctiehouder geen passende corrigerende maatregelen zou treffen naar aanleiding van zijn rapportages en bevindingen, moet de sleutelfunctiehouder dit melden. In eerste instantie moet de functiehouder dit melden bij de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht. Leiden de meldingen volgens de functiehouder nog steeds niet tot de benodigde maatregelen? Dan meldt de functiehouder dit bij DNB. In 2022 is daarvan geen sprake geweest.

6. Bestuursbureau en uitbestedingspartijen

UITBESTEDING

Het bestuur heeft een groot deel van de activiteiten van het pensioenfonds uitbesteed. Door middel van uitbesteding wordt beoogd bij te dragen aan een effectieve, efficiënte (kostenbewuste) en professionele bedrijfsvoering van het pensioenfonds. Vanuit strategisch oogpunt geeft uitbesteding het pensioenfonds toegang tot specialistische kennis en technieken die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds.

Door middel van uitbesteding wordt deze verantwoordelijkheid primair overgedragen aan een uitbestedingspartij. De eindverantwoordelijkheid blijft altijd bij het bestuur liggen. Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur en is als 'spin in het web' betrokken bij alle processen van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Vervoer beschikt over een 'Beleid Uitbesteding en Advisering'. Dit beleid beschrijft hoe het pensioenfonds (toekomstige) activiteiten uitbesteedt. Denk hierbij aan het proces voor het selecteren en aanstellen van een uitbestedingspartij, de inrichting van de governance met de uitbestedingspartij, de monitoring en de evaluatie van een uitbestedingspartij. Uitbestedingspartijen worden geselecteerd op basis van ten minste kwaliteit, prijs, culturele fit, integriteit en continuïteit.

In onderstaande tabel worden de in het beleid onderkende hoofdsorten van uitbesteding met voorbeelden weergegeven.

Hoofdsoort	Toelichting	Voorbeelden
Kern uitbesteding	Dit zijn partijen die de hoofdactiviteiten van het pensioenfonds uitvoeren.	<ul style="list-style-type: none">• Pensioenuitvoerder• Integraal manager vermogensbeheer• Custodian
Niet-kern uitbesteding	Deze partijen ondersteunen de Kern uitbestedingspartijen of het monitoren daarvan, of ze voeren andere ondersteunende activiteiten uit.	<ul style="list-style-type: none">• Kantoorautomatisering bestuursbureau
Hybride uitbesteding	Deze vorm van uitbesteding lijkt sterk op 'Niet-kern uitbesteding'. Echter, de selectie, monitoring en algehele regievoering vindt bij hybride uitbesteding niet plaats door het bestuursbureau maar door de integraal manager vermogensbeheer.	<ul style="list-style-type: none">• Beheerders van liquide en/of illiquide vermogen.
Overige uitbesteding	Voor partijen die zeer beperkte uitbestedingsactiviteiten voor het pensioenfonds vervullen.	<ul style="list-style-type: none">• Diverse organisaties die voor het pensioenfonds activiteiten met een geringe impact uitvoeren

Het inhuren van adviseurs en het inkopen van adviesdiensten worden niet aangemerkt als uitbesteding. Het 'Beleid Uitbesteding en Advisering' stelt echter wel eisen aan de selectie, monitoring en evaluatie van de adviseurs.

Uitbestedingspartijen kunnen zelf een deel van de activiteiten ook weer uitbesteden. Dit heet: onderuitbesteding. Aan onderuitbesteding worden in beginsel dezelfde eisen gesteld als aan de primaire uitbesteding.

Organisaties waaraan activiteiten zijn uitbesteed, dienen voldoende waarborgen te bieden voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het Beleid Uitbesteding en Advisering beschrijft welke eisen van toepassing zijn per vorm van uitbesteding.

Enkele hoofdlijnen (niet uitputtend):

- Voor de monitoring moeten (kern)uitbestedingspartijen adequate rapportages aanleveren uit hoofde van de uitvoering van de aan hun uitbestede activiteiten.
- (Kern)uitbestedingspartijen moeten aan kunnen tonen dat zij hun eigen integriteitbeleid en hieraan gerelateerde compliance richtlijnen van zowel de organisatie als de medewerkers van de uitbestedingspartij naleven.
- (Kern)uitbestedingspartijen moeten inzicht geven in de waarborging van IT- en informatiebeveiligingsmaatregelen in hun organisatie. Minimaal wordt inzage gegeven in (beleids)documenten, richtlijnen en procedures ten aanzien van IT, informatiebeveiliging en Business Continuity Management.
- (Kern)uitbestedingspartijen leveren assurance rapporten (zoals een ISAE3402 of SOC1 rapportage). De uitbestedingspartij geeft hierin aan welke beheersingsmaatregelen ze hebben ingericht. Ook wordt vermeld welke afwijkingen er ten aanzien van de werking van die beheersingsmaatregelen zijn geconstateerd door de onafhankelijke accountants. Opzet en bestaan ('type I') alsmede de werking (alleen bij een 'type II'-rapport) worden door de accountants vastgesteld aan de hand van steekproeven. Pensioenfonds Vervoer gaat met de (kern)uitbestedingspartijen in gesprek over de bevindingen. Dit onder meer om te beoordelen in hoeverre het pensioenfonds door de bevindingen geraakt kan zijn en welke opvolging er aan de bevindingen wordt gegeven.
- Indien dat vanuit de aard van de activiteiten nodig is sluit Pensioenfonds Vervoer een verwerkersovereenkomst met de uitbestedingspartij en toetst het fonds of/hoe partijen voldoen aan de AVG-privacywetgeving.

De verantwoordelijke lijnmanagers van het bestuursbureau monitoren de uitbestedingspartijen. Onder meer wordt beoordeeld of rapportages van uitbestedingspartijen juist, volledig en tijdig zijn. Het bestuursbureau rapporteert aan het bestuur over de uitkomst van de beoordeling en de afwikkeling van (openstaande) bevindingen.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN (MVO)

Pensioenfonds Vervoer beschikt over beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Dit staat los van het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Een toelichting op MVB vindt u in hoofdstuk 11 Beleggingen.

Het MVO beleid beoogt om:

- Zichtbaar te maken hoe het pensioenfonds de pensioenregelingen op een maatschappelijk verantwoorde wijze uitvoert.
- Handvatten te geven bij het maken van keuzes ten aanzien van MVO vraagstukken en keuzes met MVO-elementen.

Het MVO beleid heeft betrekking op:

- de bestuursgremia
- het bestuursbureau
- de kernuitbestedingspartijen van het pensioenfonds.

Binnen de bestuursgremia en het bestuursbureau wordt volop aandacht besteed aan:

- **People:**
Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk dat medewerkers voldoening halen uit hun werk en zich optimaal kunnen ontplooiën in hun werk. Er wordt gezorgd voor veiligheid voor de medewerkers, maar ook voor richtlijnen om in voorkomende gevallen de juiste wegen te kunnen bewandelen.
- **Planet:**
Er is aandacht voor het zo min mogelijk belasten van het milieu.
- **Profit:**
Het pensioenfonds heeft geen winstoogmerk, maar streeft evenwichtige belangenbehartiging na voor de actieve en gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden. De belangen van alle belanghebbenden zijn bepalend voor het handelen van het fonds.
Het financieel resultaat van het pensioenfonds wordt, al naar gelang wat van toepassing is, toegevoegd of onttrokken aan de solvabiliteitsreserve. Daarmee komt het resultaat altijd volledig toe aan de deelnemers.

Pensioenfonds Vervoer stelt aan zijn kernuitbestedingspartijen als eis dat deze beschikken over een adequaat eigen MVO-beleid. Voor de wijze waarop de kernuitbestedingspartijen daar invulling aan geven verwijzen wij naar de websites van de betreffende organisaties.

7. Governance

CODE PENSIOENFONDSEN

Pensioenfonds Vervoer onderschrijft het belang van goed pensioenfondsbestuur. Sinds het verschijnen van de Code Pensioenfonds (‘de Code’) op 1 januari 2014 streeft het fonds ernaar om de daarin opgenomen normen toe te passen. De naleving van de Code (die herzien is in 2018) vormt voor Pensioenfonds Vervoer een continu proces. Minimaal één keer per jaar, aan het einde of na afloop van elk kalenderjaar, bespreekt elk fondsorgaan de status van de naleving van de Code.

Met dit jaarverslag leggen we verantwoording af over de naleving van de Code. Waar het fonds afwijkt van de Code Pensioenfonds leggen we dat volgens het ‘pas-toe-of-leg-uit’-principe expliciet uit in dit hoofdstuk.

Per 1 januari 2023 week Pensioenfonds Vervoer op twee onderdelen af van de Code:

- 1) ten aanzien van diversiteit binnen het verantwoordingsorgaan (leeftijd en geslacht) en het bestuur (leeftijd)(norm 33).
- 2) ten aanzien van het overgangsregime voor de maximale zittingstermijnen van één bestuurder (norm 34).

Dit lichten we hierna toe.

Daarnaast hebben de Monitoringcommissie en de Pensioenfederatie enkele normen uit de Code Pensioenfonds aangewezen waarover pensioenfonds in elk geval over de naleving moeten rapporteren. In deze paragraaf gaan we ook nader op deze rapportagenormen in.

Verantwoording afleggen

Het bestuur weegt bij de beleidskeuzes steeds de verschillende belangen af van de groepen die bij Pensioenfonds Vervoer betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico’s van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau. Het bestuur is transparant over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten daarvan en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het bestuur legt hierover verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. Ook geeft het fonds inzicht in de genoemde risico’s in dit jaarverslag. Daarnaast communiceert het bestuur over deze onderwerpen met sociale partners en andere belanghebbenden.

Interne gedragscode

Pensioenfonds Vervoer beschikt over een interne gedragscode. Het bestuur heeft daarin de gewenste cultuur vastgelegd. Alle verbonden personen dienen deze gedragscode te ondertekenen. Daarmee verklaren zij dat ze integer handelen.

De gedragscode bevat onder meer regels over het omgaan met vertrouwelijke gegevens, het omgaan met relatiegeschenken en nevenfuncties en het omgaan met financiële belangen in zakelijke relaties van het fonds. Verbonden personen vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstremming met een partij waarmee het fonds een band heeft, op welke manier dan ook.

De compliance officer van het fonds toetst jaarlijks de naleving van de gedragscode aan de hand van een door alle verbonden personen in te vullen vragenlijst (naleavingsverklaring). Het bestuur bespreekt de rapportage over de naleving van de gedragscode. In de gedragscode zijn ook sancties opgenomen voor de niet naleving. De statuten

bevatten ook adequate maatregelen die het bestuur kan treffen wanneer mogelijk sprake is van (schijn van) belangenverstrengeling.

Sinds 2020 geldt een nieuwe geactualiseerde versie van de Gedragscode. De hierbij behorende restricted list (van bedrijven in wiens aandelen of andere financiële instrumenten niet gehandeld mag worden) is sinds 2020 jaarlijks geactualiseerd.

Evaluatie functioneren van de fondsorganen

Bestuur

Het eigen functioneren is voor het bestuur van Pensioenfonds Vervoer een belangrijk aandachtspunt. Een reflectie op het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden is een belangrijk middel om de bestuurlijke effectiviteit te vergroten. Jaarlijks vindt een zelfevaluatie plaats, waarbij zowel het functioneren van het bestuur als geheel (collectieve zelfevaluatie) als dat van de individuele bestuursleden (individuele zelfevaluatie) wordt geëvalueerd. De collectieve zelfevaluatie wordt minimaal eens in de twee jaar begeleid door een externe partij.

De collectieve zelfevaluatie van het bestuur vond plaats in 5 april 2022, onder begeleiding van een onafhankelijke externe moderator. Het bestuur deelde de conclusie van de collectieve zelfevaluaties met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

In december 2022 zijn de individuele gesprekken gestart ter voorbereiding op de collectieve zelfevaluatie die begin 2023 zal plaatsvinden.

Raad van toezicht

In november 2022 evalueerde de raad van toezicht zelf het eigen functioneren, dit jaar zonder externe begeleider. Voorafgaand aan deze plenaire sessie vond een schriftelijke uitvraag van feedback plaats aan de voorzitters van het bestuur, het VO, de algemene directeur en de leden van de raad van toezicht zelf. De raad heeft het verslag van de collectieve zelfevaluatie en de conclusies daaruit gedeeld met het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Verantwoordingsorgaan

Ook het verantwoordingsorgaan besteedt doorlopend aandacht aan het eigen functioneren. Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 invulling gegeven aan de collectieve zelfevaluatie door de individuele en collectieve opleidingsbehoefte in kaart te brengen onder begeleiding van SPO. Hierbij is de nadruk gelegd op de benodigde kennis voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het VO heeft hiervoor een plan van aanpak opgesteld. Dit plan en het verslag van de bijeenkomst zijn gedeeld met het bestuur en de raad van toezicht.

Zorgvuldig benoemen en ontslaan

De procedures van benoeming en ontslag van leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Vervoer voldoen aan de normen uit de Code Pensioenfonds en zijn opgenomen in de statuten.

Diversiteit

Pensioenfonds Vervoer wijkt af van enkele onderdelen van de diversiteitsnorm 33 van de Code Pensioenfonds.

Diversiteitsbeleid Pensioenfonds Vervoer

Pensioenfonds Vervoer heeft een diversiteitsbeleid, waarin is vastgelegd dat het bestuur voor diversiteit binnen de fondsorganen zorgt voor wat betreft geschiktheid, complementariteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit. Elk fondsorgaan bespreekt bij iedere zelfevaluatie en bij aanvang van elke termijn de eigen samenstelling voor wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit.

De werving en selectie van leden voor fondsorganen die én beneden de 40 jaar zijn, én kennis hebben van de aangesloten sectoren en affiniteit met pensioen(fonds)en is het streven van Pensioenfonds Vervoer. Dit is ook vastgelegd in het diversiteitsbeleid van het fonds.

Het diversiteitsbeleid van Pensioenfonds Vervoer wordt jaarlijks besproken. Zo nodig wordt het beleid aangepast. Het bestuur zorgt bij elke aankomende vacature tijdig voor een opvolgingsplan. In dit plan staat de gewenste samenstelling naar leeftijd en geslacht van het orgaan waarin de vacature zal ontstaan. Het diversiteitsbeleid beschrijft welke maatregelen in elk geval getroffen worden om bij de vacature behorende diversiteitswens te realiseren. Bij elke vacature bepaalt het bestuur concrete doelen die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden, binnen de kaders van de statuten en reglementen van het fonds.

Omdat vrijwel alle de leden van het bestuur en VO worden benoemd op voordracht van de bij het fonds betrokken cao-partijen is de invloed van het fonds evenwel beperkt. Het fonds spreekt tijdig de diversiteitswens uit. Daarnaast zorgt het fonds ervoor dat vacatures zo vroeg mogelijk bij voordragende organisaties kenbaar zijn zodat meer tijd is een geschikte kandidaat (vanuit het perspectief van diversiteit) te werven.

Minimaal één man en één vrouw in bestuur en VO

In het bestuur en in de raad van toezicht zitten minimaal één man en één vrouw. Sinds het vertrek van het vrouwelijk lid uit het verantwoordingsorgaan per 1 oktober 2021 is dit voor het VO niet meer het geval. Dat laatste is dan ook een afwijking van norm 33 van de Code Pensioenfonds.

Leden van boven én van onder de veertig jaar in het VO

In het verantwoordingsorgaan zijn alle leden boven de veertig jaar. Ook dit is een afwijking van norm 33 van de Code Pensioenfonds.

In 2022 was sprake van een (inmiddels vervulde) vacature in het VO namens werknemers. Het VO en het bestuur hadden de voorkeur uitgesproken voor een (vrouwelijke) kandidaat, jonger dan 40 jaar, als opvolger. Het is de desbetreffende voordragende werknemersvereniging echter ondanks grote inspanningen niet gelukt om voor deze vacature een (vrouwelijke) kandidaat te werven en selecteren die jonger is dan 40 jaar.

Het bestuur acht dit evenwel acceptabel en laat daarbij het belang van kennis van de sector en affiniteit met pensioen(fonds)en zwaarder wegen dan de leeftijdsnorm en geslacht. Pensioenfonds Vervoer meent dat verschil in persoonlijkheden en bestuursstijl, evenals kennis van de aangesloten sectoren ook in grote mate bijdragen aan het bereiken van het achterliggende doel van diversiteit, namelijk kwaliteit van besluitvorming en vergroten van

draagvlak. Tot slot kan nog worden opgemerkt dat het aantal vrouwelijke werknemers in de sector aanmerkelijk kleiner is dan het aantal mannelijke werknemers.

Bij een volgende vacature in het VO zal het bestuur de desbetreffende voordragende instantie verzoeken te trachten een vrouwelijke kandidaat, jonger dan 40 jaar te werven en selecteren.

Leden van boven én van onder de veertig jaar in het bestuur

Sinds 21 december 2021 (toen het jongste bestuurslid 40 jaar werd) was er geen bestuurslid meer beneden de 40 jaar. Met de onvoorwaardelijke benoeming van mevrouw J. van Leeuwen als lid van het bestuur wordt sinds 1 februari 2023 echter wel weer aan deze codenorm voldaan.

Bestuurstermijnen

Vóór 17 december 2015 hanteerde Pensioenfonds Vervoer geen maximale zittingstermijnen voor bestuursleden. Vanaf deze datum wel. In navolging van de Code Pensioenfonds heeft het bestuur besloten om met ingang van 17 december 2015 de zittingsduur van een bestuurslid te beperken tot vier jaar, waarna maximaal twee keer een herbenoeming kan plaatsvinden. In totaal dus maximaal drie termijnen van vier jaar.

Het bestuur heeft hierbij een overgangsregime afgesproken, dat in 2021 ook in de statuten is vastgelegd. Voor de bestuurders die vóór 17 december 2015 al zitting hadden in het bestuur, is de regel van maximaal twee herbenoemingen met ingang van de genoemde datum ingegaan. Dat betekent dat deze bestuursleden na 17 december 2015 nog maximaal tweemaal kunnen worden herbenoemd (ieder op de eigen datum van herbenoeming) voor een termijn van vier jaar.

Met dit overgangsregime wordt op 1 januari 2023 nog voor één van de tien zittende bestuursleden de maximale zittingsduur die de Code in norm 34 stelt, overschreden. Op 31 december 2022 betrof het nog twee bestuursleden, maar op deze datum trad een van deze twee bestuursleden af.

Op basis van het rooster van aan- en aftreden van het bestuur zal Pensioenfonds Vervoer per eind 2023 aan deze Codenorm gaan voldoen.

Het bestuur heeft in de afgelopen jaren veel draagvlak in en kennis verworven van de sectoren die het Pensioenfonds Vervoer bedient. Het bestuur vindt het belangrijk om dit draagvlak en deze kennis en ervaring zo goed mogelijk te borgen. Het bestuur laat daarbij het belang van borgen van draagvlak, kennis en ervaring zwaarder wegen dan de Codenorm 34. Gelet op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel geldt dit des te meer, aangezien de komende jaren sociale partners samen met het fonds zich moeten voorbereiden op het nieuwe pensioenstelsel. Voor dit omvangrijke en complexe project is een goede samenwerking van het bestuur met sociale partners onontbeerlijk.

Binnen het bestuur is sprake van een goede spreiding van de verschillende zittingstermijnen. Daarmee is ook in de toekomst de continuïteit van een goed bestuur geborgd. Het bestuur beschikt over een continuïteitsplan voor het bestuur om tijdig te kunnen anticiperen op de opvolgingen in het bestuur.

Pensioenfonds Vervoer meent dat het achterliggende doel van de maximale zittingstermijnen, namelijk kwaliteit van besluitvorming, met de getroffen maatregelen (onder meer het continuïteitsplan) afdoende is geborgd.

Raad van toezicht en de Code Pensioenfondsen

De raad van toezicht van Pensioenfonds Vervoer betreft de normen van de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak. Dit is ook vastgelegd in het reglement van de raad van toezicht. De raad van toezicht rapporteert jaarlijks aan de hand van de acht thema's van de Code, op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast. Het bestuur en de raad van toezicht bespreken jaarlijks de statusrapportage van de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Missie, visie en strategie

Voor de beschrijving van de huidige missie, visie en strategie verwijzen wij naar het onderdeel 'Profiel' in dit bestuursverslag.

Verantwoord beleggen

Pensioenfonds Vervoer heeft een beleid voor verantwoord beleggen met de bijbehorende implementatierichtlijnen. In het hoofdstuk 11 'beleggingen' van het jaarverslag is beschreven op welke wijze Pensioenfonds Vervoer verantwoord belegt. De 'Verklaring inzake Beleggingsbeginselen' is te raadplegen op de website van het fonds.

Klachtenprocedure

Pensioenfonds Vervoer beschikt over voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die eenvoudig toegankelijk is. Voor de beschrijving van de klachtenprocedure en de wijze van afhandeling van de klachten in 2022 verwijzen wij naar de paragraaf 'Klachtencommissie' in het hoofdstuk 5 'Bestuursstructuur' van dit bestuursverslag.

NALEVING WET- EN REGELGEVING

Pensioenfonds Vervoer heeft ook in 2022 onverminderd aandacht besteed aan het onderwerp 'compliance', ofwel het voldoen aan wet- en regelgeving. Dit is een continu proces.

In de hoofdstukken 8 tot en met 12 van dit bestuursverslag vindt u informatie over de wijze waarop Pensioenfonds Vervoer invulling geeft aan de wet- en regelgeving op het gebied van pensioenbeheer, beleggingen, risicomanagement en communicatie.

In 2022 zijn aan Pensioenfonds Vervoer geen dwangsommen of boetes opgelegd. De toezichthouders De Nederlandsche Bank nv ('DNB') en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten ('AFM') hebben geen aanwijzingen aan het fonds gegeven en hebben geen bewindvoerder aangesteld of de bevoegdheidsuitoefening van fondsorganen gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

In maart 2023 is van AFM een brief ontvangen waarin AFM een informele maatregel (normoverdracht) oplegt in verband met een vermeende onvolledige onderbouwing van het besluit om op 1 juli 2022 een toeslagverlening toe te kennen. Het zou om een overtreding gaan van artikel 15c lid 6 Bftk. Dit betreft niet de toeslagverlening zelf, maar de wijze van communicatie daarover. Gebleken is dat de AFM een soortgelijke brief naar meerdere pensioenfondsen heeft gestuurd. Pensioenfonds Vervoer heeft AFM uitgenodigd voor een gesprek over de brief, omdat we van mening zijn geen overtreding van wet- of regelgeving te hebben begaan.

8. Ontwikkelingen op pensioengebied

Coronacrisis

Het normale leven is vanaf het voorjaar 2022 weer opgepakt, al blijft Corona wel onder de aandacht. Hybride werken en vergaderen blijft deels. Ook zijn in 2022 de pensioensprekuren met onze pensioenconsulenten op locatie weer opgepakt. De mogelijkheid voor een pensioensprekuren via een videogesprek blijft ook hier bestaan.

Toeslagverlening

Per 1 juli 2022 was het mogelijk om eerder toeslagen te verlenen door een Algemene Maatregel van Bestuur (Besluit van 7 juni 2022 tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie). In een zorgvuldig traject heeft het bestuur alle belangen gewogen. Van jong en oud en van gewezen deelnemers tot pensioengerechtigden. Ook is bekeken of bij het eventueel invaren in een nieuwe pensioenregeling in het nieuwe pensioenstelsel er nog geld genoeg is om een reserve aan te leggen om grote schommelingen in het verwachte pensioen op te vangen en/of om bepaalde groepen te kunnen compenseren als dat nodig is. Een verhoging leek en lijkt – gezien de financiële gezondheid van het fonds - eventuele maatregelen in de toekomst niet in de weg te staan.

Een voorwaarde voor het gebruik kunnen maken van het eerder toeslag verlenen was dat cao-partijen in de verschillende vervoerssectoren de intentie tot invaren hebben van oude rechten uit de huidige pensioenregeling in de nieuwe pensioenregeling binnen het nieuwe stelsel. Toen dat het geval bleek te zijn, heeft het bestuur besloten alle pensioenen te verhogen per 1 juli 2022 met een toeslag van 3,24%. Op basis van dezelfde maatregel heeft het bestuur besloten om de pensioenen nogmaals te verhogen per 1 januari 2023. Dit keer met 3,09%. Beide verhogingen zijn gebaseerd op de cao-loonstijgingen in de aangesloten sectoren.

Aansluiting TNT Express en collectieve waardeoverdracht Pensioenfonds TNT Express

De onderneming TNT Express is vanaf 1 januari 2021 aangesloten bij Pensioenfonds Vervoer. De collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds TNT Express naar Pensioenfonds Vervoer heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden. De werkzaamheden hiervoor zijn in 2022 afgerond. Pensioenfonds TNT Express is inmiddels opgehouden te bestaan. Door de hogere dekkingsgraad van Pensioenfonds TNT Express ten opzichte van Pensioenfonds Vervoer hebben de ex-deelnemers van dit pensioenfonds recht op een extra indexatie van hun pensioen. Deze extra indexatie zal komende jaren worden toebedeeld, rekening houdend met de fiscale regels die hiervoor gelden. Aangezien per 1 juli 2022 en 1 januari 2023 door Pensioenfonds Vervoer een voorwaardelijke toeslag is toegekend die hoger is dan de maximale 3% zijn ultimo 2022 nog geen middelen uit deze voorziening aangewend voor toeslagen voor de betreffende TNT Express populatie.

Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

In de cao beroepsgoederenvervoer is een Zwaarwerkregeling afgesproken. De regeling wordt uitgevoerd door het bedrijf WWplus. Het is dus geen regeling van Pensioenfonds Vervoer. De uitkering uit de zwaarwerkregeling op zich is evenwel niet voldoende om te kunnen stoppen met werken. Door een stukje pensioen vroeger in te laten gaan, kan iemand echter wel met pensioen. Daar helpen de pensioenconsulenten van Pensioenfonds Vervoer bij.

In 2022 hebben 1.070 werknemers gebruik gemaakt van de zwaarwerkregeling binnen de sector beroepsgoederenvervoer. Hiervan gingen 899 uitkeringen in 2022 in.

Platformbedrijven

De vraag is of medewerkers die voor de zogenaamde platforms werken, recht hebben op een arbeidsovereenkomst. Dit is voor Pensioenfonds Vervoer belangrijk in het kader van de verplichtstelling. Als werknemer met een arbeidsovereenkomst hebben zij namelijk recht op pensioen.

Om voor de toekomst helderheid te verkrijgen rondom platformbedrijven en (schijn)zelfstandigen vindt er overleg plaats met SZW. Pensioenfonds Vervoer neemt via de Pensioenfederatie deel aan deze gesprekken.

Verplichtstelling

Eind 2022 hebben cao-partijen opnieuw bij SZW de verplichtstelling aangevraagd voor de pensioenregeling van Pensioenfonds Vervoer. Dit moet één keer in de vijf jaar. De representativiteit van werkgevers die aangesloten zijn bij de betrokken werkgeversorganisaties TLN, VVT (voor beroepsgoederenvervoer) en KNV (voor taxi en besloten busvervoer) is ruim voldoende. De nieuwe verplichtstelling is 10 maart 2023 gepubliceerd in de Staatscourant.

Niet opgevraagde pensioenen

Nog altijd zijn er deelnemers die hun pensioen niet opvragen. Per jaareinde 2022 ging het om circa 7.000 uitkeringsgerechtigden en 500 nabestaanden waarvan het BSN-nummer niet bekend is. De groep deelnemers met niet opgevraagde pensioenen waarvan het BSN-nummer wel bekend is is zelfs nog groter. Maar die groep is in 2022 wel afgenomen: van circa 18.000 eind 2021 naar circa 15.700 eind 2022. Pensioenfonds Vervoer doet er alles aan om hun pensioen uit te kunnen keren, ondanks dat het vaak om relatief kleine pensioenaanspraken gaat. Zo worden in dit kader zelfs huisbezoeken afgelegd aan deelnemers die hun pensioen niet hebben opgevraagd. Ook worden de kinderen van deze deelnemers aangeschreven, omdat zij wellicht kunnen helpen met het aanvragen van het pensioen. Met Kerst is er wederom een kaartje gestuurd aan deze deelnemers met bericht dat er pensioen op hen ligt te wachten. Wellicht dat er rond die tijd bezoek is die de deelnemer wel kan overtuigen om het pensioen op te vragen.

Kwaliteit pensioenadministratie

Het is van groot belang dat de pensioenadministratie aantoonbaar op orde is. Voor een goede datakwaliteit worden ieder kwartaal controles uitgevoerd op de juistheid en volledigheid van de aanspraken. In het najaar van 2022 heeft het bestuur de datakwaliteit door bureau DataTrust nader laten onderzoeken. DataTrust heeft eind 2022 de resultaten van dit datakwaliteitsonderzoek kenbaar gemaakt. Die resultaten zien er goed uit. Er zijn geen indicaties dat de datakwaliteit van Pensioenfonds Vervoer een punt van zorg is.

Start Werkgroep Behandeling Klachten

Deze werkgroep van het bestuur gaat zich bezighouden met de implementatie van de Gedragslijn Goed omgaan met klachten. Deze gedragslijn regelt het behandelen, rapporteren en leren van klachten van deelnemers. Per 1 januari 2024 horen alle leden van de Pensioenfederatie aan de gedragslijn te voldoen.

Verder toetst de werkgroep de huidige klachtenregeling van het fonds aan de nieuwe eisen uit de Wet toekomst pensioenen en zorgt voor de aansluiting bij de nieuwe op te richten externe geschilleninstantie. Tot slot doet de werkgroep een voorstel aan het bestuur over de afhandeling van klachten die te maken hebben met de overgang naar de nieuwe pensioenregeling.

Keuzebegeleiding

In het nieuwe pensioenstelsel is er iets meer te kiezen. De risico's daarvan liggen bij de deelnemer. Pensioen geniet echter niet altijd de gewenste aandacht. De overheid wil dat pensioenfondsen deelnemers gaan helpen bij het maken van keuzes. Voor Pensioenfonds Vervoer is keuzebegeleiding al jaren onderdeel van de dienstverlening. Zowel een uitgebreide MijnOmgeving als ook de pensioenconsulenten maakt hier al sinds jaar en dag onderdeel van uit. In 2023 gaat Pensioenfonds Vervoer de dienstverlening op het gebied van keuzebegeleiding nog verder uitbreiden.

9. De pensioenregeling

De pensioenregeling van Pensioenfonds Vervoer is een uitkeringsovereenkomst in de zin van artikel 1 van de Pensioenwet. Een uitkeringsovereenkomst is een pensioenregeling waarbij afspraken zijn gemaakt over de hoogte van de pensioenuitkering.

De pensioenregeling van Pensioenfonds Vervoer is een middelloonregeling. Het pensioen hangt af van het aantal jaren dat de deelnemer in dienst is bij een aangesloten werkgever en de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende deze periode.

De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Deelnemers bepalen zelf wanneer zij hun pensioen daadwerkelijk laten ingaan. Op zijn vroegst kan een deelnemer het pensioen laten ingaan van zijn of haar 55^e. Het opbouwpercentage is 1,788%. De franchise is voor alle sectoren (Goederenvervoer, Besloten Busvervoer, Taxivervoer en Orsima) op 1 januari 2023 vastgesteld op € 14.714 (2022: € 13.343).

Het maximaal pensioengevend salaris in de basisregeling voor alle sectoren bedraagt per 1 januari 2023 € 66.956 (2022: € 59.706). De componenten van het pensioengevend loon verschillen per sector.

De verdeling van de premies is in 2022 en 2023 niet veranderd ten opzichte van 2021. De premieverdeling staat in de volgende tabel.

Premieverdeling pensioenregelingen in 2023

	Premie	Werkgeversdeel	Werknemersdeel
Goederenvervoer	30,0%	19,84%	10,16%
Besloten Busvervoer	30,0%	17,81%	12,19%
Taxivervoer	30,0%	17,75%	12,25%
Orsima	30,0%	18,00%	12,00%

Deelnemers in de sectoren Goederenvervoer en Besloten Busvervoer betalen daarnaast in 2023 1,0% (2022: 0,8%) van de pensioengrondslag voor een WIA-aanvulling bij arbeidsongeschiktheid. In beide sectoren geldt dat de premie voor deze WIA-aanvulling volledig voor rekening komt van de werknemer.

Wet Toekomst Pensioenen

Op 22 december 2022 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Wet Toekomst Pensioenen aangenomen. Dit gebeurde via een hoofdelijke stemming met nog veel moties en amendementen. Het gewijzigde wetsvoorstel is nu in behandeling bij de Eerste Kamer. Het kabinet streeft naar inwerkingtreding van de nieuwe pensioenwet op uiterlijk 1 juli 2023. Cao-partijen en de pensioenfondsen hebben dan nog maximaal tot 1 januari 2027 de tijd om de wet in te voeren. Dit zal leiden tot een nieuwe pensioenregeling.

Cao-partijen betrokken bij Pensioenfonds Vervoer bereiden zich goed voor op de nieuwe pensioenregeling. In 2022 zijn de uitgangspunten voor de nieuwe pensioenregeling uitgewerkt. Deze zijn te lezen op de speciale webpagina van Pensioenfonds Vervoer voor de nieuwe pensioenregeling.

De eerste helft van 2023 zal gebruikt worden om de nieuwe solidaire premieregeling (voorlopige keuze) te ontwerpen aan de hand van de geformuleerde uitgangspunten. Parallel wordt gewerkt aan een implementatieplan en communicatieplan. In het communicatieplan zullen de stappen komen te staan hoe de actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden, andere pensioengerechtigden en werkgevers geïnformeerd gaan worden. Hierbij zullen uiteindelijk ook de individuele gevolgen kenbaar gemaakt worden.

Cao-partijen zullen medio 2023 ook besluiten over het zogeheten 'invaren'. Invaren betekent het overzetten van de opgebouwde aanspraken in de huidige (oude) pensioenregeling naar opgebouwd kapitaal in de toekomstige (nieuwe) pensioenregeling. Ook zal er dan bekeken worden of er groepen deelnemers zijn die mogelijk nadeel ondervinden van de overgang op de nieuwe pensioenregeling en of deze hiervoor gecompenseerd dienen te worden.

Nieuws en de voortgang van de implementatie van de nieuwe pensioenregeling is nu al te volgen op de website van Pensioenfonds Vervoer.

10. Communicatie

Verdere ontwikkeling van de MijnOmgeving

Meer en meer mensen weten de weg te vinden naar de website van Pensioenfonds Vervoer. De pagina die men ziet na het inloggen is één van de belangrijkste pagina's. In 2022 is deze pagina vernieuwd. Een bezoeker ziet nu een overzicht van het complete pensioenpakket dat geregeld is, met persoonlijke bedragen. De pagina toont bijvoorbeeld nu ook wat er voor de partner is geregeld. Eind 2022 is in de MijnOmgeving een pagina toegevoegd die op werkgeverniveau toont wat men vanaf 2010 heeft opgebouwd.

Verder kunnen mensen meer zelf regelen via de website. Zo kunnen pensioengerechtigden online hun bankrekeningnummer wijzigen en aangeven of de loonheffingskorting wel of niet toegepast moet worden.

Tot slot toont de website aan anderstaligen hoe zij documenten en webteksten eenvoudig kunnen vertalen. We bieden deze uitleg in 6 talen (Engels, Duits, Frans, Pools, Turks en Spaans). De vertaling zelf kan in alle talen.

Communicatie via e-mail

In 2022 is actief campagne gevoerd bij werkgevers. Doel was dat zij e-mailadressen van werknemers aanleveren via het werkgeversportaal. De campagne was succesvol: relatief veel werkgevers hebben gehoor gegeven aan de oproep. Deelnemers hebben altijd de mogelijkheid om aan te geven dat zij berichten liever per post ontvangen.

Onderzoeken

In 2022 zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd. Zo is gekeken naar de beelden en voorkeuren met betrekking tot beleggen en specifiek maatschappelijk verantwoord beleggen. Er is een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd. Deelnemers die in aanmerking komen voor een uitkering via de zwaarwerkregeling is gevraagd naar hun voorkeuren en beelden bij deze regeling. En eind 2022 stond het reguliere onderzoek op de agenda dat we ieder jaar uitvoeren onder actieve deelnemers, onlangs gepensioneerden en werkgevers. Bij dit reguliere onderzoek kijken we naar kennis, houding en gedrag ten aanzien van pensioen en Pensioenfonds Vervoer.

Evenementen en chauffeurscafédagen

Pensioenfonds Vervoer was aanwezig op de Taxi Expo en het Truckstar festival. Daarnaast waren er in de 2e helft van 2022 weer chauffeurscafédagen.

Pensioenconsulenten

De consulenten worden onverminderd hoog gewaardeerd en zijn een belangrijk kanaal voor het informeren van deelnemers en het begeleiden van deelnemers bij het maken van passende keuzes. Videobellen – tijdens de pandemie geïntroduceerd - blijft een populaire manier om een consulent te spreken.

11. Beleggingen

11.1 Algemeen

Financiële markten

Inleiding

In deze paragraaf worden de algemene marktontwikkelingen in boekjaar 2022 geschetst. De in deze paragraaf vermelde cijfers hebben niet specifiek betrekking op Pensioenfonds Vervoer. De in de volgende paragrafen van hoofdstuk 11 'Beleggingen' opgenomen cijfers geven wel de uitkomsten van de beleggingsportefeuilles van Pensioenfonds Vervoer weer.

Terugblik 2022

Eind februari schokte de Russische president Vladimir Poetin de wereld door Oekraïne binnen te vallen. Een grote stroom vluchtelingen uit Oekraïne en een sterke stijging van grondstofprijzen waren het gevolg. De Verenigde Staten en de Europese Unie veroordeelden de Russische inval hard en kwamen direct met verschillende sancties tegen het Russische regime. Ook stelden zij op grote schaal militair materieel ter beschikking. Oekraïne verraste vriend en vijand door stug weerstand te bieden en wist de Russen na een paar maanden langzaam terug te drijven uit het noorden van het land. Het Russische leger verlegde de focus daarna op het zuidoosten van Oekraïne waarbij in het laatste kwartaal ook nadrukkelijker aanvallen op de energie-infrastructuur werden uitgevoerd. Begin 2023 lijkt een vredesakkoord nog ver weg. Beide landen willen alleen plaats nemen aan de onderhandelingstafel als de tegenpartij concessies doet.

Energiecrisis leidt tot ongekende inflatie

Eind 2021 waren er al de eerste tekenen van oplopende inflatie. De inflatie zou het gevolg zijn van het herstel na de coronapandemie en van tijdelijke aard zijn, zo luidde het oordeel van enkele vooraanstaande centrale bankiers. De oorlog in Oekraïne zette deze visie echter op losse schroeven. Rusland schroefde de gasleveranties aan Europa na de inval sterk terug. De energieprijzen liepen als gevolg hiervan sterk op. Op de top van de crisis stond de gasprijs in Europa ruim acht keer hoger dan een jaar eerder. De hoge energiekosten lieten zich direct vertalen in een ongekend hoge inflatie. In Europa stegen de prijzen hierdoor gedurende het jaar tijdelijk zelfs met meer dan 10% ten opzichte van een jaar eerder. Eind december bedroeg de jaarlijkse inflatie circa 10%. Inflatiecijfers die sinds de jaren 80 niet meer zijn gezien. De OECD schatte de economische groei in 2022 voor de wereld op 3,1%. Een stuk lager dan de 4,5% waar men aan het begin van het jaar van uit ging.

Centrale banken verhogen rente sterk in strijd tegen inflatie

De centrale bankiers zagen al snel na de Russische inval in dat de inflatie een minder tijdelijk karakter zou hebben dan aanvankelijk werd aangenomen. Het accommoderende monetaire beleid sinds de coronapandemie maakte daardoor in snel tempo plaats voor renteverhogingen. De Amerikaanse centrale bank (Fed) was hierin het meest proactief. Vanaf maart bracht de Fed de bandbreedte voor de beleidsrente in zeven stappen van 0,0%-0,25% naar 4,25%-4,5%. De ECB was iets afwachtender en besloot pas in juli - na het terugschakelen van het

opkoopprogramma - tot de eerste renteverhoging. In vier stappen werd de depositorente vervolgens van -0,5% verhoogd naar 2,0%. Een niveau dat voor het laatst werd gezien in 2009.

Terugblik 2022 – Financiële markten

Oorlog en inflatie zorgen voor verliezen over de hele linie

Het jaar 2022 gaat de boeken in als het slechtste aandelenjaar sinds de financiële crisis in 2008/2009. Opvallend was dat zowel de aandelenmarkten als de obligatie- en kredietmarkten het jaar met forse minnen afsloten. De stijgende rente hielp daarentegen juist wel weer de dekkingsgraad van veel pensioenfondsen.⁸ Een positieve uitschieter was de beleggingscategorie direct vastgoed. Op de valutamarkten was de Amerikaanse dollar de onmiskenbare winnaar van de flight-to-safety na de Russische inval en de munt profiteerde van de relatief snelle en forse verkrapping van het Amerikaanse monetaire beleid.

PLAAT: BBP GROEI WERELDECONOMIE

Bron: Bloomberg, Achmea IM

Wereldwijde aandelenmarkten verliezen fors

De wereldwijde aandelenmarkten sloten het jaar met verlies af. Vooral in de eerste helft van het jaar stonden aandelen onder druk. Dit als gevolg van de combinatie van geopolitieke ontwikkelingen, hoge inflatie en de onverwacht snelle en sterke renteverhogingen door met name de Fed. In de laatste maanden van het jaar herstelden aandelen enigszins in anticipatie op een einde van de monetaire verkrapping. Binnen de ontwikkelde landen presteerden de Verenigde Staten slecht. Dit kwam doordat vooral groeiaandelen in bijvoorbeeld de technologiesector onder druk stonden. Binnen de aandelensectoren sprongen de energie-aandelen er positief uit. Deze profiteerden van de hoge prijzen voor olie, gas en geraffineerde producten. De grootste verliezen waren voor de sectoren Informatietechnologie en Consumentengoederen. Binnen de factoren behielden groeiaandelen het

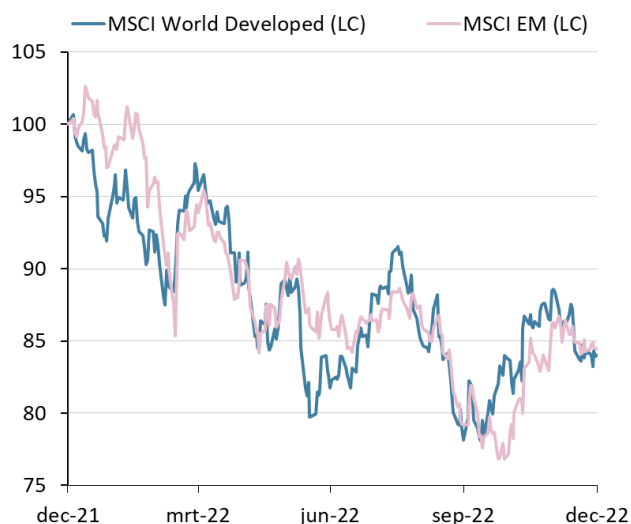
⁸ Zie het onderdeel “Ontwikkeling dekkingsgraad” in hoofdstuk 15 “Financiële ontwikkelingen”.

laagste rendement. Deze factor deed het de jaren hiervoor juist erg goed. Waarde aandelen wisten het verlies enigszins te beperken.

Chinese aandelen drukken het rendement van aandelen opkomende markten

Aandelen van opkomende markten noteerden in 2023 een flinke min. De verschillen tussen de regio's waren echter groot. De regio Europa & Midden-Oosten leed het zwaarste verlies doordat Russische aandelen na de inval uit de index werden verwijderd. Ook Aziatische aandelen noteerden een forse min, met name veroorzaakt door de Chinese aandelen. Oorzaken waren onder meer het ingrijpen van de Chinese overheid in het bedrijfsleven, de aanhoudende problemen in de Chinese vastgoedsector en het zero-covid-beleid.

PLAAT: AANDELENMARKTEN IN LOKALE VALUTA

Bron: Bloomberg, Achmea IM

Direct vastgoed behaalt in 2022 een positief rendement

Direct vastgoed vertoonde in 2022 een herstel van de Coronapandemie. De stijgende rente en de hoge inflatie hadden echter een grote invloed op deze beleggingscategorie. Doordat vastgoedwaarderingen met vertraging reageren op rentestijging, bleven de waardes relatief stabiel. Binnen de categorie vastgoed zagen we dat de vraag naar woningen hoog blijft, maar de productie van nieuwe woningen wordt beperkt. Bij winkels zien we dat gedurende het jaar 2022 het aantal bezoekers herstelde. Door transformatie van bestaande winkels naar andere functies daalde de leegstand in de afgelopen periode. De beleggingscategorie vastgoed is een van de weinige categorieën die het jaar 2022 met een positief rendement heeft afgesloten. Vanwege de vertraging in de waardering van vastgoed, ligt een minder gunstig rendement mogelijk nog in het verschiet.

Forse verliezen op staatsobligaties

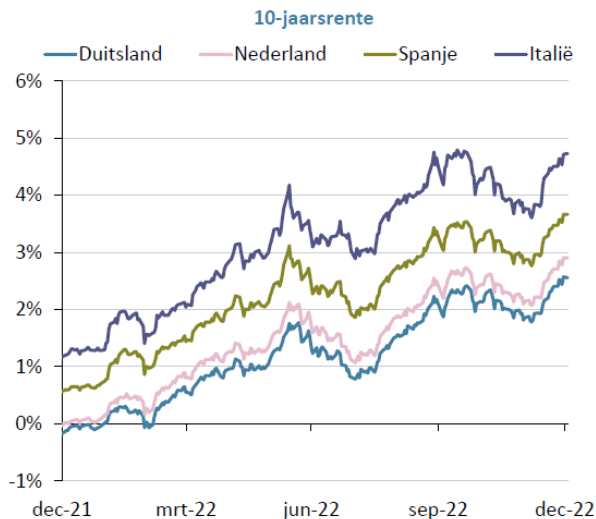
De hoge inflatie en de reeks renteverhogingen misten hun uitwerking op de vastrentende markten niet. In navolging van de beleidsrentes stegen ook de kapitaalmarktrentes sterk. Dat ging gepaard met negatieve rendementen op vrijwel alle obligatiecategorieën. In nominale termen was 2022 zelfs het slechtste jaar voor veilige staatsobligaties sinds de Tweede Wereldoorlog. Duitse staatsobligaties noteerden een verlies van afgerond 18% en

Franse staatsobligaties noteerden een verlies van 19%. Ook buiten Europa zaten de obligatiemarkten in zwaar weer. De Duitse 10-jaarsrente liep per saldo op van -0,18% naar 2,6%. Dat is het hoogste niveau sinds ultimo 2013.

Kredietobligaties lager door oplopende rente en kredietrisico-opslagen

Voor zowel kredietwaardige niet-staatsobligaties uit de eurozone als high yield obligaties was 2022 een slecht jaar. Eind december noteerden deze obligaties allemaal fors lager. De negatieve rendementen werden niet alleen veroorzaakt door de stijging van de kapitaalmarktrentes, maar ook door oplopende risico-opslagen. Deze liepen vooral in de eerste negen maanden van het jaar op. Gedurende het laatste kwartaal daalden de risico-opslagen weer gestaag. Dit is opvallend want de economische vooruitzichten werden juist slechter. Ook de high yield obligaties kenden gestage koersdalingen. Hiervoor lag de oorzaak ook bij de combinatie van een stijgende risicovrije rente en oplopende risico-opslagen. In de laatste maanden van het jaar trad herstel op waardoor het verlies uiteindelijk beperkt bleef tot circa 5% (US high yield) en circa 10% (EU high yield). Opvallend is dat ondanks de sterke stijging van de rente er vooralsnog geen grote onrust is geweest op de kredietmarkten. Het aantal wanbetalingen bleef per saldo beperkt.

PLAAT: 10 JAARS RENTE STAATS OblIGATIES EUROPA

Bron: Bloomberg, Achmea IM

Obligaties opkomende landen onder druk door stijgende rente

Obligaties uit de opkomende markten (EMD) lieten een gemengd beeld zien. EMD in harde valuta (EMD HC) deed het beduidend slechter dan EMD in lokale valuta (EMD LC). In de eerste maanden van het jaar bepaalde de oorlog in Oekraïne het beeld bij EMD. Door de sancties tegen Rusland werd het onmogelijk voor westerse beleggers om in Russische effecten te handelen. Hierdoor daalde de waarde van Russische obligaties feitelijk naar nul en werden deze obligaties uit de indices verwijderd. Vooral in de EMD LC index had Rusland een relatief groot gewicht. De overige opkomende landen konden zich echter goed handhaven waardoor de EMD LC index goed herstelde en het verlies beperkt bleef. De waarde van de valuta uit de opkomende landen veranderde nauwelijks ten opzichte van de euro. Het fors hogere verlies op EMD HC kwam met name door de forse stijging van de Amerikaanse kapitaalmarktrente in combinatie met de hoge duratie.

Amerikaanse dollar is 'king'

2022 was een goed jaar voor de Amerikaanse dollar. De valuta steeg in waarde versus de meeste andere valuta. Dit werd vooral veroorzaakt door de agressieve renteverhogingen van de Fed. De euro liet een gemengd beeld zien. Ten opzichte van de Amerikaanse dollar zakte de euro circa 6%. Ook versus de Zwitserse frank verloor de euro terrein. Ten opzichte van de Japanse yen en het Britse pond steeg de euro echter wel in waarde. Vooral de Japanse yen had een slecht jaar. Ten opzichte van de opkomende landen valuta's bleef de euro per saldo stabiel. De verschillen tussen de landen waren echter groot. De Chinese renminbi daalde licht ten opzichte van de euro. De daling van de Turkse lira zette onverminderd door. De Turkse munt daalde met ongeveer 30% ten opzichte van de euro. Het vertrouwen in de Turkse centrale bank is verdwenen en de torenhoge inflatie blijft de munt parten spelen. De Braziliaanse real was daarentegen een positieve uitschieter en noteerde een plus van circa 10% ten opzichte van de euro.

11.2 Pensioenfonds Vervoer

Beleggingsbeleid

Het afgelopen jaar 2022 is verder invulling gegeven aan het Meerjaren Strategisch Beleggingsbeleid 2021- 2025 (MSB 2025). De looptijd van het MSB 2025 is gewijzigd in lijn met de overgang naar een nieuwe pensioenregeling. De allocatie naar vastgoed is voor de lange termijn strategisch vastgesteld op 10%. Het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan dit vastgoedplan. Ook is per 2022 het valutabeleid aangepast naar 75% afdekking van de belangrijkste drie valuta's (USD, GBP, JPY) en de allocatie naar impactbeleggingen is verhoogd.

In 2022 zijn inflatierisico's behandeld en zijn specifieke inflatiescenario's onderzocht. Tevens is stilgestaan bij de verdere invulling van impactbeleggingen en MVB criteria inzake het landenbeleid. In het derde kwartaal heeft het pensioenfonds het MVB instrument engagement verder uitgediept. In het hoofdstuk verantwoord beleggen wordt uitgebreider ingegaan op deze en andere MVB ontwikkelingen. Ook is de omvang van de renteafdekking uitgebreid onderzocht. In het tweede en het vierde kwartaal. Er is besloten de huidige renteafdekking te handhaven.

Verder is in 2022 veel aandacht besteed aan de wet toekomst pensioenen. Er zijn verschillende studiedagen georganiseerd en er is een brede projectgroep opgestart. In 2022 is een risicopreferentie onderzoek uitgevoerd onder de deelnemers. In de studiedag van november is met het bestuur ingegaan op de resultaten. In 2023 zal deze input samen met deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten worden meegewogen in de vertaling naar een risicohouding die mede richting geeft aan het beleggingsbeleid.

Rendement in 2022

Onderstaande tabel geeft per beleggingscategorie een overzicht van de behaalde bruto rendementen, de bijbehorende normrendementen en de (bijdrage aan de) performance. Omdat de rendementen gedurende het gehele jaar ontstaan, zijn deze afgezet tegen de gemiddelde allocatie van het vermogen.

Bruto rendementen per beleggingscategorie ⁹

	Gemiddelde allocatie x € 1 miljoen	Gemiddelde allocatie in %	Portefeuille rendement in %	Benchmark rendement in %	Outper- formance in %	Bijdrage aan rende- ment in %
Aandelen	11.421	35,2	-11,6	-11,1	-0,5	-3,8
Vastrentende beleggingen ⁸	11.647	36,0	-9,3	-9,7	0,4	-3,2
Vastgoed	1.546	4,8	2,0	2,2	-0,1	0,0
Totaal exclusief afdekking	24.614	76,0	-9,9	-9,8	-0,1	-7,0
Valuta afdekking	-24	0,1	-	-	-	-1,9
Rente afdekking ¹⁰	7.797	24,1	-	-	-	-19,9
Totaal portefeuille	32.387	100	-28,8	-28,6	-0,2	-28,8

In 2022 heeft de beleggingsportefeuille een bruto rendement van -28,8% opgeleverd. Dit is -0,2% lager dan het rendement van de benchmark. De bijdrage van de afdekking van het valutarisico aan het totaalrendement was -1,9%-punten. De bijdrage van de renteafdekking was -19,9%-punten. Op zichzelf beschouwd lijkt dit een slecht cijfer. Het is echter een logisch gevolg van het beleid van Pensioenfonds Vervoer om de dekkingsgraad te beschermen tegen rentedaling. Dat beleid heeft door de jaren heen goed gewerkt, maar het kan in een bepaald jaar, zoals in 2022, ook wel eens slechte rendementscijfers opleveren. Als de rente sterk stijgt is dat slecht voor het beleggingsrendement, maar goed voor de dekkingsgraad. In 2019 zagen we precies het omgekeerde. Toen was de rente sterk gedaald. Het beleggingsrendement was in dat jaar heel hoog en het vermogen sterk gestegen, maar de dekkingsgraad nam juist af.

Gelet op de sterk schommelende waarde van de afdekkingsinstrumenten is het niet zinvol om ook de rendementen van de afdekkingscategorieën op zichzelf te berekenen. De stijging van de rente is terug te zien in de negatieve bijdrage van de renteafdekking aan het totaalrendement. Dat gold ook voor de bijdrage van de valuta-afdekking. Met name de waardestijging van de Amerikaanse dollar zorgde bij de valuta-afdekking voor een negatieve bijdrage aan het totaalrendement. Doordat het valutarisico bewust niet volledig is afgedekt werd deze negatieve bijdrage beperkt.

⁹ Deze verdeling in beleggingscategorieën is gemaakt op basis van het beleggingsbeleid 2022 van het pensioenfonds. De verdeling wijkt op onderdelen af van die in de Jaarrekening, waarin de vanuit de regelgeving voor de Jaarrekening vereiste rubriceringen worden gevolgd. Dat heeft uiteraard geen invloed op de totaaluitkomsten.

¹⁰ Conform het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer staan in deze tabel onder vastrentende waarden alleen de obligaties die deel uitmaken van de 'return-portefeuille'. De rente afdekking ('matching portefeuille') wordt gevormd door obligaties en financiële derivaten. De obligaties behorend tot de matching portefeuille staan hier gerubriceerd onder de rente afdekking. Dit in tegenstelling tot verderop in de Jaarrekening. Daar staan de obligaties van de 'matching-portefeuille' gerubriceerd onder de vastrentende waarden.

Alle cijfers in bovenstaande tabel zijn bruto, dat wil zeggen: voor aftrek van kosten. Het netto rendement, na aftrek van vermogensbeheerkosten, bedraagt -28,9% op totaalniveau. Onderstaande tabel toont de rendementen na aftrek van de vermogensbeheerkosten.

Netto rendementen per beleggingscategorie ^{11 12}						
	Gemiddelde allocatie x € 1 miljoen	Gemiddelde allocatie in %	Portefeuille rendement in %	Benchmark rendement in %	Outper- formance in %	Bijdrage aan rende- ment in %
Aandelen	11.421	35,2	-11,9	-11,1	-0,8	-3,8
Vastrentende beleggingen ¹¹	11.647	36,0	-9,6	-9,7	0,1	-3,4
Vastgoed	1.546	4,8	1,6	2,2	-0,6	0,0
Totaal exclusief afdekking	24.614	76,0	-10,1	-9,8	-0,4	-7,2
Valuta afdekking	-24	0,1	-	-	-	-1,9
Rente afdekking ¹³	7.797	24,1	-	-	-	-19,8
Totaal portefeuille	32.387	100	-28,9	-28,6	-0,4	-28,9

Verantwoord beleggen

In 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer verdere stappen gezet in het ontwikkelen en implementeren van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid. Daarbij lag een grote nadruk op het implementeren van het Klimaatrisicobeleid dat in 2021 is vastgesteld en een integraal onderdeel is van het MVB-beleid. Voor een exacte weergave van het MVB beleid verwijzen we graag naar onze website¹⁴.

CO₂ neutraal in 2050

Pensioenfonds Vervoer wil in 2050 een netto emissieneutrale (net zero) belegger zijn. De intentie is om in 2030 een CO₂ reductie te realiseren die in lijn ligt met het pad van het Klimaatakkoord van Parijs. Dat is circa 50% CO₂ reductie in de liquide portefeuille ten opzichte van ultimo 2020.

¹¹ Deze verdeling in beleggingscategorieën is gemaakt op basis het beleggingsbeleid 2022 van het pensioenfonds. De verdeling wijkt op onderdelen af van die in de Jaarrekening, waarin de vanuit de regelgeving voor de Jaarrekening vereiste rubriceringen worden gevolgd. Dat heeft uiteraard geen invloed op de totaaluitkomsten.

¹² Ten opzichte van de tabel met bruto rendementen kunnen er afrondingsverschillen voorkomen.

¹³ Conform het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer staan in deze tabel onder vastrentende waarden alleen de obligaties die deel uitmaken van de 'return-portefeuille'. De rente afdekking ('matching portefeuille') wordt gevormd door obligaties en financiële derivaten. De obligaties behorend tot de matching portefeuille staan hier gerubriceerd onder de rente afdekking. Dit in tegenstelling tot verderop in de Jaarrekening. Daar staan de obligaties van de 'matching-portefeuille' gerubriceerd onder de vastrentende waarden.

¹⁴ www.pfvervoer.nl

CO₂ reductie pad voor de liquide beleggingen

Pensioenfonds Vervoer kiest voor een CO₂-reductie aanpak van de portefeuille ten opzichte van een vast referentiepunt, namelijk de CO₂ van de benchmark per ultimo 2020. Dat is ook het moment dat Pensioenfonds Vervoer gestart is met het klimaatbeleid. De eerste stap is een CO₂-reductie van de liquide portefeuille van 30% ten opzichte van die benchmark per ultimo 2020. Dat ligt in lijn met de klimaatbenchmarks die de Europese Unie heeft geformuleerd. We streven ernaar om jaarlijks de CO₂-uitstoot van de portefeuille te reduceren, zodanig dat na 10 jaar (in 2030) een reductie van 50% is gerealiseerd.

Slecht presterende ondernemingen op gebied van klimaatbeleid worden uitgesloten

Voor de uitsluiting van slecht presterende ondernemingen op klimaatbeleid hanteert Pensioenfonds Vervoer de TPI (Transition Pathway Initiative) tooling. Door middel van de TPI tooling worden ondernemingen in portefeuille erop gescreend of de managementkwaliteit en CO₂-prestaties gericht zijn op de overgang naar een koolstofarme economie conform het Klimaatakkoord van Parijs. Daarbij worden ondernemingen die zeer slecht scoren (2 en lager op een schaal van 5 naar 1, waarbij 1 de laagste score is) uitgesloten van beleggingen.

Doelinvesterings klimaat

Pensioenfonds Vervoer heeft de doelallocatie voor green bonds verhoogd voor de credits portefeuilles naar 25%. Dat is een significante stap: begin 2022 was de weging van green bonds in de benchmark voor wereldwijde credits nog geen 3%. Ook zijn we begonnen met beleggen in een fonds dat leningen van internationale ontwikkelingsbanken financiert. Al deze leningen dragen positief bij aan één of meerdere SDG's. Meerdere leningen in het fonds hebben een klimaatdoelstelling. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer eind 2022 een commitment afgegeven aan een klimaatfonds, dat een positieve bijdrage levert aan de energietransitie in Europa.

Landenbeleid verder aangescherpt

Naar aanleiding van de Russische inval in de Oekraïne in februari 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer moeten besluiten om niet langer te beleggen in Russische staatsobligaties en beursgenoteerde ondernemingen. Ook de staatsobligaties van Belarus zijn uitgesloten van beleggingen in verband met de opgelegde EU-sancties tegen dit land naar aanleiding van het faciliteren van de invasie van Rusland in de Oekraïne.

Naast deze ontwikkelingen heeft Pensioenfonds Vervoer besloten om de criteria voor het landenbeleid verder aan te scherpen. Naast de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index (mensenrechten), de ITUC Global Rights index (arbeidsnormen) en de Corruption Perception Index (corruptie) als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een MVB landenuitsluitingslijst.

Themabepaling

In het MVB-beleid richt Pensioenfonds Vervoer zich op een aantal specifieke thema's. Deze zijn mede gebaseerd op de uitkomsten van een deelnemersonderzoek. In de zomer van 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer een deelnemersonderzoek over MVB uitgevoerd. Een duidelijke meerderheid van de deelnemers die dit onderzoek heeft ingevuld staat achter de keuzes die het pensioenfonds maakt op gebied van duurzaamheid en klimaat. De thema's zijn: werknemersrechten, CO₂/klimaatverandering en beloningsbeleid. In december 2022 zijn de deelnemers via een mailing nader geïnformeerd over de wijze waarop Pensioenfonds Vervoer wil bijdragen aan het verlagen van de CO₂ uitstoot.

Uitsluitingen

Pensioenfonds Vervoer publiceert elk half jaar de uitsluitingslijst op zijn website. In 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer besloten om een nieuwe uitsluitingsgrond toe te voegen, namelijk ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaatbeleid. Voor een exacte weergave van het uitsluitingsbeleid verwijzen we graag naar het MVB beleid op onze website.

Pensioenfonds Vervoer sluit ook tabaksproducenten en producenten van controversiële wapens uit van beleggingen en onder bepaalde voorwaarden bedrijven die de normen van de UN Global Compact, OESO Richtlijnen voor Multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Right schenden. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer een restrictief beleid ten aanzien van winning van steenkolen, teerzanden, schalieolie en -gas en olie- en gaswinning in het Arctisch gebied. Wanneer de omzetgrens uit winning van één van deze fossiele brandstoffen hoger is dan 5% worden de ondernemingen uitgesloten van beleggingen.

ESG-integratie

ESG-integratie betreft het meenemen van environmental, social & governance (ESG) aspecten in het beleggingsproces. Pensioenfonds Vervoer bevaart al zijn vermogensbeheerders over de wijze waarop zij ESG integratie beoefenen en spoort hen, waar nodig, aan om hierin verdere stappen te zetten.

Screening van de beleggingsportefeuilles

Pensioenfonds Vervoer laat zijn beleggingsportefeuilles periodiek screenen. Uit de screening volgt of de ondernemingen waarin wordt belegd niet in overtreding zijn met internationale normen en standaarden, zoals verwoord in de UN Global Compact en/of de OESO-richtlijnen. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending. Naar aanleiding van de bevindingen neemt Pensioenfonds Vervoer actie wanneer nodig. Bijvoorbeeld door het uitsluiten of het starten van een dialoog met een onderneming.

Dialoog met het management van ondernemingen (engagement)

Pensioenfonds Vervoer heeft twee engagement programma's die complementair zijn: het normatieve engagement programma en het thematische engagement programma. Binnen het normatieve engagement programma wordt gesproken met ondernemingen die normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anticorruptie schenden, dan wel dreigen te schenden. Het doel van de dialoog is dat de onderneming de schending opheft en maatregelen treft, zodat een schending in de toekomst niet meer plaatsvindt. Bijvoorbeeld door het wijzigen van beleid en procedures bij de ondernemingen. Per eind 2022 zijn er binnen het normatieve engagement programma 172 (in 2021: 147) lopende dialogen met ondernemingen. Met deze ondernemingen wordt gesproken over één of meerdere normschendingen (met een aantal ondernemingen worden meerdere dialogen gevoerd over verschillende thema's). Zo worden 38 dialogen gevoerd op het gebied van mensenrechten, 50 over schendingen van arbeidsnormen, 48 over milieuschendingen en 36 over corruptie. In 2022 zijn 16 dialogen namens Pensioenfonds Vervoer afgerond.

Naast het normatieve engagement programma neemt Pensioenfonds Vervoer deel aan het thematisch engagementprogramma, waarin tien sociale en milieuthema's zijn opgenomen. De volgende thema's zijn opgenomen: Toegang tot Voeding, Goede en Beschikbare Medicijnen, Menselijk Kapitaal, Biodiversiteit in de Landbouwketen, Klimaatadaptatie en water, Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen, Reductie CO₂ uitstoot, Klimaat en Transport, Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen, Mensenrechten & Governance. In totaal wordt de dialoog namens Pensioenfonds Vervoer gevoerd met 71 (2021: 62) ondernemingen. In 2022 zijn 27 dialogen afgerond.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

In 2022 heeft Pensioenfonds Vervoer via daartoe door het pensioenfonds ingehuurde partijen op 2094 aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Dat is ruim 99% van alle aandeelhoudersvergaderingen waar wij theoretisch op zouden kunnen stemmen. De aandeelhoudersvergaderingen vonden wereldwijd plaats. Pensioenfonds Vervoer stemde op circa 13% van de agendapunten tegen het management. Dit betroffen veelal de thema's: benoeming van bestuurders van ondernemingen (niet onafhankelijk waar dit wel geëist of gewenst is) en beloningsbeleid (excessief, ontbrekende link met prestatiecriteria, of niet transparant genoeg). Pensioenfonds Vervoer voert een eigen stembeleid. Het pensioenfonds maakt bij het uitoefenen van de stemrechten mede gebruik van stemanalyses en stemadviezen van Institutional Shareholder Services.

Doelinvesteringen

Doelinvesteringen zijn investeringen die een aannemelijk positieve bijdrage kunnen leveren aan het verwezenlijken van bepaalde doelen, zoals bijvoorbeeld is neergelegd in de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties.

Pensioenfonds Vervoer heeft verschillende doelinvesteringen opgenomen in de beleggingsportefeuille. Pensioenfonds Vervoer belegt onder andere in green bonds en een fonds dat leningen verschaft aan financiële instellingen in opkomende- en ontwikkelingslanden. Door middel van de beleggingen wordt naast een aantrekkelijk risico-rendementsprofiel ook een positieve SDG-impact nagestreefd. De focus ligt op private sector projecten, ondernemingen (infrastructuur, renewable energy, agribusiness, manufacturing) en financiële instellingen. Ook heeft Pensioenfonds Vervoer in 2022 een commitment afgegeven aan een klimaatfonds, dat investeringen zal doen in duurzame energie.

Europese duurzaamheidswetgeving

Omdat Pensioenfonds Vervoer rekening houdt met duurzaamheidsaspecten in het beleggingsbeleid betekent dit dat het pensioenfonds onder artikel 8 van de SFDR valt. De verplichte rapportage treft u aan als bijlage bij dit jaarverslag.

Z-score

De performancetoets geeft een indicatie van de mate waarin het beleggingsrendement van het pensioenfonds overeen komt met het rendement van referenties uit de markt (benchmarks). Als de performancetoets onder minus 1,28 uitkomt, staat het aangesloten bedrijven vrij om, met inachtneming van een aantal andere randvoorwaarden, een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsregeling.

De performancetoets wordt berekend op basis van de z-scores van vijf opeenvolgende jaren. De toetswaarde is de som van de z-scores gedeeld door de wortel van 5. De z-score geeft per jaar de afwijking aan van het door het pensioenfonds behaalde rendement ten opzichte van dat van de vooraf bepaalde normportefeuille, waarbij gecorrigeerd wordt voor kosten en risico.

In onderstaande tabel treft u een overzicht van de z-scores en toetswaarden aan over de afgelopen 5 jaar / 5 jaarsperioden.

Ontwikkeling van de z-scores en de performancetoets

Jaar	Z-score	Periode	Toetswaarde
2018	-0,25	2014-2018	0,49
2019	0,41	2015-2019	0,64
2020	0,32	2016-2020	0,59
2021	0,09	2017-2021	0,53
2022	-0,22	2018-2022	0,16

De z-score voor het jaar 2022 is minus 0,22. Pensioenfonds Vervoer behaalde over de periode 2018-2022 een toetswaarde van plus 0,16 voor de uitvoering van de beleggingen. Dit is groter dan het vereiste minimum van minus 1,28. Pensioenfonds Vervoer is daarmee geslaagd voor de performancetoets.

Overigens wordt veelal een 'presentatiecorrectie' gehanteerd, waarbij 1,28 bij de uitkomst en de norm van de performancetoets wordt opgeteld. De vereiste ondergrens van de performancetoets bedraagt dan nul. Op die wijze gemeten bedraagt de uitkomst van de performancetoets over 2018–2022: plus 1,44.

12. Risicomanagement

Beleid integraal risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van de beheerste en integere bedrijfsvoering van Pensioenfonds Vervoer. Het pensioenfonds baseert het integraal risicomanagementbeleid op de eerste plaats op het COSO-ERM¹⁵ raamwerk. Het COSO-ERM raamwerk helpt het pensioenfonds bij het beoordelen en verbeteren van het interne beheersingssysteem. Daarnaast baseert het pensioenfonds zich op het RAVC¹⁶-model. Het bestuur kan met dit model meer expliciet sturen op de risicohouding en risicobereidheid van het fonds. Het integraal risicomanagement omvat ook het beheersen van de risico's die de missie, visie en strategie van het pensioenfonds bedreigen.

Strategische risicomanagement cyclus

Het pensioenfonds maakt binnen het integraal risicomanagement onderscheid tussen de strategische en de operationele risicomanagementcyclus. Het bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de strategische doelstellingen van het fonds. Als onderdeel van deze verantwoordelijkheid stuurt het bestuur ook op de beheersing van de strategische risico's met behulp van het RAVC-model.

In 2022 heeft het pensioenfonds een vijfde risicodomein toegevoegd. Dit domein gaat over de strategische verandertrajecten. Op deze manier is ook die component uit de strategie van het pensioenfonds expliciet onderdeel van het integraal risicomanagement. Andere onderdelen uit de strategie vallen logischerwijs onder de andere reeds bestaande risicodomeinen.

De mogelijke risicohoudingen gaan van 'nul', 'kritisch', 'gebalanceerd', 'opportuun' tot 'maximaal'. De uitkomsten van de risicohouding van het bestuur voor de verschillende risicodomeinen zijn:

1. Besturingsfilosofie (gedrag, leiderschap en cultuur)	: gebalanceerd
2. Kapitaalmanagement (solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit)	: gebalanceerd
3. Reputatiemanagement (imago, identiteit en integriteit)	: gebalanceerd
4. Product & regeling (uitbesteding, processen en IT)	: kritisch
5. Strategische verandertrajecten (o.b.v. de strategie)	: gebalanceerd

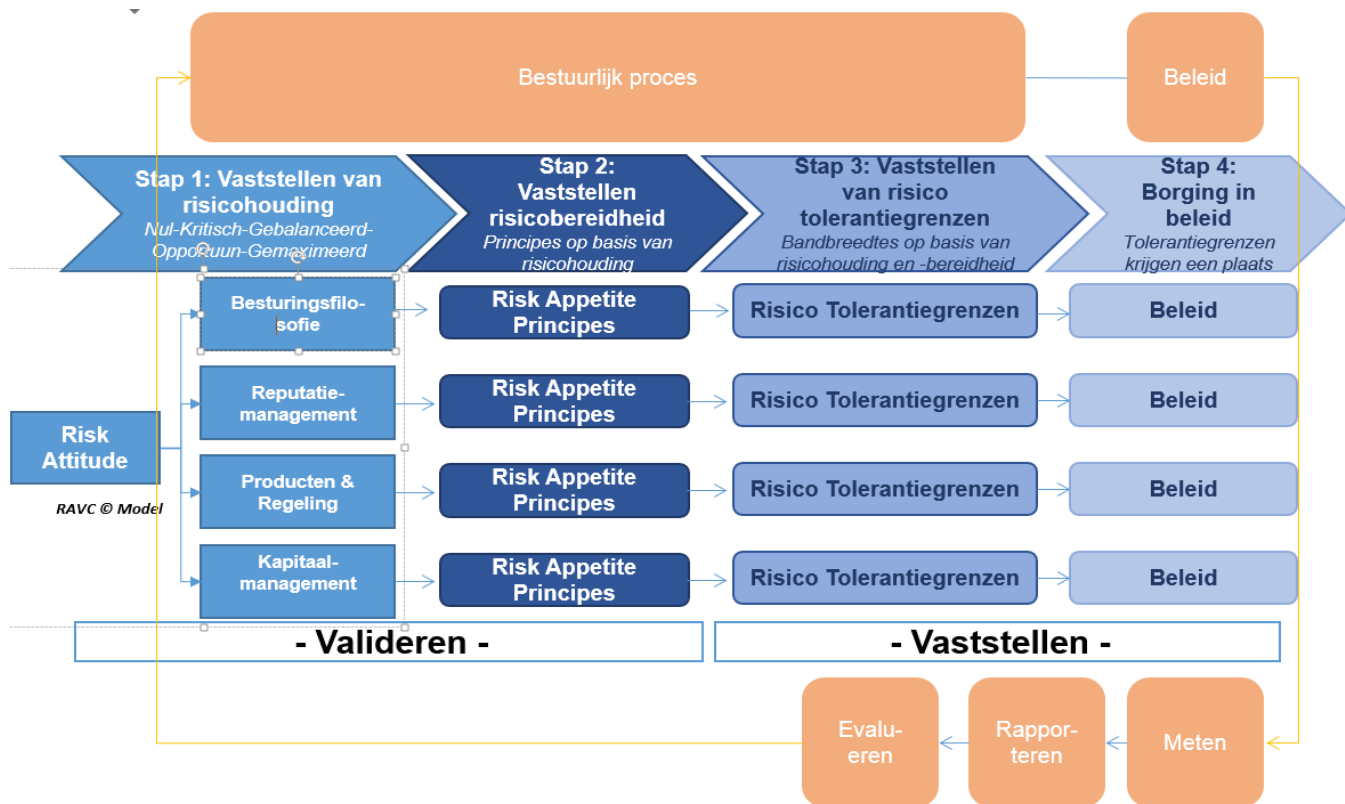
Behalve voor het domein 'Product & regeling' kenmerkt het bestuur zich door een gebalanceerde risicohouding. De risicohouding van het bestuur voor het gehele pensioenfonds is dan ook 'gebalanceerd'.

Op basis van de risicohouding zijn door het bestuur risicobereidheidsprincipes per domein vastgesteld. Deze vormen het referentiekader bij de evaluatie van de risico's van beleidsvoorstellen. Ook heeft het bestuur de tolerantiegrenzen bij de risicobereidheidsprincipes vastgesteld. De tolerantiegrenzen zijn te beschouwen als strategische Key Performance Indicators. De risico's ten opzichte van de risicohouding en tolerantiegrenzen zijn opgenomen in de kwartaalrapportage over integraal risicomanagement. Deze rapportage fungeert ook als de rapportage van de sleutelfunctiehouder risicomanagement.

¹⁵ ERM is de afkorting van Enterprise Risk Management.

¹⁶ RAVC is de afkorting van Risk Appetite Value Chain

In de volgende afbeelding is het bestuurlijk- en beleidsproces rondom risicohouding, risicobereidheid en tolerantiegrenzen weergegeven. Het nieuwe vijfde domein strategische verandertrajecten maakt oorspronkelijk geen expliciet onderdeel uit van het RAVC-model. Het bestuurlijk- en beleidsproces werkt hierbij hetzelfde.

Bron: RAVC model

Operationele risicomanagement cyclus

De risico-governance structuur van het pensioenfonds is ingericht volgens het Three Lines of Defence model. Dit model zorgt voor meerdere onafhankelijke controlelagen. De eerste lijn van het bestuursbureau is verantwoordelijk voor het risicomanagement van de uitbestede operationele processen. Daarnaast is de eerste lijn van het bestuursbureau verantwoordelijk voor het risicomanagement van de eigen activiteiten op het bestuursbureau. De afdeling risicomanagement van het bestuursbureau heeft een onafhankelijke tweedelijns rol. Hierbij heeft de afdeling risicomanagement een directe lijn met de tweedelijns risicomanagementafdeling van de kernuitbestedingspartijen. De manager risicomanagement van het bestuursbureau vervult ook de rol van sleutelfunctiehouder risicomanagement. De interne audit sleutelfunctiehouder en een interne audit vervuller vormen de derde lijn van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Vervoer dient te zorgen voor een goede interne beheersing op het niveau van het pensioenfonds zelf. Hiervoor is in 2020 een Risk Control Framework in gebruik genomen. Een passende interne beheersing geeft op transparante wijze inzicht in de opzet, het bestaan en de werking van beheersmaatregelen voor het in-control zijn over de diverse sleutelprocessen. De sleutelprocessen van het bestuur en het bestuursbureau hebben betrekking op het beleid, de regie en monitoring van de uitbesteding, de bestuursondersteuning en overige zaken die vanuit wet- en regelgeving specifiek moeten worden geborgd. De interne audit functie van het Pensioenfonds

toetst het jaarlijks de opzet, bestaan en werking van het Risk Control Framework en rapporteert hierover aan het bestuur.

Voornaamste risico's

Voorafgaand aan de toelichting per risicodomein lichten we de voornaamste risico's van het pensioenfonds toe. In de volgende tabel vermelden we ook hoe we reageren op het risico en of de risico's zich hebben gemanifesteerd in 2022. De benoemde risico's kunnen van toepassing zijn op meerdere van de daarna toegelichte risicodomeinen.

Voornaamste risico's van het pensioenfonds

<i>Risico's</i>	<i>Wat is de risicoreactie?</i>	<i>Speelde het risico in 2022?</i>
Nieuw pensioenstelsel: grote stelselwijziging waarin veel soorten risico's (zoals governance, ontwerp, IT, communicatie) samenkomen.	Gemitigeerd met een projectplan met daarin de verschillende fasen en globale risicoanalyse.	Nee, 2022 stond in het teken van onder meer afstemming uitgangspunten met cao-partijen en risicobereidheid. Dit is volgens plan verlopen.
Strategisch veranderrisico: dit gaat over belangrijke verandertrajecten voor de strategie van het Pensioenfonds.	Gemitigeerd via nauwe betrokkenheid bij het WTP-programma van de pensioenuitvoerder.	Ja, de pensioenuitvoerder gaat de programmatuur voor de pensioenadministratie inkopen. Dit vormt een onderdeel van de realisatie van het WTP programma.
Werkings sfeer en verplichtstelling van het pensioenfonds.	Gemitigeerd met werkgroep om adequaat te kunnen reageren op vraagstukken.	De representativiteit is ruim voldoende. (zie hoofdstuk 8 'Algemene ontwikkelingen op pensioengebied' bij het onderdeel 'Verplichtstelling').
Dekkingsgraadirisico: een gedaalde dekkingsgraad kan leiden tot korten.	Geaccepteerd binnen risicohouding.	Nee, er is eind 2022 geen sprake van een dekkingstekort.
Klimaatrisico: consequenties voor de waarde van de beleggingen en de reputatie.	Gemitigeerd via een klimaatbeleid als onderdeel van het MVB-beleid en risicometing.	Geen significante invloed op de beleggingsportefeuille waargenomen.
IT/informatiebeveiliging/cybercrime.	Gemitigeerd met onder andere een informatiebeveiligings-halfjaarrapportage aan het bestuur.	De beheersmaatregelen voor de informatiebeveiligingsrisico's hebben toereikend gewerkt.

Ontwikkelingen per risicodomein

Besturingsfilosofie

Besturingsfilosofie behandelt onderwerpen zoals gedrag, leiderschap, houding, cultuur en governance. Niet alleen het hebben van beleid en een goed ingericht bestuursbureau zijn van belang. Ook dient de uitvoering van dat beleid aantoonbaar door het bestuursbureau te worden gewaarborgd. In 2020 is het hiervoor ingerichte risico control framework voor het bestuursbureau geïmplementeerd. In 2022 zijn de aanbevelingen en bevindingen van de interne auditor uit het rapport over 2021 opgevolgd. Daarnaast zijn in 2022 een aantal nieuwe beheersmaatregelen toegevoegd aan het Risk Control Framework gericht op informatiebeveiliging, datakwaliteit en strategische veranderingen. De interne auditor zal in 2023 over de audit van het Risk Control Framework 2022 rapporteren aan het bestuur.

Uit de monitoring van de besturingsrisico's kwamen in 2022 geen belangrijke bevindingen naar voren.

Kapitaalmanagement

De financiële risicohouding volgens het wettelijk kader (het FTK) is in 2015 vastgesteld in afstemming met de sociale partners. De risicohouding zoals hier bedoeld is de mate waarin een fonds, na overleg met sociale partners en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren, en de mate waarin het fonds (beleggings-)risico's kan lopen, gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding vormt de basis voor het vaststellen van het strategisch (beleggings-)beleid. De financiële risicobereidheid van het pensioenfonds laat zich in dit kader kortweg formuleren als: het voorkomen van korten is belangrijker dan het niet (volledig) kunnen indexeren.

In hoofdstuk 15 Financiële ontwikkeling wordt de zogenoemde korte en lange termijn risicohouding kwantitatief toegelicht. De korte termijn risicohouding komt tot uiting in het zogenoemde Vereist Eigen Vermogen, dat wordt bepaald op basis van het risicomodel van DNB. Dit model bevat de belangrijkste financiële risico's van het pensioenfonds en wordt, evenals de betreffende risico's zelf, toegelicht in de jaarrekening hierna. De lange termijn risicohouding betreft de zogenoemde haalbaarheidstoets.

De twee grootste financiële risico's voor de dekkingsgraad van het pensioenfonds zijn het niet afgedekte deel van het renterisico van de pensioenverplichtingen en het risico van zakelijke waarden zoals aandelen. De volgende financiële schokmatrix geeft inzicht in de gevoeligheid van de UFR-dekkingsgraad voor renteveranderingen en waardeveranderingen van zakelijke waarden. Zowel de startdekkingsgraad als de overige cijfers zijn bepaald op basis van de vanaf 1 januari 2023 van toepassing zijnde DNB-discontovoet.

		Waardeontwikkeling zakelijke waarden						
		-50%	-30%	-10%	0%	10%	30%	50%
Ontwikkeling rente in basispunten	150	88%	103%	118%	125%	132%	147%	162%
	100	86%	99%	113%	120%	127%	140%	154%
	50	84%	96%	108%	115%	121%	133%	145%
	0	82%	93%	104%	110%	115%	126%	138%
	-50	79%	90%	100%	105%	110%	120%	130%
	-100	77%	86%	95%	100%	105%	114%	123%
	-150	75%	83%	91%	95%	99%	108%	116%

De risico's in de externe financiële verslaggeving en de financiële risico's van het fonds worden in detail beschreven in de jaarrekening. In het zogenoemde Limietenkader legt het fonds onder andere de grenzen voor de risico's op balansniveau vast. Het bestuur monitort de financiële risico's onder andere via het maandelijks dashboard financiële risico's.

ESG-risico's (ESG = environment, social en governance) houden verband met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Pensioenfonds Vervoer heeft als langetermijnbelegger te maken met de consequenties van ecologische, economische of maatschappelijke ontwikkelingen op de toekomstige waarde van de beleggingen. ESG-risico gaat daarnaast over reputatierisico. Dit hangt ook samen met de diverse (EU-)wet- en regelgeving waaraan Pensioenfonds Vervoer moet voldoen en codes waaraan het fonds zich vrijwillig committeert. Het fonds heeft een breed scala aan beheersmaatregelen (MVB-beleid voor onder meer engagement, screening, stembeleid en uitsluitingen en diverse rapportages hierover) om het ESG-risico te mitigeren. Het Pensioenfonds heeft in 2022 zijn Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid bijgewerkt. In dit beleid is ook het Klimaatrisicobeleid opgenomen. Daarnaast heeft de ontwikkeling van het ESG-beleid en monitoring daarvan (zoals voor klimaatrisico's) de aandacht van het bestuur.

Reputatiemanagement

Voor het pensioenfonds is het reputatierisico één van de belangrijkste risico's. Het beheersen van reputatierisico's vormt dan ook een centraal element in de totale risicohouding. Reputatiemanagement omvat naast het imago van het pensioenfonds de onderwerpen compliance en integriteit. Zowel het voldoen aan wet- en regelgeving (compliance in brede zin), als het zo goed mogelijk waarborgen van integriteit (compliance in enge zin) vormen twee belangrijke pijlers om mogelijke reputatierisico's voor het pensioenfonds te beheersen.

Het pensioenfonds heeft 2022 opnieuw bekeken of het voldoet aan de huidige wet- en regelgeving. Een belangrijk thema hierbij is het voldoen aan de EU-wetgeving over duurzaamheid. Dit betreft de zogenoemde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

De monitoring van reputatierisico's via de incidentenprocedure, de rapportage van de tweedelijns externe compliance officer, de rapportage van de afdeling risicomangement, of anderszins bracht geen significante risico's aan het licht.

Frauderisico's

Fraude kan een gevaar vormen voor de integere en beheerste bedrijfsvoering. Daarom heeft het Pensioenfonds beheersmaatregelen getroffen om de kans op en de impact van fraude te beperken. Voor de beheersing van integriteitsrisico's in brede zin maakt het Pensioenfonds onderscheid tussen 'zachte' maatregelen zoals aandacht voor gedrag, cultuur en het bevorderen van gewenst gedrag en 'harde' maatregelen en normen (zoals vastgelegd in beleid, procedures en codes). Uitgangspunt is het vertonen van gewenst gedrag door het Pensioenfonds en alle personen die hieraan verbonden zijn, inclusief de uitvoerders.

Het bestuur het Pensioenfonds voert iedere twee jaar een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit om te bepalen of er (nieuwe) integriteitsrisico's zijn die een mogelijke bedreiging vormen voor het Pensioenfonds. Naast integriteitsrisico's zoals cultuur & gedrag, corruptie (omkoping) en witwassen, maken fiscale fraude, interne fraude en externe fraude expliciet onderdeel uit van de SIRA. Daarnaast kan fraude zich voordoen als gevolg van andere integriteitsrisico's, zoals: cybercrime en privacyrisico. Dit komt tot uitdrukking door bijvoorbeeld: identiteitsfraude, CEO-fraude, Whatsapp-fraude en phishing. De uitkomst van de SIRA 2022 is dat het pensioenfonds een breed scala aan maatregelen heeft getroffen om het integriteitsrisico te beheersen. Geen van de netto risico's uit de SIRA 2022 is als 'hoog' of 'zeer hoog' beoordeeld. De opvolging van de actiepunten uit de SIRA 2022 is gevolgd via de Integrale Risicomangement Rapportage.

Voor de beheersing van de frauderisico's heeft het Pensioenfonds beheersmaatregelen geformuleerd. Voorbeelden van beleid van het Pensioenfonds zijn: gedragscode, regeling vermoeden misstanden, integriteitsbeleid, integraal risicomangementbeleid, screeningsbeleid, governance handboek, incidentenprocedure, beleid uitbesteding, informatiebeveiligingsbeleid, privacybeleid, fiscaalbeleid en klachtenregeling ongewenste omgangsvormen. In het separate fraudebeleid is het geheel aan beleid en maatregelen geïntegreerd vastgelegd. In het Risk Control Framework van het Pensioenfonds zijn diverse sleutelbeheersmaatregelen voor de beheersing van frauderisico's opgenomen. De externe vertrouwenspersoon voor integriteit van het Pensioenfonds draagt zorg voor de opvolging van eventuele meldingen door klokkenluiders. De incidentenprocedure van het fonds zorgt voor de opvolging van fraudesignalen. In 2022 is eenmaal een vermoeden van fraude gedetecteerd in de pensioenuitvoering. Dit had betrekking op een poging tot identiteitsfraude. De poging tot fraude is tijdig gedetecteerd door het systeem van interne beheersing. Geen andere meldingen van vermoeden van fraude zijn gemeld bij het Pensioenfonds.

Privacyrisico's

Voor de beheersing van het privacy risico heeft het fonds een tweedelijns externe functionaris gegevensbescherming aangesteld. Zo vindt er een voortdurende toetsing plaats op het gebied van Data Protection Impact Assessments (DPIA's)¹⁷, verwerkersovereenkomsten, datalekken en verzoeken van betrokkenen. Deze toetsing vindt plaats door middel van regelmatig overleg tussen de externe FG en de Information Security & Technology Officer van Pensioenfonds Vervoer. De FG rapporteert zijn bevindingen tevens eens per halfjaar aan het bestuur.

¹⁷ Dat is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen. En om daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen.

De externe functionaris gegevensbescherming (FG) van Pensioenfonds Vervoer heeft zich positief uitgesproken over de naleving van privacy gerelateerde wet- en regelgeving door Pensioenfonds Vervoer. Bestaande processen zijn in 2022 aangescherpt. De documentatie van periodieke overleggen met de functionaris gegevensbescherming is nog verder verbeterd en er is positief kritisch gekeken naar huidige beleidsdocumenten, met minimale aanpassingen daarop als gevolg.

Dat privacy continu de aandacht krijgt die het verdient blijkt ook uit de vragen die aan de FG worden gesteld. Men zoekt regelmatig contact om de mening of advies van de functionaris gegevensbescherming te vragen. Door deze ontwikkelingen en de scherpe blik van Pensioenfonds Vervoer op zijn eigen processen en procedures is het positieve beeld dat de functionaris gegevensbescherming van Pensioenfonds Vervoer heeft ontstaan.

Product & regeling

De uitvoering van de pensioenregelingen en het vermogensbeheer bij de uitvoerders vereist goed ingerichte processen met behulp van passende IT-voorzieningen. Als de uitvoering van de pensioenregeling niet adequaat is, verhoogt dit het risico dat deelnemers en werkgevers ontevreden zijn, bijvoorbeeld vanwege fouten in de uitkeringen of een gebrek aan klantgerichtheid. Het vermogen van het fonds is ontstaan uit ingelegde premies, gedane uitkeringen, gemaakte kosten en gerealiseerd beleggingsrendement. Dit vermogen moet goed beheerd en bewaard worden.

Het pensioenfonds heeft diverse beheersingsmaatregelen ingesteld om de kwaliteit van de pensioen- en vermogensbeheeruitvoering te monitoren en zo mogelijk bij te sturen:

- Reguliere eerstelijns monitoring van het bestuursbureau van de uitvoering en de rapportages van de pensioenuitvoerder en vermogensbeheerder.
- Incidentenprocedure die wordt uitgevoerd op het bestuursbureau.
- Beoordeling van de assurance rapportages van kernuitbestedingspartijen en monitoring van opvolging van bevindingen.
- Beoordeling van de strategische risico's van de kernuitbestedingspartijen (zoals continuïteit, kwaliteit en verandervermogen).
- Overleg met het tweedelijns risicomanagement van de kernuitbestedingspartijen.
- Kwartaalrapportage integraal risicomanagement voor het bestuur.

In 2022 is een datakwaliteitsbeleid ontwikkeld, zijn verschillende IT risk self assessments en crisisoefeningen gehouden, zoals de risk self assessments IT en cybercrime, en een cybercrisisoefening. Daarnaast is in 2022 is een tweedelijns risicomanagement informatiebeveiligingshalfjaarrapportage aan bestuur geïntroduceerd. Door middel van deze rapportage wordt het bestuur geïnformeerd over de belangrijkste risico's en ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging en onder meer de uitvoering van het informatiebeveiligingsjaarplan.

De realisatie van de nieuwe IT-infrastructuur bij TKP loopt achter op schema (zie hoofdstuk 3 'Profiel' bij het onderdeel 'Realisatie strategie in 2022'). Dit vormt een IT-risico voor het pensioenfonds. Mede in het licht van het WTP-programma volgt het bestuursbureau deze ontwikkelingen nauwgezet.

Strategische verandertrajecten

Strategische verandertrajecten zijn de eigen activiteiten, de trajecten, die zijn gericht op majeure veranderingen om de strategie van het Pensioenfonds te realiseren. Kenmerkend is dat deze een verhoogd risico qua impact en complexiteit vormen. Daarom vereisen de strategische veranderingen een projectgovernance en/of specifieke expertise. Het bestuur is nauw betrokken bij strategische verandertrajecten. Het nieuwe pensioenstelsel is een bron van onzekerheid op veel gebieden en vormt de grootste bron van dit risico. Het pensioenfonds heeft hiervoor een projectgroep ingesteld. Met behulp van een externe projectbegeleider voert deze projectgroep een gefaseerd projectplan uit, en risk self assessments, en monitort en rapporteert over de ontwikkelingen aan het bestuur.

Belangrijkste onzekerheden

Het pensioenfonds vindt het van groot belang om gestructureerd na te blijven denken over de mogelijke veranderingen in de omgeving van het fonds, zoals op politiek vlak of in de vervoersector zelf. Hiervoor voeren we risicoanalyses uit en onderzoeken het effect daaruit op onze strategie.

Uit de jaarlijkse herijking van de omgevingsrisico's van 2022 kwamen als belangrijkste onzekerheden naar voren:

- politieke ontwikkelingen (uitwerking Wet Toekomst Pensioenen, overige nieuwe wetgeving)
- Impact Europese regelgeving op de verplichtstelling en eis van dienstbetrekking
- maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten op het gebied van ESG en duurzaam beleggen (o.a. uitwerking Glasgow 2021)
- economische scenario's (ten behoeve van onze beleggingsstrategie en impact op toereikendheid pensioenen)
- inzichten met betrekking tot zorgplicht, keuzearchitectuur, risicohouding
- cybercrime
- inflatie
- oorlog in Oekraïne.

Geplande ontwikkeling risicomanagement in 2023

Het risicomanagement wordt in 2023 verder ontwikkeld door onder meer:

- De uitwerking van de risico's van het pensioenakkoord in het kader van de strategische risico's
- Herziening integraal risicomanagement beleid en risicomanagementprocessen
- Update eigenrisicobeoordeling
- Structurele inrichting crisismanagement
- Actualisering privacybeleid, gedragscode en regeling vermoeden mistoestanden
- Aanpassing informatiebeveiligingsbeleid n.a.v. Digital Operational Resilience Act (DORA)

13. Statistische gegevens

Aantal werkgevers verplicht tot premiebetaling en aantal deelnemers

	31-12-2022	31-12-2021
Werkgevers verplicht tot premiebetaling	8.810	8.571
Werkgevers vrijwillig aangesloten	266	254
Totaal aantal aangesloten werkgevers	9.076	8.825
Deelnemers, actief en voortgezet	188.081	185.969
Gewezen deelnemers	311.731	397.383
Pensioengerechtigden	108.400	104.432
Totaal aantal deelnemers	608.212	687.784

Werkgevers verplicht tot premiebetaling

In 2022 is het aantal werkgevers dat verplicht is tot premiebetaling toegenomen met 239. Er was een toename van het aantal vrijwillig aangesloten werkgevers met 12. Het totaal aantal aangesloten werkgevers is daarmee in 2022 gestegen met 251. De grootste toename was zichtbaar in de sector Goederenvervoer.

Aantal vrijgestelde ondernemingen en werknemers

Op 31 december 2022 zijn de volgende vrijstellingen verleend:

- vrijstelling voor het hele personeel:
20 ondernemingen (2021: 20 ondernemingen);
- vrijstelling voor een groep van het personeel of afwikkelings-/individuele vrijstelling voor één of meer werknemers:
12¹⁸ ondernemingen (2021: 8 ondernemingen).

Deelnemersaantallen

In 2022 is voor een groot aantal gewezen deelnemers de opgebouwde pensioenaanspraak overgedragen naar een andere pensioenuitvoerder in het kader van automatische waardeoverdracht klein pensioen. Dit heeft geleid tot een sterke afname van het aantal gewezen deelnemers.

Faillissementen

Het aantal werkgevers dat onder de verplichtstelling van het pensioenfonds valt en dat in staat van faillissement werd verklaard, is ten opzichte van 2021 met 69 gestegen tot 110 werkgevers. Dit heeft te maken met de nasleep van de coronaperiode en het betalen van uitgestelde belastingen.

¹⁸ Waarvan 3 Orsima

Faillissementen in de afgelopen vijf jaar

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal	110	41	192	144	167

Aantal vrijwillige individuele voortzettingen

In 2022 zijn 16 aanvragen (2021: 6 aanvragen) voor vrijwillige voortzetting na afloop van de verplichte deelneming toegekend. Eind 2022 zijn er 26 deelnemers (2021: 14 deelnemers) die vrijwillige voortzetting hebben.

Aantallen werkgevers, deelnemers en gewezen deelnemers in de afgelopen 5 jaar

	Werkgevers	Deelnemers	Gewezen deelnemers met rechten
2018	7.984	177.619	401.117
2019	8.455	180.325	387.147
2020	8.346	179.595	391.746
2021	8.825	185.969	397.383
2022	9.076	188.081	311.731

Premie-inning

Ultimo 2022 was aan premiedebiteuren nog te ontvangen een bedrag van € 264 miljoen (ultimo 2021: € 264 miljoen). Dit is na aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren groot € 11 miljoen (ultimo 2021: € 6 miljoen). Van de premiedebiteuren was ultimo 2022 voor een bedrag van € 207 miljoen de vervaltermijn nog niet verstreken (ultimo 2021: € 212 miljoen).

Specificatie van de vastgestelde en gefactureerde premie ten gunste van het boekjaar x € 1 miljoen

	2022	2021
Pensioenregeling		
- Verplichte bijdrage	1.265	1.150
- Aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering	30	27
Totaal	1.295	1.177

Premieontvangsten en premie ten laste van het pensioenfonds voor arbeidsongeschikte deelnemers in de afgelopen 5 jaar x € 1 miljoen

	Premieontvangsten (excl. Ao-ers, Anw, prepensioen, VUT en VPL) (1)	Premie t.l.v. pensioenfonds voor arbeidsongeschikte deelnemers (2)	Totale premie (3) = (1) + (2)	(4) = (2) in procenten van (3)
2018	815	20	834	2,4
2019	883	21	904	2,3
2020	869	27	896	3,0
2021	1.150	27	1.177	2,3
2022	1.265	30	1.295	2,3

Pensioen en andere uitkeringen

In 2022 is aan pensioenen en overige (eenmalige) uitkeringen een bedrag van € 537 miljoen uitbetaald, tegen € 481 miljoen in het jaar daarvoor. De stijging wordt verklaard door de toename van het aantal pensioengerechtigden (zowel de reguliere toename als de stijging in verband met de collectieve waardeoverdracht van TNT Express) en de verhoging van de uitkeringen in verband met de indexatie per 1 juli 2022.

Pensioen en andere uitkeringen x € 1 miljoen

	2022	2021
Ouderdompensioen	407	361
Partnerpensioen	83	74
Wezenpensioen	3	2
Aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering	23	22
Prepensioen-uitkeringen	7	8
Afkopen	15	14
Totaal	538	481

14. Uitvoeringskosten

Inleiding

De kosten van pensioenbeheer (PB) bestaan vooral uit de kosten van de werkzaamheden van TKP aan wie de uitvoering van de regeling is uitbesteed, de inhuur van pensioenbeheer gerelateerde externe adviseurs en een pro rata deel van de kosten van bestuursgremia, het bestuursbureau en de kosten van het toezicht.

De kosten van vermogensbeheer (VB) bestaan met name uit de kosten van de integraal vermogensbeheerder, de vermogensbeheerders die uitvoering geven aan de beleggingsmandaten, de kosten van beleggingsfondsen, de kosten van de depotbank (custodian), de inhuur van vermogensbeheer gerelateerde externe adviseurs en een pro rata deel van de kosten van bestuursgremia, het bestuursbureau en de kosten van toezicht.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de wijze waarop de kostenverdeling plaatsvindt.

	% PB	% VB
Direct toewijsbaar aan pensioenbeheer	100	0
Direct toewijsbaar aan vermogensbeheer	0	100
Bestuursgremia	50	50
Bestuursbureau: algemeen directeur	50	50
Bestuursbureau: (fonds)secretariaat	50	50
Bestuursbureau: afdeling Risicomanagement	50	50
Bestuursbureau: afdeling Finance & Control	33,33	66,67
DNB, AFM en andere externe toezichthouders	50	50
Pensioenfederatie en andere niet direct aan PB of VB toewijsbare belangenorganen en adviseurs	50	50
Onafhankelijke accountant, IORP II Interne Auditor en Vervuller	50	50
Certificerend actuaaris en IORP II Actuarieel sleutelhouder	75	25
Adviserend actuaaris	75	25

Presentatie van de kosten

Bij de presentatie van de kosten is verder aansluiting gezocht bij de richtlijnen zoals beschreven in de Pensioenwet, waarbij de kosten als volgt worden vermeld:

- Administratieve uitvoeringskosten, opgenomen als totaalbedrag en als bedrag per actieve deelnemer of uitkeringsgerechtigde;

- Kosten van vermogensbeheer als totaalbedrag en als percentage van het gemiddeld belegde vermogen;
- Transactiekosten als totaalbedrag en als percentage van het gemiddeld belegde vermogen.

Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer (exclusief transactiekosten)

	Pensioen- beheer 2022	Pensioen- beheer 2021	Vermogens- beheer 2022	Vermogens- beheer 2021
Kosten volgens aanbevelingen Pensioenfederatie x € 1 miljoen	22	22	91	97
Som aantal actieve deelnemers en uitkerings- gerechtigden	296.481	290.401		
Kosten in € per deelnemer	75	76		
Gemiddeld belegd vermogen x € 1 miljoen			32.387	37.173
Kosten in % van gemiddeld belegd vermogen			0,28%	0,26%

De pensioenuitvoeringskosten zijn, ondanks bijvoorbeeld de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel, in absolute zin vrijwel gelijk gebleven en in relatieve zin iets lager geworden.

De vermogensbeheerkosten zijn in absolute zin flink gedaald, maar in relatieve zin iets gestegen. Dat komt door de daling van het gemiddeld belegd vermogen. De vermogensafname is weer het gevolg van de inflatie en de Oekraïne crisis. Deze brachten rentestijging (ofwel lagere koersen van vastrentende beleggingen) en lagere aandelenkoersen met zich mee.

Pensioenfonds Vervoer betaalt zijn beheerders volgens een overeengekomen vast vergoedingenschema. Vanuit risico oogpunt worden geen variabele beloningen toegekend.

Kostenbenchmarking (boekjaar 2021)

Pensioenfonds Vervoer neemt deel aan het jaarlijkse kostenbenchmarking onderzoek van First Pensions en van het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). De resultaten uit deze onderzoeken worden onder meer gebruikt voor de beoordeling van het niveau van de kosten bij Pensioenfonds Vervoer in relatie tot andere pensioenfondsen.

De in dit jaarverslag opgenomen cijfers van de kostenbenchmarking hebben betrekking op het jaar voorafgaande aan het jaarverslag-boekjaar. IBI en First Pensions kunnen hun rapportages over een boekjaar pas opleveren nadat van alle (deelnemende, dan wel tot de Top 50 behorende) pensioenfondsen de cijfers beschikbaar zijn. Het jaarverslag van Pensioenfonds Vervoer van dat boekjaar is dan al vastgesteld. We kunnen hierdoor dus nog niet de benchmarkinguitkomsten over het boekjaar 2022 presenteren. U treft daarom hieronder de cijfers van 2021 aan, met die van 2020 ter vergelijking.

Allereerst geven we wat meer achtergrondinformatie over de samenstelling van de vergelijkende cijfers.

First Pensions:

Totaal:

- De 50 qua belegd vermogen grootste Nederlandse pensioenfondsen

Benchmark:

- Boekjaren 2020 en 2021:
 - 18 pensioenfondsen die qua omvang enigszins met Pensioenfonds Vervoer vergelijkbaar zijn
 - De samenstelling van de benchmark is identiek voor pensioenbeheer en vermogensbeheer

IBI:

Totaal:

- Boekjaar 2021: 15 Nederlandse pensioenfondsen, waarvan 5 bedrijfstakpensioenfondsen en 10 ondernemingspensioenfondsen
- Boekjaar 2020: 16 Nederlandse pensioenfondsen, waarvan 7 bedrijfstakpensioenfondsen, 2 beroepspensioenfondsen en 7 ondernemingspensioenfondsen

Benchmark:

- Pensioenbeheer:
 - Boekjaar 2021: 5 bedrijfstakpensioenfondsen met meer dan 15.000 deelnemers (gemiddeld circa 140.000 deelnemers)
 - Boekjaar 2020: 7 bedrijfstakpensioenfondsen met meer dan 50.000 deelnemers (gemiddeld circa 200.000 deelnemers)
- Vermogensbeheer:
 - Boekjaar 2021: 8 pensioenfondsen met meer dan € 5 miljard aan belegd vermogen en gemiddeld circa € 25 miljard aan belegd vermogen
 - Boekjaar 2020: 9 pensioenfondsen met meer dan € 5 miljard aan belegd vermogen en gemiddeld circa € 20 miljard aan belegd vermogen

De uitkomsten van de kostenbenchmarking worden hieronder samengevat.

Benchmarking pensioenbeheerkosten

Pensioenbeheer uitvoeringskosten per deelnemer in euro's		
	2021	2020
Pensioenfonds Vervoer	76	75
First Pensions Peergroep	192	205
First Pensions gemiddelde Top 50	205	205
IBI Peergroep	224	175
IBI Universum	350	293

De pensioenuitvoeringskosten van Pensioenfonds Vervoer zijn in 2021 (opnieuw) aanzienlijk lager geweest dan het gemiddelde van de First Pensions Top 50, het IBI Universum en van de beide peer groepen.

Bij het vergelijken van de uitkomsten van pensioenfondsen is het belangrijk om essentiële verschillen in acht te nemen tussen bijvoorbeeld het aantal en de complexiteit van de regelingen die een pensioenfonds uitvoert, de samenstelling van de deelnemers en het geboden serviceniveau. IBI heeft daartoe een aantal benchmarks ontwikkeld. De belangrijkste daarvan ten aanzien van het pensioenbeheer treft u hieronder aan.

Jaar: 2021 (2020)	PF Vervoer	Peergroep	Universum
IBI Complexiteits Index	171 (156)	114 (126)	100 (100)
IBI Automatiserings Index	137 (114)	143 (109)	100 (100)
IBI Slapers Index	138 (132)	85 (120)	100 (100)
IBI Overdrachten Index	78 (200)	101 (109)	100 (100)
IBI Service Index	113 (100)	114 (102)	100 (100)
IBI Transparantie Index	105 (105)	103 (103)	100 (100)

Toelichtingen:

De samenstelling van de aan de IBI benchmarking deelnemende pensioenfondsen wijkt in 2021 af ten opzichte van 2020. Dat kan van invloed zijn bij een meerjaren-vergelijking.

IBI Complexiteits Index

De IBI Complexiteits Index geeft weer hoe de mate van complexiteit van de pensioenregelingen zich verhouden tot die van het IBI universum en van de peergroep. De complexiteit wordt onder meer bepaald door het aantal en de diversiteit van de regelingen. Naarmate de regelingen complexer zijn mogen de kosten ook toenemen.

De complexiteit bij Pensioenfonds Vervoer is door IBI als relatief groot gekwalificeerd, zodat het des te fraaier is dat de relatieve pensioenuitvoeringskosten bij Pensioenfonds Vervoer laag zijn.

IBI Automatiserings Index

Op basis van door de pensioenuitvoerders aangeleverde informatie heeft IBI zich een oordeel gevormd over de mate waarin de verwerking van de gegevensmutaties is geautomatiseerd en de wijze waarop communicatie met de deelnemers van het fonds plaatsvindt. De IBI Automatiserings Index geeft de mate van automatisering van processen weer ten opzichte van de peergroep en het universum. Gelet op de bovengenoemde relatieve complexiteit van Pensioenfonds Vervoer ligt de automatiseringsindex op een keurig niveau.

IBI Slapers Index

De IBI Slapers Index geeft de verhouding van het aantal gewezen deelnemers weer ten opzichte van de peergroep en het universum.

Pensioenfonds Vervoer heeft een relatief grote groep gewezen deelnemers. Deze groep heeft doorgaans relatief weinig invloed op de kostenontwikkeling. Om die reden worden de gewezen deelnemers niet meegenomen in de kosten per deelnemer.

De IBI Overdracht index

De kosten van pensioenbeheer worden beïnvloed door de waardeoverdrachten die gedurende het jaar plaatsvinden. Het al dan niet kunnen overdragen van de waardeoverdrachten is mede afhankelijk van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Daarnaast kunnen collectieve waardeoverdrachten het beeld van jaar tot jaar sterk doen veranderen.

IBI Service Index

IBI heeft de pensioenuitvoerders vragen gesteld om zich een beeld te kunnen vormen van het serviceniveau van de pensioenadministratie. De IBI Service Index geeft weer hoe het niveau van de service van Pensioenfonds Vervoer zich verhoudt tot dat van het IBI universum en van de peergroep.

De relatieve uitkomst van de IBI Service Index van Pensioenfonds Vervoer is bovengemiddeld goed.

IBI Transparantie Index

Door pensioenfondsen worden veelal niet alle kosten overeenkomstig de definities van de Pensioenfederatie aangemerkt als pensioenbeheerkosten. Hierbij valt te denken aan kosten voor huisvesting, ICT maar ook kosten van de bestuursleden. Om deze vergelijkingsongelijkheid te compenseren, berekent IBI de transparantie van de gerapporteerde kosten van de individuele pensioenfondsen.

Hoe groter de inzichtelijkheid van de gerapporteerde kosten per kostenelement, hoe hoger men scoort op de IBI Transparantie Index. Het niet of onvolledig rapporteren van kosten leidt tot een vermindering van de transparantie en daarmee tot een lagere score op de IBI Transparantie Index.

Benchmarking vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten)

Vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen		
	2021	2020
Pensioenfonds Vervoer	0,26	0,27
First Pensions Peergroep	0,43	0,38
First Pensions gemiddelde Top 50	0,49	0,41
IBI Peergroep	0,56	0,31
IBI Universum	0,48	0,34

De hier gepresenteerde vermogensbeheerkosten zijn exclusief de transactiekosten.

De vermogensbeheerkosten (ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen) zijn voor Pensioenfonds Vervoer in 2021 (opnieuw) duidelijk lager geweest, zowel ten opzichte van het door First Pensions en door IBI gebruikte 'universum' als ten opzichte van de gebruikte peer groepen.

De vermogensbeheerkosten worden ook afgezet tegen de gerealiseerde langere termijn rendementen en risico's. De uitkomsten over de afgelopen vijf jaar (2017-2021) zoals gemeten door First Pensions zijn samengevat als volgt.

Gemiddelde jaarlijkse (relatieve) rendementen over de periode 2017-2021				
(bron: First Pensions)				
	Beleggingsrendement	Verplichtingenrendement	Relatief rendement	Duratie Verplichtingen (2021)
Pensioenfonds Vervoer	7,9%	5,8%	2,1%	24,0
Gemiddelde top 50	7,1%	4,7%	2,4%	21,0
Peer groep	7,2%	4,7%	2,6%	20,8
Minimum top 50	5,1%	2,8%	-0,8%	15,4
Maximum top 50	10,2%	7,0%	4,8%	27,7

Performance ratio over de periode 2017-2021

berekend als: $\text{relatief rendement} / (\text{VEV} / 1,96)$

(bron: First Pensions)

	Relatief rendement	Risico (VEV)	Performance ratio
Pensioenfonds Vervoer	2,1%	16,7%	24,6%
Gemiddelde top 50	2,4%	19,0%	24,5%
Peer groep	2,6%	19,5%	27,6%

De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- Het relatieve rendement (beleggingsrendement minus benodigd rendement op de verplichtingen) van Pensioenfonds Vervoer is over de periode 2017-2021 gelijk aan +2,1% per jaar. Over de afgelopen vijf jaar heeft het Fonds een hoger beleggingsrendement behaald dan benodigd en daarmee vanuit de beleggingen waarde toegevoegd ten opzichte van de verplichtingen. Het Fonds loopt daarbij wel iets achter op het gemiddelde van de 50 pensioenfonds. Het gemiddelde relatieve rendement van de 50 grootste pensioenfonds was namelijk gelijk aan 2,4% per jaar. Voor de peer groep was het gemiddelde relatieve rendement zelfs nog wat hoger met gemiddeld +2,6%.
- Pensioenfonds Vervoer heeft een lager vereist eigen vermogen (VEV) dan het gemiddelde van zowel de top 50 als de peer groep. Er wordt daarmee minder risico ingezet dan veel andere pensioenfonds. Wanneer specifiek wordt gekeken naar de S-factoren valt op dat Pensioenfonds Vervoer een lagere S2 (aandelen- en vastgoedrisico) heeft dan het gemiddelde uit de top 50 en de peer groep. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer een lager overig risico (S10) door een lagere allocatie naar actief beheerde mandaten. Ook het kredietrisico (S5) ligt lager wegens een hoog aantal beleggingen in staatsobligaties. Het valutarisico (S3) en het verzekeringstechnisch risico (S6) zijn nagenoeg gelijk aan het gemiddelde van de top 50 en van de peer groep. Ten slotte was het renterisico (S1) in 2021 licht hoger dan het gemiddelde van de top 50. Dit ondanks een hoger dan gemiddelde renteafdekking bij Pensioenfonds Vervoer. Dit komt met name door de berekeningsmethodiek van S1 die ervoor zorgt dat de impact van de mate van renteafdekking op de hoogte van S1 sterk is geminimaliseerd. De schok voor het bepalen van een rentedaling is namelijk een relatieve schok vanuit de huidige rentestand welke door de gedaalde rentes fors kleiner is geworden, waarbij voor sommige looptijden zelfs negatieve rentes gelden. Binnen de berekeningen wordt door pensioenfonds anders omgegaan met de schok vanuit de negatieve rentes. Het fonds past hier de meest prudente methode voor toe, wat daarmee ook een iets zwaardere schok voor het renterisico geeft.
- Door het lagere risico, is de relatieve performance ratio (= relatief rendement gecorrigeerd voor het risico ten opzichte van de verplichtingen) over de afgelopen vijf jaar voor Pensioenfonds Vervoer net hoger dan het gemiddelde van de top 50. Ten opzichte van de peer groep is de relatieve performance ratio van Pensioenfonds Vervoer daarentegen lager, door het nog net wat hogere relatieve rendement voor het gemiddelde van de peer groep. Gecorrigeerd voor het risico heeft het pensioenfonds daarmee over de 5-jaars periode een beter rendement gerealiseerd dan het gemiddelde van de top 50. Wanneer gekeken wordt naar de prestaties over alleen 2021 dan heeft Pensioenfonds Vervoer een lager dan gemiddelde performance ratio behaald ten opzichte van zowel het gemiddelde van de top 50 als het gemiddelde van de peer groep. Pensioenfonds Vervoer behaalde ook in 2021 een relatief rendement dat onder het gemiddelde lag.

- De renteafdekking van Pensioenfonds Vervoer is hoger dan gemiddeld. De renteafdekking was eind 2021 op marktwaarde basis feitelijk 57%, terwijl dit voor de top 50 gemiddeld op 50% lag. Mede door de hogere renteafdekking, behaalde Pensioenfonds Vervoer in 2021 een lager dan gemiddeld relatief rendement (in 2021 was er sprake van een gemiddelde rentestijging). Voor 2021 was het relatief rendement bij Pensioenfonds Vervoer 8,4% versus een gemiddelde voor de top 50 van 13,3% en een gemiddelde voor de peer groep van 13,0%. Over de afgelopen vijf jaar lag het relatieve rendement van Pensioenfonds Vervoer ook lager dan het gemiddelde van de top 50 (2,1% versus gemiddeld 2,4%).

Wat bij de benchmarking van de pensioenbeheerkosten is opgemerkt geldt uiteraard ook voor de benchmarking van vermogensbeheerkosten: bij het vergelijken van de uitkomsten van pensioenfondsen is het belangrijk om essentiële verschillen in acht te nemen. Voor het vermogensbeheer gaat het dan om verschillen in het beleggingsbeleid en de wijze waarop de uitvoering van het beleid is georganiseerd. Ook hiervoor heeft IBI een aantal indices gemaakt die hieronder de revue passeren.

IBI Asset Allocatie Index

Deze index geeft weer hoe de mate van spreiding van de beleggingsportefeuille zich verhoudt tot dat van het IBI universum en de peergroep. De gemiddelde spreiding van het gehele universum is 100. Een IBI Asset Allocatie Index hoger dan 100 betekent dat de portefeuille meer gespreid is en daarmee het risico beoogt te verminderen.

	2021	2020	2019	2018	2017
IBI allocatie index PF Vervoer	65	61	72	64	76
IBI allocatie index peergroep	129	106	117	108	104
IBI allocatie index universum	100	100	100	100	100

Dat Pensioenfonds Vervoer een allocatie index heeft die duidelijk onder de 100 (het universum) ligt komt doordat het pensioenfonds relatief weinig investeert in alternatieve / illiquide beleggingen. Dat zou zich moeten vertalen in relatief lagere kosten, want alternatieve beleggingen zijn doorgaans relatief duur. Pensioenfonds Vervoer geeft inderdaad relatief minder geld uit aan vaste managementfees. Dit ondanks dat de vaste managementfees in enkele gevallen iets hoger kunnen uitvallen, doordat het pensioenfonds in beginsel geen performance gerelateerde fees betaalt.

IBI Alpha Index

Deze index geeft weer hoe het percentage actief beheerd vermogen zich verhoudt ten opzichte van het universum en de peer groep. Ook hierbij geldt dat het gehele universum 100 is.

	2021	2020	2019	2018	2017
IBI alpha index PF Vervoer	105	115	106	97	92
IBI alpha index peergroep	116	91	108	106	93
IBI alpha index universum	100	100	100	100	100

Hoe hoger de index, hoe actiever het beheer. Een hoge alpha index rechtvaardigt een hoger kostenniveau bij Pensioenfonds Vervoer. Volgens IBI is in boekjaar 2021 het actief beheerde vermogen van Pensioenfonds Vervoer 66% (2020: idem) geweest, tegenover 73% (2020: 52%) van de peergroep en 63% (2020: 57%) van het universum.

IBI Implementatie-Index

Deze index geeft het percentage aan van de portefeuille dat indirect is belegd. Door de directe beleggingen te scheiden van de indirecte beleggingen wordt duidelijk in hoeverre sprake is van extra “lagen” die noodzakelijk zijn voor het kunnen beleggen in de desbetreffende activaklasse.

	2021	2020	2019	2018	2017
IBI implementatie index PF Vervoer	17	30	12	13	15
IBI implementatie index peergroep	37	75	54	85	99
IBI implementatie index universum	100	100	100	100	100

De zeer lage implementatie index geeft aan dat Pensioenfonds Vervoer nauwelijks indirecte beleggingen kent; in dat opzicht is onze beleggingsportefeuille dus zeer kostenefficiënt. Volgens de definities van IBI wordt in boekjaar 2021 9% (2020: 8%) van de beleggingsportefeuille indirect gemanaged. Het gemiddelde van de peergroep is 19% (2020: 32%). Het gemiddelde van het universum bedraagt 51% (2020: 46%).

IBI Transparantie Index

De kosten van vermogensbeheer worden door de pensioenfondsen gerapporteerd. Door het ontbreken van geüniformeerde kostendefinities, is de attributie van kosten niet altijd even inzichtelijk. Er ontbreekt een gemeenschappelijke deler. Wel worden er vanwege toenemende aandacht voor kosten transparantie steeds meer

kostenelementen toegevoegd door pensioenfondsen aan de totale gerapporteerde kosten. Hierdoor kan ongelijkheid ontstaan in de samenstelling van het kostencijfer zoals dat door de individuele pensioenfondsen wordt gerapporteerd. Om deze vergelijkingsongelijkheid te compenseren, berekent IBI de transparantie van de gerapporteerde kosten van de individuele fondsen. Hoe groter de inzichtelijkheid van de gerapporteerde kosten per kostenelement en beleggingscategorie, hoe hoger men scoort op de IBI Transparantie Index.

	2021	2020	2019	2018	2017
IBI transparantie index PF Vervoer	106	104	103	100	100
IBI transparantie index peergroep	99	101	100	98	99
IBI transparantie index universum	100	100	100	98	98

Transactiekosten vermogensbeheer

De bovengenoemde cijfers over de kosten van het vermogensbeheer zijn exclusief de kosten van transacties. Een deel van die transactiekosten kan lastig precies zichtbaar worden gemaakt omdat deze kosten, met name bij de vastrentende waarden en financiële derivaten, versleuteld zitten in de transactiekoersen. In die gevallen hebben de vermogensbeheerders van Pensioenfonds Vervoer aangegeven wat de omzet en de daarmee gepaard gaande kosten zijn geweest. Voor zover de transactiekosten niet precies of aannemelijk bepaald konden worden, is gebruik gemaakt van een schattingsmethode, die in lijn ligt met de eerdergenoemde aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De (deels geraamde) transactiekosten komen over 2022 uit op 0,15% (2021: 0,09%) van het gemiddeld belegd vermogen. Het aangegeven percentage heeft niet alleen betrekking op de zichtbare kosten, maar ook op de kosten die een niet zichtbaar deel uitmaken van transactiekoersen. Ook zijn inbegrepen de zichtbare en niet zichtbare transactiekosten die voortvloeien uit transitie, voortvloeiend uit het gefaseerd omzetten van de portefeuille op grond van het door het bestuur bepaalde beleggingsbeleid, het switchen van vermogensbeheerder indien de uitvoering van het beleid daartoe aanleiding geeft, en het stroomlijnen van de rekeningenstructuur met betrekking tot de diverse beleggingen. Daarnaast zijn in het transactiekostenpercentage de kosten inbegrepen van zogenaamde 'restrikes'. Dit betreft het veranderen van derivatenposities die worden aangehouden voor het afdekken van het renterisico, om binnen vooraf afgesproken bandbreedtes te blijven.

De transactiekosten zijn in 2022 hoger uitgevallen dan in 2021 vanwege mutaties in de winkelportefeuille, aanpassingen vanuit het uitsluitingsbeleid en wisselingen van vermogensbeheerders.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten) en de transactiekosten over 2022 per beleggingscategorie. Deze zijn uitgedrukt in de gemiddelde vermogensallocatie over 2022.

Kosten 2022 per beleggingscategorie ¹⁹

	Gemiddelde allocatie x € 1 miljoen	Gemiddelde allocatie in %	Kosten in € 1 miljoen	Kosten in % van gem. allocatie	Transactie- kosten in € 1 miljoen	Transactie- kosten in % van gem. alloc in %
Aandelen	11.421	35,2	36,6	0,32	13,8	0,12
Vastrentende beleggingen ¹⁶	11.647	36,0	40,6	0,35	25,5	0,22
Vastgoed	1.546	4,8	9,1	0,59	3,0	0,20
Totaal exclusief afdekking	24.614	76,0	86,3	0,35	42,3	0,17
Valuta afdekking	-24	0,1	0,6	2,47	0,4	1,79
Rente afdekking ²⁰	7.797	24,1	3,8	0,05	6,4	0,08
Totaal portefeuille	32.387	100	90,7	0,28	49,1	0,15

In het kader van de SRD2 wetgeving 2022 merken we op dat de omloopsnelheid en de daarbij behorende transactiekosten van de aandelenportefeuilles in lijn liggen met de lange termijn doelstelling van het pensioenfonds.

¹⁹ Deze verdeling in beleggingscategorieën is gemaakt op basis van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. De tabel sluit aan op staat J402 van de FTK Jaarstaten, De verdeling wijkt echter op onderdelen af van die in de Jaarrekening, waar de vanuit de regelgeving voor het jaarverslag vereiste rubricering wordt gevolgd. Dat heeft uiteraard geen invloed op de totaaluitkomsten.

²⁰ Conform het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer staan in deze tabel onder vastrentende waarden alleen de obligaties die deel uitmaken van de 'return-portefeuille'. De rente afdekking ('matching portefeuille') wordt gevormd door obligaties en financiële derivaten. De obligaties behorend tot de matching portefeuille staan hier gerubriceerd onder de rente afdekking. Dit in tegenstelling tot verderop in de Jaarrekening. Daar staan de obligaties van de 'matching-portefeuille' gerubriceerd onder de vastrentende waarden

15. Financiële ontwikkelingen

Financiële positie van het pensioenfonds

De **dekkingsgraad** wordt vastgesteld als het pensioenvermogen gedeeld door de totale technische voorzieningen. De dekkingsgraad op basis van de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur is op 31 december 2022 uitgekomen op 110,3%. Eind 2021 was de dekkingsgraad 111,2%. Bij de kleine afname van de dekkingsgraad in 2022 moet in acht worden genomen dat hierin twee indexaties zijn verwerkt. Niet alleen de indexatie met 3,24% per 1 juli 2022, maar ook de indexatie met 3,09% per 1 januari 2023 is al in de eindejaarsdekkingsgraad 2022 verdisconteerd.

De toetsingsgrootte in het Financieel Toetsingskader (FTK) is de **beleidsdekkingsgraad**. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad van de laatste 12 maanden. In 2022 is de beleidsdekkingsgraad gestegen van 107,3% naar 111,1%.

Het **pensioenvermogen** wordt berekend als het eigen vermogen (ook wel genoemd: het weerstandsvermogen) vermeerderd met de technische voorzieningen. Het pensioenvermogen op 31 december 2022 bedroeg € 28,6 miljard (eind 2021: € 39,5 miljard). De **technische voorzieningen** (ook wel genoemd: de voorziening pensioenverplichtingen) bedroegen eind 2022: € 25,9 miljard (eind 2021: € 35,5 miljard). Het pensioenvermogen gedeeld door de technische voorzieningen leidt (als niet de afgeronde maar de exacte cijfers worden gebruikt) tot eerdergenoemde dekkingsgraad van 110,3% (eind 2021: 111,2%).

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen worden schattingselementen gehanteerd. Deze schattingselementen zijn gebaseerd op veronderstellingen ten aanzien van bijvoorbeeld sterftekansen, rendementen en kosten. Gedurende het boekjaar wijken de werkelijke ontwikkelingen onvermijdelijk af van deze veronderstellingen, waardoor er ten opzichte van de veronderstellingen winst of verlies wordt gerealiseerd.

Onder het FTK worden twee toetsingsgrenzen gedefinieerd:

Het '**minimaal vereist vermogen**' is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen verhoogd met een opslag ('minimaal vereist eigen vermogen') voor algemene risico's. Op 20 mei 2019 heeft het Actuarieel Genootschap een leidraad gepubliceerd, waarmee pensioenfonds een eenduidige methode wordt aangereikt inzake de vaststelling van het minimaal vereist eigen vermogen. De vaststelling van het minimaal vereist vermogen van Pensioenfonds Vervoer is gebaseerd op deze leidraad. De uitkomst als percentage van de technische voorzieningen bedroeg eind 2022: 104,4% (eind 2021: 104,3%).

Op 31 december 2022 was de aanwezige beleidsdekkingsgraad 111,1% (eind 2021: 107,3%). Dat was hoger dan de minimaal vereiste 104,4% (eind 2021: 104,3%). Er is dus geen sprake van een 'dekkingstekort'.

Het '**vereist vermogen**' is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen, verhoogd met een zodanige opslag ('vereist eigen vermogen'), dat de kans maximaal 2,5% is dat de aanwezige dekkingsgraad van het pensioenfonds in een periode van één jaar lager wordt dan 100%. Voor de vaststelling van deze opslag is door DNB een standaardtoets ontwikkeld. Deze standaardtoets wordt ook bij Pensioenfonds Vervoer toegepast. Met name het renterisico en het zakelijke waarden risico zijn bepalend voor de uitkomst van deze toets.

Het vereist vermogen op basis van de *strategische* portefeuille is leidend. Deze bedroeg op 31 december 2022 18,2% (2021: 16,2%) van de nominale pensioenverplichtingen. De vereiste dekkingsgraad van eind 2022 kwam

daarmee uit op 118,2% (eind 2021: 116,2%). De aanwezige beleidsdekkingsgraad van 111,1% (eind 2021: 107,3%) was lager dan de vereiste dekkingsgraad, zodat sprake is van een **'reservetekort'**.

Voor de volledigheid vermelden we het vereist vermogen tevens op basis van de *feitelijke* beleggingsmix. De uitkomst op 31 december 2022 is dan 119,6% (eind 2021: 117,8%). Het verschil met het vereist vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid komt met name door een hogere allocatie naar zakelijke waarden dan strategisch beoogd.

Herstelplan

Als de dekkingsgraad van het pensioenfonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het vermogen binnen 10 jaar op het vereiste niveau brengt. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd en geactualiseerd.

In 2015 heeft het pensioenfonds een herstelplan ingediend, op basis van de eisen van het FTK. Sindsdien is het plan telkens per 1 januari geactualiseerd. De daadwerkelijke dekkingsgraad per 31 december 2022 (110,3%) bleek lager dan de eerder - vanuit het per 1 januari 2022 geactualiseerde herstelplan - geprognosticeerde dekkingsgraad per deze datum (113,2%). Dit heeft echter geen praktische consequenties.

Op grond van het per 1 januari 2023 geactualiseerde herstelplan, herstelt het pensioenfonds ruim binnen de wettelijk vereiste herstelperiode van 10 jaar, zonder dat aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld kortingen) noodzakelijk zijn. Op het moment van schrijven heeft DNB nog niet gereageerd op het herstelplan 2023.

Ontwikkeling dekkingsgraad

Onderstaande tabel geeft inzicht in het daadwerkelijke verloop van de dekkingsgraad in 2022 ten opzichte van het verloop zoals geschat in het herstelplan dat in dat jaar van toepassing was.

Verloop dekkingsgraad in 2022

	Feitelijk	Herstelplan	Vershil
Startdekkingsgraad in herstelplan (op basis van standen ultimo 2021)	111,2%	111,2%	0,0%
Verandering van de dekkingsgraad als gevolg van:			
Nieuwe aanspraken	-/- 1,1%	-/- 1,1%	0,0%
Gedane uitkeringen	0,1%	0,2%	0,0%
Toeslagverlening	-/- 5,7%	0,0%	-/- 6,7%
Wijziging rente (RTS)	58,1%	0,0%	58,1%
Beleggingsresultaat	-/- 31,8%	3,0%	-/- 34,8%
Overige oorzaken (o.a. wijzigingen grondslagen)	-/- 20,5%	-/- 0,1%	-/- 19,5%
Dekkingsgraad per 31 december 2022	110,3%	113,2%	-/- 2,9%

Kritische dekkingsgraad

Het bestuur kijkt ook naar de 'kritische dekkingsgraad'. Deze wordt soms aangeduid als de 'kritieke dekkingsgraad'. Dit is de laagste UFR-dekkingsgraad waarbij het voor het pensioenfonds nog net mogelijk is om binnen tien jaar (tijdelijk: binnen 12 jaar) te herstellen. Voor de berekening van de kritische dekkingsgraad wordt gebruik gemaakt van de maximale parameters zoals vastgesteld door de Commissie Parameters.

Op 1 januari 2022 was de kritische dekkingsgraad op basis van maximale parameters: 92,7% (op 1 januari 2021: 86,9%). De kritische dekkingsgraad wordt normaliter maar eenmaal per jaar berekend, namelijk bij het opstellen van het herstelplan. Omdat DNB nog geen reactie heeft kunnen geven op het laatst ingediende herstelplan kan de kritische dekkingsgraad op 1 januari 2023 nog niet worden gemeld. De betekenis van de kritische dekkingsgraad is verder beperkt. De uitkomst is bijvoorbeeld afhankelijk van de renteontwikkeling en kan daarmee van dag tot dag verschillen. De kritische dekkingsgraad is gedurende het jaar wel een indicator voor de te bepalen kritische dekkingsgraad op de volgende 1 januari. Daarnaast is de kritische dekkingsgraad belangrijk in het kader van het financieel crisisplan zoals dat is opgenomen in de Abtn.

Premiedekking

De premiedekking geeft aan of het eigen vermogen stijgt of daalt door de premiebetalingen. Bij een premiedekking van 100% is de ontvangen premie gelijk aan de kosten van de inkoop van een jaar pensioenopbouw op basis van de rentetermijnstructuur (inclusief UFR) en verandert het eigen vermogen (in euro's) niet. Is deze lager dan 100% dan daalt het eigen vermogen door de premiebetalingen. Als deze hoger is dan 100% stijgt het eigen vermogen door de premiebetalingen.

De ex-post premiedekking bedraagt 85,7%. Dit is hoger dan de premiedekking in 2021 (72,4%), maar lager dan de actuele dekkingsgraad op 1 januari 2022 (111,2%). De premie heeft daarmee niet bijgedragen aan herstel van de dekkingsgraad in 2022. De dekkingsgraad is hierdoor in 2022 met 1,1%-punt afgenomen.

Nieuw premiebeleid

Met ingang van 1 januari 2023 is het premiebeleid van het fonds gewijzigd. De kostendekking van de premie wordt getoetst op basis van het toekomstige verwacht rendement (inclusief een afslag voor toekomstige toeslagverlening). Het rendement op vastrentende waarden is voor 5 jaar vastgezet op basis van de DNB RTS per 30 september 2022. Tot en met boekjaar 2022 vond de premiedemping plaats op basis van de 120- maands-gemiddelde RTS.

Tezamen met deze wijziging heeft het bestuur besloten het premie-egalisatiedepot per 31 december 2022 te beëindigen en het in het depot resterende saldo ten gunste te laten komen aan het premieresultaat over 2022.

Het gewijzigde premiebeleid is getoetst door middel van een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets per 1 januari 2023.

Overlevingsgrondslagen / sterfte

De grondslag sterfte bestaat uit de combinatie van de overlevingstafel, de op de hieruit voortvloeiende sterftekans toegepaste correctiefactoren en de risicopremies voor de dekking van de toe te kennen partner- en wezenpensioenen.

Op grond van het FTK dient wettelijk gezien rekening te worden gehouden met de voorzienbare toename in overlevingskansen (sterftetrend). Dit gebeurt door de voorziening pensioenverplichtingen vast te stellen op basis van een door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde prognosetafel. Sinds de inwerkingtreding van het FTK is de prognosetafel diverse malen geactualiseerd, in de regel gebeurt dit tweejaarlijks. Ultimo 2022 is de voorziening vastgesteld op basis van de Prognosetafel AG2022. Bij deze tafel worden fondsspecifieke correctiefactoren toegepast die in 2022 zijn herijkt. Tevens zijn de fondsspecifieke partnerfrequenties in 2022 herijkt. De impact van deze wijzigingen zal pas in boekjaar 2023 zichtbaar zijn in het resultaat op sterfte.

Het sterfterisico is te splitsen in twee soorten, te weten het langlevensrisico en het overlijdensrisico.

Het langlevensrisico doet zich voor bij de verzekeringen waarbij het verrichten van een uitkering afhankelijk is van het in leven blijven van de verzekerde, zoals ouderdomspensioenverzekeringen.

Het overlijdensrisico doet zich voor bij de verzekeringen waarbij het verrichten van een uitkering bepaald wordt door het overlijden van de verzekerden, zoals de partnerpensioen-verzekeringen.

Ook in 2022 wordt het resultaat op sterfte beïnvloed door de landelijke oversterfte, die waarschijnlijk nog altijd direct of indirect het gevolg is van de COVID19-pandemie. In de overlevingsgrondslagen wordt namelijk geen rekening gehouden met de gevolgen van de pandemie. Verwacht wordt namelijk dat het effect van COVID19 snel uit de sterftcijfers zal verdwijnen. Evenals in 2020 en 2021 is door het CBS voor 2022 wel een significante oversterfte geconstateerd (ca. 9%).

Actuariële analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht wordt het saldo van de baten en lasten uitgesplitst naar diverse bronnen. Het betreft een actuariële analyse waarbij de genoemde individuele resultaatcomponenten niet noodzakelijkerwijs één op één gematched kunnen worden met uitsplitsingen in de Jaarrekening, die vanuit een andere invalshoek zijn weergegeven. Het totaalresultaat is uiteraard wel identiek.

Saldo van baten en lasten (bedragen x 1.000.000)	2022	2021
Grondslagen resultaatbepaling:		
Overlevingstafel <i>primo</i> boekjaar ²¹	AG 2020	AG2020
Gemiddelde rente <i>primo</i> boekjaar	0,6%	0,3%
Premies en koopsommen	-/- 236	-/- 430
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	927	3.048
Toeslagverlening	-/- 1.930	1
Sterfte	48	42
Arbeidsongeschiktheid	-/- 3	-/- 29
ANW-hiaat en wezenpensioen	0	0

²¹ Het actuariële resultaat wordt bepaald op basis van de aan het begin van het jaar van toepassing zijnde overlevingstafel.

Kosten	8	5
Mutaties / diversen	-/- 33	81
Wijziging door bijzondere oorzaken	-/- 84	0
Toekenningen VPL	-/- 2	-/- 4
Totaalresultaat	-/- 1.305	2.714

Het resultaat van het pensioenfonds toont in 2022 een negatief saldo van € 1.305 (2021: € 2.714 positief).

Het resultaat op beleggingen, inclusief wijziging rentetermijnstructuur (hierna: RTS), is een significante en beweeglijke post in de bepaling van het jaarresultaat. In 2022 bedraagt dit beleggingsresultaat € 927. Als gevolg van de gestegen rente voor waardering van de technische voorzieningen daalde de waarde daarvan, wat het beleggingsresultaat positief beïnvloedde. De afdekking van het renterisico en het verlies op zakelijke waarden hadden een negatieve invloed. Uiteindelijk resulteerde nog wel een positief beleggingsresultaat.

Het meest significante resultaat in 2022 was echter de toeslagverlening. Dat leidde tot een verlies van € 1.930 omdat de voorwaardelijke toeslagen uit de fondsmiddelen zijn gefinancierd.

De post mutaties/diversen bestaat in 2022 uit vele componenten, zoals resultaten voortvloeiend uit:

- uitkeringen
- afkopen
- waardeoverdrachten
- mutaties niet opgevraagde pensioenen
- mutaties voortvloeiend uit pensionerings- en flexibiliseringsmutaties, individuele pensioenclaims, echtscheidingen, (eenmalige) projecten en correcties
- boekingen en correcties op ambtshalve premies waar geen pensioenopbouw tegenover staat
- bankkosten, de betaalde intrest en de mutatie van het saldo van de schuld inzake de gemoedsbezwaarden.

Tenslotte kent 2022 een wat grotere post 'wijziging door bijzondere oorzaken'. Deze is vooral veroorzaakt door de volgende grondslagwijzigingen:

- Ten opzichte van vorig jaar is de toegepaste prognosetafel gewijzigd. In de technische voorzieningen is per 31 december 2022 de omrekening naar de nieuwe Prognosetafel AG2022 van het Koninklijk Actuariel Genootschap verwerkt. Dit betekende een verzwaring van de reservering, die leidde tot een resultaat van -/- € 223.
- De fondsspecifieke correctiefactoren zijn, conform het fondsbeleid, in 2022 getoetst en herijkt, wat tot een verlaging van de technische voorzieningen heeft geleid. Het resultaat voor het fonds bedroeg € 164.
- Ook de fondsspecifieke partnerfrequenties zijn in 2022 getoetst en herijkt. Dit resulteerde in een verzwaring van de reservering voor partner- en wezenpensioen. Het resultaat bedroeg -/- € 56.
- In 2022 heeft tevens een onderzoek plaatsgevonden naar de toereikendheid van de kostenvoorziening. Daarop is besloten de opslag te verlagen van 2,0% naar 1,8%, wat tot een vrijval van de technische voorzieningen leidde. Het resultaat op deze grondslagwijziging bedroeg € 49.

- Tot slot is de toereikendheid van de risicopremies bij arbeidsongeschiktheid onderzocht. De risicopremies voor premievrijstelling en aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen zijn met ingang van 1 januari 2023 verhoogd. Het bestuur heeft besloten deze verhogingen met terugwerkende kracht toe te passen op de in de IBNR gereserveerde risicopremies uit 2021 en 2022. Dit heeft geleid tot een verhoging van de IBNR, waardoor een resultaat is geboekt van -/- € 18.

Bij de vaststelling van de beleidsdekkingsgraad wordt vanaf 30 november jl. uitgegaan van deze nieuwe grondslagen.

Kostendekkende premie

Onder het FTK wordt expliciet een kostendekkende premie gedefinieerd voor nieuwe pensioenaanspraken. De vaststelling van de kostendekkende toetspremie (dat is de ex-ante kostendekkende premie op basis van een 120-maands gemiddelde RTS) vindt jaarlijks in het vierde kwartaal plaats op basis van de situatie van 30 september. Daarbij is uitgegaan van de op dat moment beschikbare informatie, zoals de meest recente salarisgegevens voor de pensioenopbouw tot en met september.

Vergelijking van de kostendekkende toetspremie op grond van het FTK en de verwachte verschuldigde premie leidt, tezamen met de onttrekking uit het premie egalisatiedepot, tot een nulresultaat.

Toetsing kostendekkende premie (x € 1 mln.)	2022	2021
Ex-ante kostendekkende premie FTK ('Toetspremie')	-/- 1.254	-/- 1.073
Verschuldigde premie t.b.v. de pensioenregelingen	1.217	1.119
Saldo	37	46
Dotatie / onttrekking aan premie egalisatiedepot	-/- 37	-/- 46
Subtotaal	0	0
Vrijval resterende middelen uit premie-egalisatiedepot	23	-
Saldo	23	0

De kostendekkende toetspremie op basis van het FTK is in 2022, net als in 2021, voldaan. De verschuldigde premie is op basis van deze opstelling kostendekkend.

Ultimo 2021 bedroeg het premie-egalisatiedepot € 60. In 2022 is het ex-ante vastgestelde verschil tussen de toetspremie en de verwachte verschuldigde premie van € 37 uit het depot onttrokken. Over 2022 is een rendement aan het depot onttrokken op basis van de éénjaarsrente per 31 december 2021. Tot slot is ultimo 2022 het op dat moment resterende saldo ad € 23 uit het premie-egalisatiedepot onttrokken ten gunste van het premieresultaat.

Het verloop van het premie egalisatiedepot is daarmee als volgt:

Verloop premie egalisatiedepot (x € 1 mln.)	2022	2021
Premie egalisatiedepot op 1 januari	60	14
Toevoeging ex-post vastgestelde premiemarge	-/- 37	46
Rendementstoevoeging	-/- 0	0
Vrijval resterend saldo	-/- 23	-
Premie egalisatiedepot op 31 december	0	60

Toeslagverlening

Voorwaardelijke toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is (behoudens de excedentregeling) voorwaardelijk en afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen²². Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening wordt gegeven. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen; de premiestelling is gebaseerd op de ambitie om een nominaal pensioen te kunnen verstrekken. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, die voor een belangrijk deel worden beïnvloed door de jaarlijkse beleggingsresultaten.

Als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de volledige toeslagengrens kan het bestuur besluiten om een extra toeslagverlening toe te passen. Dat kan alleen als in eerdere jaren gekort is op de toeslagverlening en/of de pensioenaanspraken en pensioenrechten verlaagd zijn. De actieve en gewezen deelnemers van het pensioenfonds en de uitkeringsgerechtigden kunnen formeel geen aanspraak maken op een extra toeslagverlening als de situatie zoals hierboven beschreven aan de orde is. De reglementen en de ABTN van Pensioenfonds Vervoer kennen geen rechten op inhaaltoeslagen. Het eventueel toch toekennen daarvan is aan het bestuur.

Op basis van de financiële positie van het fonds per 30 september 2021, is in eerste instantie besloten per 1 januari 2022 geen toeslag te verlenen. Per 1 juli 2022 is het "Besluit tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie" in werking getreden. Voor toeslagbesluiten die in 2022 werden genomen golden versoepelde voorwaarden. De belangrijkste randvoorwaarde om gebruik te kunnen maken van deze regeling is de *intentie* (NB dit is nog geen besluit) tot invaren naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast dient de actuele dekkingsgraad op het toeslagmoment ten minste 105% te bedragen.

Het bestuur heeft besloten gebruik te maken van de verruimde mogelijkheid tot toeslagverlening en heeft per 1 juli 2022 alsnog de volledig maatstaf van 1 januari 2022 (3,24%) toegekend over de per 30 juni 2022 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.

²² Behoudens onvoorwaardelijke toeslagen op de tot 1 januari 2010 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in de excedentregeling.

De maatstaf voor deze verhoging is de loonontwikkeling in de periode 2 juli 2020 – 1 juli 2021 (gewogen per sector). De toeslagmaatstaf is bepaald op basis van de naar aantal deelnemers gewogen gemiddelde loonontwikkeling.

Ook voor de voorwaardelijke toeslagverlening per 1 januari 2023 is gebruik gemaakt van de verruiming van de mogelijkheden tot toeslagverlening. Het bestuur heeft dit besluit eveneens in 2022 genomen. Per 1 januari 2023 is de volledige maatstaf van 3,09% toegekend, gebaseerd op de gewogen loonontwikkeling in de periode 2 juli 2021 – 1 juli 2022.

De bestuursbesluiten tot voorwaardelijke toeslagverlening zijn genomen nadat in een zorgvuldig traject alle belangen zijn gewogen. Van jong en oud en van gewezen deelnemers tot pensioengerechtigden. Ook is bekeken of bij het eventueel invaren in een nieuwe pensioenregeling in het nieuwe pensioenstelsel er nog geld genoeg is om een reserve aan te leggen om grote schommelingen in het verwachte pensioen op te vangen en/of om bepaalde groepen te kunnen compenseren als dat nodig is. Een verhoging leek en lijkt – gezien de financiële gezondheid van het fonds - eventuele maatregelen in de toekomst niet in de weg te staan.

Onvoorwaardelijke toeslagverlening

Onvoorwaardelijke toeslagen worden verleend op de tot 1 januari 2010 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in de excedentregeling. Op 1 januari 2023 zijn deze met 12,45% verhoogd (1 januari 2022: 1,29%).

TNT Express

Per 30 november 2021 zijn alle tot die datum opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten bij Pensioenfonds TNT Express collectief overgedragen naar Pensioenfonds Vervoer. Bij Pensioenfonds TNT Express waren, op het moment van de collectie waardeoverdracht naar PF Vervoer, meer middelen beschikbaar dan benodigd voor de inkoop van de nominale aanspraken. Uit dit surplus is bij Pensioenfonds Vervoer een onvoorwaardelijke indexatie ingekocht die, na verrekening van de solvabiliteitsopslag, definitief is vastgesteld op 10,41% per 30 november 2021. Hiervoor is een voorziening voor toekomstige indexatie voor TNT Express gevormd. Voor zover mogelijk zal uit deze voorziening jaarlijks een toeslag worden toegekend over de per 30 november 2021 overgedragen pensioenaanspraken en –rechten. Deze toeslag is gelijk aan de door het CBS vastgestelde jaarlijkse loonstijging, verminderd met de door Pensioenfonds Vervoer toegekende voorwaardelijke toeslag per dezelfde datum, met een maximum van 3%. Aangezien per 1 juli 2022 en 1 januari 2023 door Pensioenfonds Vervoer een voorwaardelijke toeslag is toegekend die hoger is dan de maximale 3% zijn ultimo 2022 nog geen middelen uit deze voorziening aangewend voor toeslagen voor de betreffende TNT Express populatie.

De nog toe te kennen toeslag wordt jaarlijks per 1 januari geactualiseerd. Per 31 december 2022 bedraagt de hoogte van de nog toe te kennen toeslagen 10,55%.

Haalbaarheidstoets en risicohouding

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Minimaal eenmaal per jaar moet deze toets worden uitgevoerd. Voor het eerst was dit in 2015. Dat was toen de 'aanvangshaalbaarheidstoets'. Primair is de haalbaarheidstoets een beleidstool voor het bestuur van het pensioenfonds en de sociale partners om inzicht te krijgen of de pensioentoezegging kan worden waargemaakt. Op basis van de uitkomsten kunnen het bestuur en de sociale partners bepaalde beleidsbeslissingen nemen en onderbouwen. Er worden in de haalbaarheidstoets diverse toekomstscenario's doorgerekend over een periode van 60 jaar. De uitkomst hiervan wordt het pensioenresultaat genoemd. Gegeven

de lange prognoseperiode van 60 jaar zijn de uitkomsten van het uit de haalbaarheidstoets voortkomende pensioenresultaat slechts in geringe mate maatgevend voor de korte termijn.

Bij de in 2015 door het bestuur, in overleg met Cao-partijen en het verantwoordingsorgaan, opgestelde risicohouding heeft een evenwichtige belangenafweging centraal gestaan. De risicohouding komt in termen van het risicoprofiel van de beleggingen overeen met de huidige strategische norm.

De risicohouding van het pensioenfonds, zoals vastgelegd in het besluit financieel toetsingskader van december 2014, bestaat uit drie onderdelen:

1. **Kwalitatieve** beschrijving van de risicohouding;
2. Kwantitatieve beschrijving van de **korte termijn** risicohouding;
3. Kwantitatieve beschrijving van de **lange termijn** risicohouding.

De risicohouding van het pensioenfonds voldoet aan de 'prudent person-regel'. Voor de korte termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de hoogte van (een bandbreedte voor) het vereist eigen vermogen. Voor de lange termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets.

De haalbaarheidstoets is een stochastische toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De economische scenario's zijn door DNB voorgeschreven.

Ad 1: Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding

De premie is minimaal en maximaal gelijk aan 30% van de pensioengrondslag.

- De premie dient (inclusief financiering van de VPL-verplichting sector Vervoer tot en met 31 oktober 2020) kostendekkend te zijn.
- Bij de bepaling van de kostendekkende premie voor de pensioenopbouw werd vóór 2023 rekening gehouden met een 120-maands middeling van de rente. Bij de bepaling van de gedempte kostendekkende premie voor de VPL-regeling werd een rentevoet gehanteerd die gelijk aan het gemiddelde van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuren over de aan het desbetreffende kalenderjaar voorafgaande vijf jaren waarbij de rentetermijnstructuur van 30 september als basis dient.
- Het niet hoeven korten van pensioenen is voorlopig belangrijker dan de toeslagverlening. Dit betekent dat de kans op korting klein moet zijn.

Ad 2: Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Het risico wordt uitgedrukt in termen van het vereist eigen vermogen bij de strategische portefeuille. Toekomstige wijzigingen van het vereist eigen vermogen veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand zijn toegestaan. Het bestuur heeft besloten voor de vereist vermogen-bandbreedte een ondergrens van 85% en een bovengrens van 125% op basis van de strategische portefeuille te hanteren. Toekomstige wijzigingen van het VEV veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand zijn toegestaan.

Met dit beleid heeft het bestuur beoordeeld dat deze bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement.

Ad 3: Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het pensioenfonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 85%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 85%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario die het pensioenfonds dan acceptabel vindt is 33%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 33% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

Resultaten van de haalbaarheidstoets

In het lange termijn risicohouding beleid is de ondergrens bij het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau vastgesteld op 85%. De uitkomst op 1 januari 2022 bedraagt 97,0% (1 januari 2021: 98,0%). Dat is ruim boven de vastgestelde ondergrens van 85%.

In het lange termijn risicohouding beleid is de maximale afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau in een slechtweer scenario vastgesteld op 33%. De uitkomst op 1 januari 2022 bedraagt 30,2% (1 januari 2021: 30,9%). Dat is dus lager dan de vastgestelde maximale afwijking.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hiermee aan de normering van de pensioenresultaten die in 2015 door het bestuur zijn vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

In verband met de wijziging van het premiebeleid met ingang van 1 januari 2023 is in 2022 tevens een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Ook de uitkomsten van deze toets per 30 september 2022 voldoen aan de in 2015 gestelde grenzen.

De resultaten op 1 januari 2023 zijn nog niet bekend; de nieuwe haalbaarheidstoets zal pas eind juni 2023 bij DNB worden ingediend.

16. Ontwikkelingen na afloop verslagjaar

Nieuwe rekenrente

In lijn met het advies van de commissie Parameters heeft DNB aangekondigd per 1 januari 2023 de UFR-methode (rentesystematiek) aan te passen middels het startpunt van extrapolatie op te schuiven van 30 jaar naar 50 jaar. Daardoor wordt voor looptijden tot 50 jaar uitgegaan van marktdata. Tevens wordt afgestapt van de huidige extrapolatiemethode. Er wordt overgegaan op een constant-forward extrapolatiemethode van de rentetermijnstructuur en komen de forward-rentes op basis van een 120-maands historisch gemiddelden, zoals dat bij de huidige UFR-methode wordt gedaan, te vervallen. Door deze aanpassing worden de technische voorzieningen vrijwel volledig op marktwaarde vastgesteld, zoals tot september 2012 ook gebruikelijk was onder het FTK. Per 1 januari 2023 zouden de technische voorzieningen hierdoor met 0,6% stijgen. Dit heeft een dekkinggraaddaling van 0,7% tot gevolg.

Problemen bij een aantal banken

In maart 2023 ging de Amerikaanse Silicon Valley Bank failliet. Daarnaast kwamen de 'crypto-vriendelijke' banken Silvergate Capital Corporation en Silvergate Bank in onoverkomelijke problemen. Verder kon het Zwitserse Credit Suisse niet meer op eigen benen staan. Een overname van Credit Suisse door UBS moest redding brengen.

De financiële markten reageerden korte tijd onrustig. De problemen bij genoemde banken deden enigszins denken aan de 'kredietcrisis', die sterke invloed had op de markten van medio 2007 tot medio 2011. De problemen in het eerste kwartaal van 2023 waren echter veel kleinschaliger dan ten tijde van de kredietcrisis.

Van genoemde probleembanken had Pensioenfonds Vervoer op 31 december 2022 alleen maar exposure naar Credit Suisse, en wel in het totaal circa € 27 miljoen.

17. Rapport raad van toezicht

Algemeen

Pensioenfonds Vervoer heeft een paritair bestuursmodel en kent een raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.

De volgende personen maakten in 2022 deel uit van de raad:

- De heer M.G. (Rino) Jekel, aandachtsgebieden AO & IB en risicomanagement (voorzitter).
- Mevrouw G (Gisella) van Vollenhoven-Eikelenboom, aandachtsgebieden governance, actuariële aspecten en pensioenen (plaatsvervangend voorzitter).
- Tot 1 juli 2022: de heer W. (Willem) C. Boeschoten, aandachtsgebieden financiën en beleggingen (secretaris).
- Vanaf 1 juli 2022: de heer R. (Rob) Schreur, aandachtsgebieden beleggingsbeleid en vermogensbeheer, balansmanagement, ESG, wet- en regelgeving (i.h.b. FTK) (secretaris).

Alle leden hebben aangegeven naast de andere werkzaamheden die zij vervullen, voldoende tijd beschikbaar te hebben voor het fonds. Zij voldoen aan de VTE-score zoals die voor bestuurders en leden van de raad van toezicht voor pensioenfonds wordt gehanteerd.

Alle leden zijn onafhankelijk. Zij zijn geen deelnemer in het fonds en hebben ook geen zakelijke belangen bij het fonds. Hoofd- en nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht zijn vermeld in het jaarverslag van Pensioenfonds Vervoer.

Werkwijze

De raad kan vrijelijk beschikken over alle informatie die de raad nodig denkt te hebben om zijn taak goed te kunnen vervullen en heeft vrije toegang tot het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het bestuursbureau.

De raad volgt via directe toegang tot de bestuursstukken de gang van zaken in het bestuur en de beleidsontwikkeling van het fonds. Als daar aanleiding toe is, nodigt de raad het bestuur of het bestuursbureau uit om nadere toelichting te geven op beleidsvoornemens of genomen besluiten. De raad ontvangt voorts ieder kwartaal een rapportage, waarin alle belangrijke ontwikkelingen en besluiten betreffende het fonds in het voorgaande kwartaal worden vermeld.

Indien de raad een specifiek toezichtthema heeft benoemd voor enig jaar, bestudeert de raad de relevante stukken, nodigt het bestuursbureau uit voor een nadere (technische) toelichting op het thema, oriënteert zich zo nodig bij de uitvoerders, woont bestuursvergaderingen bij en gaat met het bestuur het gesprek aan over het thema in de reguliere kwartaaloverleggen. De bevindingen over het thema worden zo nodig vastgelegd in het jaarrapport. De raad werkt binnen en volgens het wettelijk kader, de Code Pensioenfonds, de statuten en reglementen van het fonds. De raad houdt daarbij ook rekening met de door de VITP (Vereniging Intern toezichthouders Pensioensector) uitgebrachte toezichtcode.

Conform de Code Pensioenfondsen betreft de raad de acht thema's die in de Code zijn opgenomen rond goed pensioenfondsbestuur in zijn toezicht. De rapportage van de raad is gestructureerd aan de hand van deze thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen.

De raad hanteert een moreel kompas, is autonoom in zijn handelen en in zijn taakopvatting, is onafhankelijk, professioneel-kritisch en bepaalt daarbij de diepgang en mate van volharding die nodig zijn voor adequaat toezicht. Een goede governance impliceert een goed functionerend bestuur en een goed intern toezicht. De raad doet zijn werk vanuit het besef dat dit inhoudt dat alle betrokkenen binnen het fonds elkaars onderscheiden taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden respecteren en zich daar ook naar gedragen. In de cyclus van intern toezicht vormt de raad zich een oordeel over het functioneren van het bestuur en de gang van zaken in het algemeen. Bevindingen en aanbevelingen van de raad worden gedeeld met het bestuur en gemonitord op een effectieve opvolging. Voor zover deze cyclus op orde is, leidt dat niet tot nadere acties en/of signaleringen buiten de kring van bestuur en raad. Indien en voor zover het bestuur niet in staat is de oordelen van de raad voldoende beargumenteerd en/of onderbouwd te weerleggen, zal dat wel tot verdere acties leiden van de raad.

De raad vergadert structureel eenmaal per kwartaal en verder zo vaak als nodig. De raad wordt proactief geïnformeerd over belangrijke beleidsbeslissingen van het fonds, ook als die niet de goedkeuring van de raad behoeven. Er zijn nadere afspraken gemaakt met het bestuur over de betrokkenheid van de raad bij belangrijke beleidsbeslissingen. Dat krijgt vorm doordat het bestuur de raad voor specifieke onderwerpen uitnodigt voor overleg en inbreng. Bestuur en raad hanteren daarvoor een gezamenlijke jaaragenda. De raad ziet hier voor zichzelf in ieder geval een (klankbord)rol ten aanzien van de strategie, de bestuurlijke inrichting en de gedragcultuur. In dat verband is afgesproken dat bestuur en raad van toezicht in principe eenmaal per jaar een overleg met elkaar hebben, waarin zonder agendadruk gesproken wordt over belangrijke thema's binnen het fonds ('benen op tafel' sessies).

Minimaal tweemaal per jaar heeft de raad overleg met het voltallige bestuur (waaronder bij gelegenheid van de jaarwerkvergadering) en eenmaal met het verantwoordingsorgaan.

De raad heeft daarnaast minimaal ieder kwartaal overleg met een (wisselende) delegatie van het bestuur en verder zo vaak als nodig, i.c. wanneer actuele onderwerpen daar aanleiding toe geven. Na afloop van het jaar stelt de raad, na toelichting aan het bestuur, de toezichtthema's voor het volgende jaar vast.

Elk lid van de raad woont minstens eenmaal per jaar een bestuursvergadering bij als toehoorder.

Daarnaast voert de raad jaarlijks overleg met de externe accountant, de certificerend actuaris, de sleutelfunctiehouder interne audit en in beginsel tweejaarlijks met de sleutelpersoon/sonen van de integraal vermogensbeheerder (Achmea IM) en van de uitvoeringsorganisatie (TKP). De raad spreekt met medewerkers van het bestuursbureau zo vaak als dat aangewezen en/of logisch is vanuit de toezichtthema's.

De raad vergadert in principe ten kantore van Pensioenfonds Vervoer, maar sinds 2020 vinden de vergaderingen ook (gedeeltelijk) online plaats (met MS Teams).

Goedgekeurde besluiten in 2022

De raad van toezicht heeft een goedkeuringsrecht voor een aantal specifiek benoemde onderwerpen. In 2022 heeft de raad de volgende goedkeuringen verleend:

- Goedkeuring van het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2021.
- Goedkeuring van het bestuursbesluit tot vaststelling van het functieprofiel 'algemeen bestuurslid namens werknemers, tevens lid van de Klachtencommissie'.
- Vaststelling dat de heer J. Spaans voldoet aan het functieprofiel van bestuurslid tevens (plv.) secretaris namens werkgevers, met aandachtsgebieden pensioenen, communicatie en AO/IC, finance en uitbesteding. Geen op- of aanmerkingen ten aanzien van de (procedure van) voorwaardelijke benoeming.
- Vaststelling dat de heer F. Veltink voldoet aan het functieprofiel van voorzitter van het bestuur namens werknemers. Geen opmerkingen over de gevolgde procedure.
- Goedkeuring van het bestuursbesluit tot vaststelling van het functieprofiel 'algemeen bestuurslid namens werkgevers, tevens lid van de Pensioencommissie Individuele Zaken'.
- Vaststelling van het functieprofiel lid RvT, inclusief de concept individuele profielschets, gehoord hebbende het positief geformuleerde advies van het VO.
- Vaststelling dat mevrouw J. van Leeuwen voldoet aan het functieprofiel van algemeen bestuurslid namens werknemers, tevens lid van de klachtencommissie. Geen op- of aanmerkingen ten aanzien van de (procedure van) voorwaardelijke benoeming.
- Goedkeuring van het bestuursbesluit tot wijziging van de beloningen van de bestuursleden, de technisch voorzitter en de leden van het verantwoordingsorgaan per 1 januari 2023.

Opvolging aanbevelingen uit toezichtrapport 2021

Normenkader:

Het intern toezicht beoordeelt de opvolging die het bestuur aan eerdere bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht geeft.

De raad van toezicht heeft vastgesteld dat het bestuur aan de bevindingen zoals opgenomen in het toezichtrapport over 2021, een adequaat vervolg heeft gegeven.

Toezichtthema's 2022

In 2022 heeft de raad zich naast zijn reguliere toezichttaak en adviesrol richting bestuur, in het bijzonder gericht op de volgende thema's:

- Nieuwe pensioenregeling
- Verplichtstelling
- Uitbesteding
- Bestuurlijke dynamiek
- IT/cybersecurity

De observaties ten aanzien van deze toezichtthema's zijn in deze paragraaf opgenomen onder de desbetreffende thema's uit de Code Pensioenfondsen.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen, maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.

Normenkader:

Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, met een evenwichtige afweging van belangen van alle betrokkenen bij het fonds. Het bestuur stelt een missie, visie en strategie vast, heeft een beleid ten aanzien van uitvoering, uitbesteding en kosten en richt een gestructureerde beleids- en verantwoordingscyclus in.

Het bestuur voert een beleggingsbeleid dat rekening houdt met de verplichtingen van het fonds en neemt daarin verantwoorde risico's. Het bestuur toetst het draagvlak voor verantwoord beleggen.

Het bestuur beoordeelt regelmatig de eigen effectiviteit, bevordert een risicobewustzijn binnen de organisatie en alle gremia van het fonds, zorgt voor een effectief en integraal risicobeheer en zorgt voor adequate noodprocedures.

Het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid, de afweging van belangen daarin en de risico's.

Bevindingen bij het thema 'Vertrouwen waarmaken':

Financiële positie van het fonds en indexatie

Het fonds heeft in 2022 – met inachtneming van een evenwichtige belangenafweging – tweemaal de (fiscaal maximaal toegestane) indexatie kunnen toekennen.

De dekkingsgraad is eind 2022, na indexatie, ongeveer gelijk gebleven aan die van eind 2021. Door het hoge niveau van renteafdekking in combinatie met een jonge fondspopulatie is er evenwel sprake van een negatief rendement van 29%.

Het behalen van de doelstelling van het fonds om te indexeren draagt bij aan het vertrouwen in het fonds. Met het oog op de komende transitie naar het nieuwe stelsel wordt dit door de raad van toezicht als positief ervaren.

Nieuwe pensioenstelsel

De raad van toezicht heeft vastgesteld dat ook in 2022 het project NPC conform planning is verlopen. Er vindt een open dialoog plaats met alle externe stakeholders (cao-partijen in de drie vervoersectoren), met en tussen de interne fondsorganen (bestuur, RvT en VO) en met de uitbestedingspartijen. In 2022 is opnieuw veel tijd geïnvesteerd in kennisvergroting bij alle betrokken partijen.

Van de ontwikkelingen wordt de raad van toezicht goed op de hoogte gehouden. Het nieuwe pensioenstelsel is ook een vast onderwerp op de agenda van de vergaderingen.

Het bestuur werkt toe naar 1 januari 2025 als beoogde invoeringsdatum van het nieuwe contract. Onzekere factor is de nog niet definitieve regelgeving. Voorts dienen TKP en Achmea IM een forse inspanning te doen om tijdig voorbereid te zijn.

De raad acht het onderhouden van goede relaties met alle stakeholders in 2023 van essentieel belang bij de verdere ontwikkeling en implementatie van het nieuwe pensioencontract. Ook benadrukt de raad van toezicht het belang van tijdige en begrijpelijke communicatie met de deelnemers en aangesloten werkgevers over de voorbereiding en stand van zaken rondom de overstap naar het nieuwe pensioencontract.

Verplichtstelling

Het risico van 'geen premie en wel recht' is voor Pensioenfonds Vervoer aanwezig bij nieuwe bedrijven in de vervoersector die hun activiteiten op een andere wijze hebben gestructureerd, waarvan niet op voorhand duidelijk is of deze bedrijven onder de verplichtstelling vallen. De raad van toezicht stelt vast dat het bestuur niet schuwt om de verplichte aansluiting van nieuwe (platform-)bedrijven in de vervoersector (juridisch) aan de kaak te stellen. Dit evenzeer vanuit de ambitie van het fonds dat werknemers in de vervoersector die daar op basis van de verplichtstelling recht op hebben, ook daadwerkelijk de gelegenheid krijgen pensioenaanspraken op te bouwen. In 2022 heeft het fonds bij de verlenging van de verplichtstelling door SZW de representativiteit kunnen aantonen, op basis van authentieke bronnen. Het fonds heeft goed inzicht in de getalsmatige ontwikkelingen in de bedrijfstak. De raad van toezicht constateert dat het bestuur de risico's die samenhangen met de verplichtstelling scherp op de radar heeft en steeds tijdig en gericht actie onderneemt.

Mede in het licht van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, waarbij de toetredingsleeftijd (naar alle waarschijnlijkheid) wordt verlaagd van 21 jaar naar 18 jaar, acht de raad van toezicht blijvende aandacht voor de verplichtstelling van groot belang.

MVB/ESG

Het fonds heeft in 2022 een deelnemersonderzoek over MVB uitgevoerd waarbij een hoge respons is geweest. Hieruit kwam naar voren dat een grote meerderheid van de respondenten duurzaam beleggen belangrijk vindt. Deze uitslag werd enigszins genuanceerd in de respons op het daarna uitgevoerde reguliere (bredere) deelnemersonderzoek, waarin ook vragen over het ESG-beleid waren opgenomen.

De raad van toezicht constateert dat het bestuur stapsgewijs de nodige vooruitgang boekt ten aanzien van het thema ESG, maar met de doorontwikkeling van het beleid onder andere rekening houdt met de ideeën en wensen van de deelnemers en aangesloten werkgevers. Het is belangrijk dat communicatie daarover helder is.

Risicobewustzijn en risicobeheer

De raad van toezicht stelt vast dat het risicobewustzijn sterk aanwezig is bij het bestuur en bestuursbureau. Het risicobeheer – en de inzet van de 2e en 3e lijn – is goed op orde en biedt de RvT vertrouwen. De rapportages, die de raad eveneens ontvangt, zijn van goede kwaliteit en geven doorgaans weinig aanleiding tot verder onderzoek of maatregelen.

ICT

Pensioenfonds Vervoer is zich bewust van de risico's rondom ICT en informatiebeveiliging. Met een concreet stappenplan geeft het fonds op adequate wijze (verder) invulling aan de beheersing van de risico's rondom ICT-beveiliging en cybersecurity.

Het fonds heeft diverse risk self assessments (RSA's) over deze overwerpen uitgevoerd en (de beveiliging van) de kantoorautomatisering is geactualiseerd.

Het bestuur heeft in 2022 een cybersecurity crisisoefening gehouden en een studiesessie aan IT besteed.

Ook binnen TKP krijgen, op voortdurend aandringen van het fonds, de risico's rondom informatiebeveiliging en cybersecurity expliciet de aandacht.

De raad van toezicht wordt door het bestuur goed meegenomen bij dit stappenplan en krijgt gelegenheid tot eigen inbreng.

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen

Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.

Normenkader:

Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering en zorgt voor adequate sturings- en controlemechanismen.

Het bestuur heeft zicht op de uitbestedingsketen. Bij uitbesteding is aansprakelijkheid geregeld in de contracten, evenals eisen ten aanzien van het beloningsbeleid bij partijen waaraan uitbesteed is.

Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en het nakomen van gemaakte afspraken.

Bevindingen bij het thema 'Verantwoordelijkheid nemen':

Uitvoering van de pensioenregeling

Het bestuur is verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van de pensioenregeling, die uitbesteed is aan TKP. In de uitbestedingsovereenkomst zijn de afspraken over de (kwaliteit van de) uitvoering door TKP vastgelegd. De dagelijkse dienstverlening wordt door het fonds als goed ervaren.

De raad van toezicht neemt waar dat het bestuur en het bestuursbureau een strikte regie voeren over door Pensioenfonds Vervoer gewenste verbeteringen in de pensioenuitvoering. Aan voorgestelde verbeteringen wordt door TKP opvolging gegeven, zij het (nog) niet altijd in het gewenste tempo.

Vermogensbeheer door Achmea IM

Het integraal vermogensbeheer van Pensioenfonds Vervoer is ondergebracht bij

Achmea IM. De kwaliteit van Achmea IM wordt doorlopend getoetst en dit werpt zijn vruchten af. In 2022 is bijvoorbeeld de rapportagestructuur aanmerkelijk verbeterd.

De raad van toezicht ziet dat het bestuur in een open dialoog met Achmea IM aan verdere verbetering op onderdelen van de dienstverlening werkt.

Thema 3: Integer handelen

Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

Normenkader:

Het bestuur formuleert de gewenste cultuur, legt deze vast in een gedragscode en zorgt dat de naleving daarvan gehandhaafd wordt.

Nevenfuncties worden gemeld bij de compliance officer.

Mogelijk tegenstrijdige belangen en reputatierisico's worden gemeld in en besproken door het bestuur, waarbij zo nodig passende maatregelen worden afgesproken.

Het bestuur zorgt ervoor dat incidenten op dit gebied vrij gemeld kunnen worden, mede door het vaststellen en bekend maken van een klokkenluidersregeling.

Het bestuur is bekend met relevante wet- en regelgeving en bewaakt de naleving daarvan.

Bevindingen bij het thema 'Integer handelen':

Pensioenfonds Vervoer beschikt over een Gedragscode, waarin de gewenste cultuur is vastgelegd. Alle verbonden personen ondertekenen deze Gedragscode en verklaren daarmee dat ze integer handelen.

Er is een externe compliance officer aangesteld, die periodiek monitort of alle verbonden personen zich houden aan de gedragscode van het fonds. De raad ontvangt de voortgangsrapportages die de externe compliance officer oplevert aan het bestuur.

Eind 2022 heeft het bestuur na de (gebruikelijke) driejaarlijkse evaluatie en een zorgvuldig selectietraject besloten tot de aanstelling van een nieuwe compliance officer (wederom verbonden aan NCI).

De raad van toezicht stelt vast dat het Pensioenfonds Vervoer ten aanzien van integriteit en compliance voldoet aan de gestelde eisen en normen. Integer handelen levert geen issues op en de raad stelt vast dat het bestuur hier voldoende aandacht voor heeft.

Thema 4: Kwaliteit nastreven

Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie.

Normenkader:

Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor het eigen functioneren, waarbij de voorzitter(s) dit speciaal tot zijn/hun aandachtsgebied rekenen.

Het bestuur waarborgt dat zijn leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Ieder bestuurslid heeft stemrecht.

Het bestuur staat open voor kritiek, leert van fouten en zorgt voor permanente educatie.

Het bestuur evalueert jaarlijks het eigen functioneren en doet dat minimaal eenmaal per drie jaar met externe begeleiding.

Ook het VO en de RvT evalueren periodiek het eigen functioneren.

Bevindingen bij het thema 'kwaliteit nastreven':

Educatie

De raad ziet dat het bestuur het belang van geschiktheidsbevordering onderkent en zorg draagt voor een programma van permanente educatie voor de bestuursleden. Er is in 2022 veel aandacht geweest voor educatie, met name op het gebied van het nieuwe pensioenstelsel.

De gezamenlijke werkbezoeken van het bestuur, het VO en de RvT aan TKP en de aangesloten werkgevers van TLN en KNV zijn door de raad van toezicht als zeer leerzaam ervaren en bijzonder op prijs gesteld. Datzelfde geldt voor gezamenlijke kennissessies over het nieuwe pensioencontract.

Zelfevaluaties fondsorganen

De raad van toezicht heeft vastgesteld dat het bestuur en het VO in 2022 een collectieve zelfevaluatie hebben uitgevoerd. De uitkomsten van deze zelfevaluatie zijn gedeeld met de andere fondsorganen.

Ook de raad van toezicht voert jaarlijks een zelfevaluatie uit, waarvan tenminste een maal in de drie jaar met een externe partij (laatstelijk in 2021).

In november 2022 vond de collectieve zelfevaluatie van de raad van toezicht in eigen kring plaats. Voorafgaand daaraan heeft de raad een schriftelijk uitvraag laten doen over het functioneren van de raad van toezicht aan de individuele RvT-leden, de algemeen directeur en de voorzitters van het bestuur en het VO. De uitkomsten van deze uitvraag besprak de raad gezamenlijk. Dit leverde een enkele concrete bespreek- en actiepunten op, die direct zijn opgepakt of geagendeerd.

De raad van toezicht heeft de uitkomsten van de collectieve zelfevaluatie gedeeld met het verantwoordingsorgaan (en vice versa) en het bestuur. De onderlinge uitwisseling van de uitkomsten daarvan draagt bij aan de nagestreefde optimale transparantie.

Op die wijze ontstaat er zicht op de aandachts- en zorgpunten van de andere fondsgremia.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen

Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoemen en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.

Normenkader:

Het fonds beschikt over een beleid ten aanzien van samenstelling van organen van het fonds, dat voldoet aan de criteria die daarvoor zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen.

Bij (her)benoeming en ontslag volgt het fonds een zorgvuldige procedure, waarin de criteria die zijn opgenomen in het geschiktheidsbeleid van het fonds worden meegenomen.

Bevindingen bij het thema ‘zorgvuldig benoemen’:

Continuïteitsplan en (her-)benoemingen

Het bestuur beschikt over een continuïteitsplan waarmee wordt geanticipeerd op de invulling van vacatures in het bestuur. De raad onderschrijft het belang van het tijdig anticiperen op het aflopen van zittingstermijnen van bestuursleden en het daaraan eventueel gekoppelde vertrek, zeker waar het gaat om bestuursleden die namens cao-partijen zitting hebben in het bestuur.

De raad van toezicht heeft zich in 2022 gebogen over twee nieuwe benoemingen en een functiewijziging in het bestuur. Voorafgaand aan formele voordracht van een kandidaat voor een eerste benoeming heeft een informeel kennismakingsgesprek plaats gevonden met (een delegatie van) de RvT.

De raad heeft de wettelijke goedkeuringsbevoegdheden ten aanzien van de vaststelling van de profielschetsen voor de (her-)benoemingen toegepast. Met elk bestuurslid dat voor (her-)benoeming in aanmerking kwam heeft de raad, ter uitvoering van zijn statutaire toetsingsverplichting, een gesprek gevoerd om daarna vast te stellen dat aan de profielschets werd voldaan.

De raad van toezicht stelt met tevredenheid vast dat aan de feitelijke opvolging van bestuursleden een zorgvuldig traject voorafgaat. Het eerder beschreven uitgebreide traject van inwerken en toehoren vergemakkelijkt de start als nieuw bestuurslid.

Opvallend, in positieve zin, acht de raad tot slot, dat het vertrek van een aantal bestuursleden geen wijziging heeft gebracht in de continuïteit (consistentie) van de beleidsstijl van het bestuur.

Zittingstermijnen en diversiteit

Per 1 januari 2023 week Pensioenfonds Vervoer op twee onderdelen af van de Code:

- 1) ten aanzien van diversiteit binnen het verantwoordingsorgaan (leeftijd en geslacht) en het bestuur (leeftijd)(norm 33), en
- 2) ten aanzien van het overgangsregime voor de maximale zittingstermijnen van één bestuurder (norm 34).

Zittingstermijnen

Het bestuur heeft een overgangsregime voor de maximale zittingstermijnen in het bestuur afgesproken. Met dit overgangsregime werd 1 januari 2023 voor nog een van de tien zittende bestuursleden de maximale zittingsduur die de Code Pensioenfondsen stelt, overschreden.

De raad van toezicht onderschrijft deze overschrijding van de maximale zittingstermijn uit hoofde van de continuïteit.

De raad meent dat het bestuur voldoende uitleg geeft over deze afwijking, waarmee voldaan wordt aan de eis ‘pas toe of leg uit’. Ook op dit punt onderschrijft de raad het belang van uitvoering van het continuïteitsplan van het bestuur.

Diversiteit

Het fonds streeft naar diversiteit in het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. In zowel het bestuur als in de raad van toezicht is er tenminste één vrouw en één man.

De raad van toezicht constateert dat in 2022 door het VO en het bestuur niet aan de gestelde eis werd voldaan. Het bestuur voldoet sinds begin 2023, met de onvoorwaardelijke benoeming van mevrouw J. van Leeuwen als lid van het bestuur, wel weer aan deze codenorm voldaan.

De raad van toezicht stelt vast, dat ondanks de aandacht die het pensioenfonds hiervoor vraagt, het voor de voordragende organisaties kennelijk lastig is om bij kandidaatstelling invulling te geven aan de nagestreefde diversiteit in de samenstelling van de fondsorganen.

De raad acht dit begrijpelijk, mede gezien het relatief gering aantal vrouwen dat werkzaam is in de vervoersector (circa 10% van de fondspopulatie).

Thema 6: Gepast belonen

Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.

Normenkader:

Het bestuur voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid, dat in overeenstemming is met de doelstellingen van het fonds en passend is bij de bedrijfstak waarvoor het fonds de regeling uitvoert.

De beloningen en vergoedingen staan in een redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.

Er wordt terughoudend omgegaan met prestatiebeloningen, waarbij deze nooit meer bedragen dan 20% en niet gerelateerd zijn aan de financiële prestaties van het fonds.

Het bestuur draagt er zorg voor dat de vergoeding voor het intern toezicht een kritische houding van de leden daarvan niet in de weg staat.

Bij ontslag van bestuursleden of leden van de raad van toezicht wordt geen ontslag- of transitievergoeding verleend. In overige gevallen is een dergelijk vergoeding passend voor de situatie.

Bevindingen bij het thema 'gepast belonen':

Na een zorgvuldig doorlopen proces – inclusief benchmarking – is in 2022 besloten tot herziening van het beloningsbeleid. Het nieuwe beloningsbeleid, dat op 1 januari 2023 in werking is getreden, acht de raad van toezicht marktconform en goed uitlegbaar.

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen

Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en de integriteit van de bedrijfsvoering.

Normenkader:

Het intern toezicht draagt bij aan effectiviteit en slagvaardigheid van het functioneren van het fonds en aan een integere en beheerste bedrijfsvoering. Het intern toezicht betreft de Code Pensioenfondsen bij zijn taak. Leden van het intern toezicht zijn betrokken, maar ook onafhankelijk en stellen zich kritisch op.

Het intern toezicht is een gesprekspartner voor het bestuur. Het bestuur neemt de adviezen van het intern toezicht mee, weegt die af en motiveert eventuele afwijkingen van die adviezen.

Het bestuur gaat in dialoog met het VO en de raad van toezicht waar het gaat om afleggen van verantwoording.

Bevindingen bij het thema ‘Toezicht houden en inspraak waarborgen’:

De rolverdeling tussen de raad van toezicht en het bestuur is duidelijk vastgelegd en is een belangrijk uitgangspunt voor het functioneren van beide gremia.

De raad van toezicht heeft aandacht voor de mogelijkheden tot het verder verbeteren van het intern toezicht. Hiertoe vindt overleg plaats met zowel het bestuur als het VO. Eén van de conclusies van de collectieve zelfevaluatie van de raad van toezicht in november 2022 was dat het intern toezicht, naar mening van het VO en het bestuur, naar tevredenheid te verloopt.

Met het oog op de uitdagingen waarvoor het pensioenfonds zich geplaatst ziet, waaronder de ontwikkeling van het nieuwe pensioencontract en de rol van het verantwoordingsorgaan in transitie, zal de raad van toezicht zijn contacten met het verantwoordingsorgaan intensiveren.

De onderlinge betrokkenheid wordt vergroot door gezamenlijke studiesessies en het feit dat (een delegatie van) het bestuur de vergaderingen van de RvT en van het VO bijwoont. Leden van de RvT wonen vanaf 2023 bij toerbeurt vergaderingen van het VO bij.

Thema 8: Transparantie bevorderen

Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.

Normenkader:

Het bestuur stelt een beleid vast ten aanzien van transparantie en communicatie en evalueert dat minimaal driejaarlijks.

Het bestuur geeft inzicht in missie, visie en strategie, het gevoerde beleid, de wijze van besluitvorming en de resultaten van het beleid.

Het bestuur is open en transparant over zijn handelen. Belanghebbenden kunnen inzicht krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan het beleid en aan de keuzes ten aanzien van de uitvoering en verantwoord beleggen.

Het bestuur rapporteert expliciet over de naleving van de gedragscode en over de evaluatie van het eigen functioneren. Er is een klachten- en geschillenprocedure.

Bevindingen bij het thema ‘transparantie bevorderen’:

Naar mening van de raad van toezicht is het bestuur open en transparant over het beleid, de besluitvorming en realisatie van beleid en geeft hier o.a. uiting aan via de website, de kwartaalberichten, het jaarverslag, de Klachtenregeling en andere communicatiemiddelen gericht op de belanghebbenden bij het fonds.

Deze transparantie geldt ook voor de contacten met de raad van toezicht en met onder andere het VO. Het over-en-weer bijwonen van vergaderingen van de fondsgremia en de gezamenlijke studiesessies en werkbezoeken dragen bij aan de nagestreefde transparantie.

20 april 2023

Raad van toezicht

Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt de raad van toezicht voor de grondige beoordeling van het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen Pensioenfonds Vervoer. De bevindingen van de raad versterken de positie en de governance van het fonds.

Het bestuur waardeert dat er gedurende het jaar veel contact is met de raad van toezicht over belangrijke onderwerpen. Het bestuur herkent zich in de observaties van de raad van toezicht en zal hieraan opvolging geven.

Goedkeuring door de raad van toezicht

De raad van toezicht heeft over het jaarverslag en de jaarrekening over 2022 overleg gevoerd met het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de onafhankelijk accountant en de certificerend actuaris. Vervolgens heeft de raad van toezicht op 20 april 2023 het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2022, goedgekeurd. De raad van toezicht heeft ten blijke van deze goedkeuring de jaarrekening over 2022 mede ondertekend.

18. Oordeel van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

De verantwoordings- en medezeggenschapsfuncties zijn ondergebracht bij het VO (verantwoordingsorgaan).

Wij hebben de taak om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het bestuur legt jaarlijks aan het verantwoordingsorgaan verantwoording af over het beleid en over de wijze waarop dat is uitgevoerd. Daarnaast stelt het bestuur ons in de gelegenheid om onze wettelijke bevoegdheid uit te oefenen om advies uit te brengen over een specifiek aantal zaken.

Het bestuur benoemde op voordracht van CNV per 1 oktober 2022 Gerard den Hertog als nieuw lid van het VO, namens werknemers, als opvolger van Gerda van Velzen die het VO in het laatste kwartaal van 2021 verliet. Wij zijn blij met de komst van Gerard.

Op 1 januari 2023 legde Enrico van Aggele zijn lidmaatschap van het VO neer. Daarom is per 1 januari 2023 een vacature in het VO ontstaan voor de zetel namens werkgevers.

Het VO dankt Enrico voor zijn inzet van de afgelopen jaren voor het VO. We zijn verheugd dat TLN Enrico heeft voorgedragen voor benoeming als bestuurslid voor de vacature die eind 2023 zal ontstaan.

Het jaar 2022

In 2022 hebben wij vijf keer vergaderd, waarbij telkens in steeds wisselende samenstellingen een delegatie van het bestuur aanwezig was. Met de voorzitters van het bestuur is apart overlegd over de adviesaanvraag over het gewijzigde beloningsbeleid. Verder vonden er vooroverleggen en nabeschouwingen zonder het bestuur plaats.

Daarnaast heeft er een overleg met de raad van toezicht en het gezamenlijk overleg met het bestuur en de raad van toezicht in het kader van het jaarwerk plaatsgevonden. Het bestuursverslag en jaarrapport van de raad van toezicht zijn uitvoerig besproken.

In maart 2022 bracht minister Schouten een werkbezoek aan Pensioenfonds Vervoer. De voorzitter en secretaris van het VO namen deel aan het gesprek met de minister. De minister wisselde tijdens dit gesprek met de VO-delegatie van gedachten over onder meer de rol van het VO in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, en over diversiteit in de fondsorganen.

Samen met de raad van toezicht en een bestuursdelegatie hebben we in november 2022 een werkbezoek aan TKP gebracht. Ook heeft het verantwoordingsorgaan in 2022 aandacht besteed aan scholing. Met de raad van toezicht volgden we in 2022 drie collectieve kennissessies over de uitwerking van het pensioenakkoord. Daarnaast namen de VO-leden deel aan de gezamenlijke studiedag met het bestuur en de raad van toezicht.

Tijdens iedere vergadering van het verantwoordingsorgaan besteedden we regulier aandacht aan de notulen van de bestuursvergaderingen van de afgelopen periode, de actiepunten- en besluitenlijst van het bestuur en de voortgang van de jaarkalenders en van de werkgroepen.

In 2022 adviseerden wij het bestuur in positieve zin over:

1. de volgende voorgenomen bestuursbesluiten over de gewijzigde premiecomponenten:
 - a. de verlaging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 2,0% naar 1,8%.
 - b. de verlaging van de kostenopslag voor de WIA-aanvulling van 5,5% naar 4,0% van de bruto premie.
 - c. het ongewijzigd laten van de kostenopslagen voor de excedentregeling en de regeling voor het Tijdelijk Extra Partnerpensioen.
 - d. de verhoging van de opslag voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid van 3,6% naar 3,8%.
 - e. het toepassen van de nieuwe prognosetafel en correctiefactoren.
2. de wijziging van de beloningen voor de bestuursleden en de technisch voorzitter, de leden van de raad van toezicht en de leden van het verantwoordingsorgaan. Het VO heeft daarbij een wijzigingssuggestie gedaan aan het bestuur ten aanzien van een eenmalige aanvullende vergoeding voor de tijd voor inwerken en studie voor beginnende VO-leden. Deze suggestie heeft het bestuur overgenomen in het definitief besluit.

Vanwege de vacature in de raad van toezicht per 1 juli 2023 hebben wij ons gebogen over het competentieprofiel van de leden van de raad van toezicht. Daarover hebben wij positief advies uitgebracht aan de raad. Twee leden van het verantwoordingsorgaan hebben vervolgens vanaf eind 2022 als voorzitter en als lid geparticipeerd in een gemengde werkgroep van het fonds die zich bezighield met de werving van een nieuw lid voor de raad van toezicht per 1 juli 2023.

Naast de ‘reguliere’ onderwerpen en de eerdergenoemde onderwerpen waarover wij hebben geadviseerd, hebben we onder meer de volgende onderwerpen met het bestuur besproken:

- uitwerking pensioenakkoord – project NPC
- pilot Pensioencheck
- deelnemers- en werkgeversonderzoek
- de evaluatie van klachten
- het AFM-rapport klachtenprocedures pensioenfonds
- ontwikkeling dekkingsgraad
- indexatie 2022 en 2023
- het competentieprofiel voor de leden van het verantwoordingsorgaan en de vacature in het VO
- de actualiteiten rondom de verplichtstelling
- het clouddossier van TKP
- de Integraal risicomanagement-rapportage
- de resultaten van het MVB-deelnemersonderzoek

We hebben onze collectieve zelfevaluatie in oktober 2022 benut om de opleidingsbehoefte van de individuele leden en als collectief in kaart te brengen. Daarbij heeft het VO met begeleiding van SPO de aanpak bepaald, in het

bijzonder gericht op onze taken in aanloop naar het nieuwe stelsel. De leden van het verantwoordingsorgaan hebben deze zelfevaluatie als nuttig ervaren. De uitkomsten zijn gedeeld met het bestuur en de raad van toezicht.

Het bestuur neemt het VO goed mee in de uitwerking van het pensioenakkoord, gevraagd én ongevraagd. De voorgenomen uitvoering van de projectfases is in 2022 volgens planning afgerond. Het VO heeft er vertrouwen in dat de vervolgstappen ook in 2023 in nauwe afstemming met cao-partijen en volgens schema zullen plaatsvinden.

Het verantwoordingsorgaan constateert dat het bestuur, naar mening van het VO terecht, voldoende aandacht heeft voor de uitvoering van de regeling door TKP in het nieuwe stelsel.

Het VO en de raad van toezicht hebben afgesproken om in aanloop naar de nieuwe pensioenregeling, de onderlinge contacten in 2023 verder te intensiveren. In 2023 zullen daarom meerdere gezamenlijke (studie)sessies plaatsvinden.

Tot slot wil het VO opnieuw niet onvermeld laten dat Pensioenfonds Vervoer – in vergelijking met vergelijkbare pensioenfonds – lage pensioenuitvoeringskosten kent. Dit acht het VO zeer positief.

Verantwoording door de raad van toezicht

Op 22 maart 2023 heeft de raad van toezicht verantwoording afgelegd aan het VO over zijn taakuitoefening en bevindingen. Wij hebben de bevindingen zoals geformuleerd door de raad van toezicht met de raad besproken. Wij kunnen ons daar in vinden. Wij achten ons ook voldoende door de raad van toezicht geïnformeerd.

Oordeel verantwoordingsorgaan over 2022

Alles overziend zijn wij in het verslagjaar 2022 voldoende geïnformeerd om onze taak naar behoren te kunnen uitoefenen. Het bestuur betreft het verantwoordingsorgaan proactief en op zeer transparante wijze bij belangrijke ontwikkelingen van het fonds. Dit geldt ook voor het bestuursbureau.

Het jaarverslag over 2022 van Pensioenfonds Vervoer geeft naar ons oordeel een correcte weergave van het door het bestuur gevoerde beleid.

Wij zijn van mening dat het bestuur de gemaakte beleidskeuzes voldoende heeft overwogen en dat het bestuur alle maatregelen heeft getroffen om het fondsvermogen zorgvuldig te beheren ondanks de uitzonderlijke marktomstandigheden in 2022 (forse rentestijging na een lange periode van dalende rentes). Het bestuur heeft naar mening van het verantwoordingsorgaan in de besluitvorming voldoende stilgestaan bij een evenwichtige belangenafweging.

Het verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur in 2022 op adequate wijze heeft gehandeld en een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en aangesloten werkgevers) gewogen en geborgd zijn.

Den Haag, 20 april 2023

Het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Vervoer

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennisgenomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan over het bestuurlijk handelen in 2022. Het bestuur bedankt het VO voor de betrokkenheid bij het fonds en voor de constructieve manier waarop het bestuur in het verslagjaar met het VO van gedachten kon wisselen. Het bestuur spreekt het vertrouwen uit dat de samenwerking met het VO op dezelfde plezierige wijze wordt voortgezet.

Den Haag, 20 april 2023

Het bestuur

Dhr. F. Veltink	
Dhr. L.J.H. Ceelen	
Dhr. J. Spaans	
Mw. I.V. Hermans	
Mw. A.J. Stevens	
Mw. W. Westerborg	
Dhr. P.A. Stork	
Mw. J.G.E. van Leeuwen	
Dhr. L.C.A. Scheepens	
Mw. U.S. van den Bout-Kisoen	

JAARREKENING

19. Balans per 31 december 2022

		31-12-2022	31-12-2021
		€	€
* € 1.000.000			
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfondsen	(1)		
- Vastgoedbeleggingen		1.500	1.491
- Aandelen		9.552	14.149
- Vastrentende waarden		16.382	21.919
- Derivaten		3.670	2.766
- Overige beleggingen		1.618	2.003
		32.772	42.328
Vorderingen en overlopende activa	(2)	3.253	844
Overige activa	(3)	70	95
		36.095	43.267
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)		
- Stichtingskapitaal		0	0
- Solvabiliteitsreserve		2.671	3.976
		2.671	3.976
Technische voorzieningen	(5)	25.934	35.544
Premie-egalisedepot	(6)	0	60
Derivaten	(7)	7.250	3.218
Overige schulden en overlopende passiva	(8)	240	469
		36.095	43.267

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 116.

20. Staat van baten en lasten over 2022

		2022		2021	
		€	€	€	€
Baten					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(9)		1.334		1.129
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(10)		-11.451		242
Totaal baten			-10.117		1.371
Lasten					
Pensioenuitkeringen	(11)		538		481
Pensioenuitvoeringskosten	(12)		22		22
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds					
- Pensioenopbouw		1.566		1.537	
- Toeslagverlening		1.930		-1	
- Rentetoevoeging		-178		-198	
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-543		-489	
- Wijziging marktrente		-12.195		-2.605	
- Wijziging actuariële uitgangspunten		84		0	
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-234		1.175	
- Inkoop VPL		0		4	
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-40		-8	
			-9.610		-585
Saldo herverzekering	(14)		0		1
Saldo overdracht van derden	(15)		231		-1.268
Overige lasten	(16)		7		6
Totaal lasten			-8.812		-1.343
Saldo van baten en lasten			-1.305		2.714
<i>Bestemming van het saldo baten en lasten</i>					
Solidariteitsreserve			-1.305		2.714

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 150.

21. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2022		2021	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
<i>Ontvangsten</i>				
Ontvangen premies	1.272		1.171	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	113		1.318	
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	2		1	
		1.387		2.490
<i>Uitgaven</i>				
Betaalde pensioenuitkeringen	-537		-480	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-344		-56	
Betaalde premies herverzekering	-2		-2	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-22		-21	
Betaalde overige kosten	-6		-1	
		-911		-560
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		476		1.930
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
<i>Ontvangsten</i>				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	946		949	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	192.244		170.410	
		193.190		171.359
<i>Uitgaven</i>				
Aankopen beleggingen	-190.971		-172.246	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-82		-88	
Overige	-2.638		-950	
		-193.691		-173.284
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-501		-1.925
Netto kasstroom		-25		5
Mutatie geldmiddelen		-25		5

Samenstelling geldmiddelen	2022	2021
	€	€
Liquide middelen primo boekjaar (3)	95	90
Liquide middelen ultimo boekjaar (3)	70	95
Waarvan:		
Voor risico pensioenfond	70	95

22. Toelichting op de jaarrekening

22.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg (hierna 'het fonds') is opgericht in 1963, statutair gevestigd te Amsterdam en kantoorhoudend aan het Prinses Margrietplantsoen 89 te Den Haag.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199575.

Het fonds heeft overeenkomstig artikel 4 van de statuten als doel om binnen de kring van aangesloten werkgevers en overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de reglementen van het fonds aan de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden alsmede hun nabestaanden aanspraken c.q. rechten toe te kennen op uitkering bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid of overlijden en/of op uitkering wegens vervroegde uittreding. Onder referentiepunt 5 in de balans bij de technische voorzieningen is een korte beschrijving van de verschillende pensioenregelingen opgenomen.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen onder de algemene grondslagen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 610 Pensioenfondsen. Het bestuur heeft op 20 april 2023 de jaarrekening opgemaakt.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's x 1.000.000, tenzij anders aangegeven.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

22.2 Grondslagen

22.2.1 ALGEMENE GRONDSLAGEN

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling. Voor de toelichting op de continuïteit wordt verwezen naar de toelichting op het stichtingskapitaal.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het fonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta

	31 december 2022	Gemiddeld 2022	31 december 2021	Gemiddeld 2021
USD	0,9370	0,9073	0,8794	0,8472
GBP	1,1271	1,1582	1,1910	1,1529
JPY	0,0071	0,0074	0,0076	0,0078

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

In 2022 zijn onderstaande grondslagen aangepast:

- In september 2022 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het pensioenfonds is in 2022 overgegaan op deze prognosetafel. Dit heeft per 31 december 2022 een verhogend effect op de technische voorzieningen van € 223,2 en een negatief effect op de dekkingsgraad van 1,0%-punt.
- Ook heeft een aanpassing van de correctiefactoren op sterftekansen, ofwel de ervaringssterfte, plaatsgevonden. Deze aanpassing is in 2022 doorgevoerd en heeft per 31 december 2022 een verlagend effect op de technische voorzieningen van € 164,4 en daardoor een positief effect op de dekkingsgraad van 0,7%-punt.
- Het pensioenfonds heeft de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten in 2022 conform beleid getoetst en op basis daarvan besloten de opslag te verlagen van 2% naar 1,8%. Als gevolg van deze verlaging zijn de technische voorzieningen per 31 december 2022 met € 49,1 afgenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,2%-punt positief.

- Bij de berekening van de technische voorziening voor latent partnerpensioen bij (gewezen) deelnemers worden fondsspecifieke partnerfrequenties gehanteerd. Deze partnerfrequenties zijn in 2022 gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging zijn de technische voorzieningen per 31 december 2022 met € 56,4 toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,2%-punt negatief.
- De IBNR-voorziening is aangepast. Als gevolg van een gewijzigde opslag voor premievrijgestelde pensioenopbouw en een gewijzigde opslag voor het arbeidsongeschiktheidspensioen is deze technische voorziening per 31 december 2022 met € 17,8 toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,1%-punt negatief.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de nominale dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de gepubliceerde dekkingsgraden.

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het stichtingskapitaal, de solvabiliteitsreserve en technische voorzieningen te delen door de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de 'indexatiedekkingsgraad'. De dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, is onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds.

22.2.2 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde op 31 december van het boekjaar.

Onder waardering op actuele waarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen vindt plaats tegen de marktnotering op de balansdatum. Bij niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt de waardering tegen het aandeel in de intrinsieke waarde van het vermogen van de fondsen (net asset value) op de balansdatum.

Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Vorderingen inzake beleggingen zijn onder de vorderingen en overlopende activa verantwoord. Schulden inzake beleggingen zijn onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle gerealiseerde- en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Directe belangen in vastgoed worden gewaardeerd tegen actuele waarde op 31 december van het boekjaar. De actuele waarde van de directe belangen wordt voor het overgrote deel van de portefeuille bepaald middels gedurende het jaar uitgevoerde externe taxaties.

De actuele waarde wordt gebaseerd op de onderhandse verkoopwaarde, welke bij aanbidding in verhuurde staat, op de voor het onroerend goed meest geschikte wijze, na de beste voorbereiding, door de meest biedende gegadigde – niet zijnde de huurder – zou kunnen worden verkregen. De kosten van verwerving, bestaande uit notariskosten, verschuldigde overdrachtsbelasting en dergelijke, komen voor rekening van de koper en zijn derhalve niet in de actuele waarde begrepen.

De onderhandse verkoopwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, indien noodzakelijk, aangepast voor specifieke omstandigheden en courantheid van het object. Als deze informatie onvoldoende beschikbaar is, worden marktprijzen geschat op basis van de gekapitaliseerde huurwaardemethode of contante waarde methode.

Vastgoed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waardeveranderingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde geherwaardeerd. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord.

Indirecte belangen in vastgoed worden gewaardeerd zoals hiervoor onder 'Algemeen' beschreven.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd zoals hiervoor onder 'Algemeen' beschreven.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd zoals hiervoor onder 'Algemeen' beschreven.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. Voor het berekenen van de marktwaarde van renteswaps wordt als basis de € STR-rentecurve (Overnight Indexed Swap (OIS)-discounting) gebruikt.

Indien een derivatenpositie negatief is, is deze onder de passivazijde van de balans opgenomen onder derivaten.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder overige schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente, waarvoor de gemiddelde discontovoet zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend.

Alle op balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw waarvoor premievrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

In de voorziening pensioenverplichtingen zijn verder de volgende posten opgenomen:

- Een voorziening voor het tweejarig uitlooprisico met betrekking tot arbeidsongeschiktheid;
- Een voorziening voor onvoorwaardelijke toeslagen voor de tot 1 januari 2010 opgebouwde rechten in excedentregelingen. Hierbij is voor nog niet toegekende toeslagen verondersteld dat er jaarlijks 2% wordt geïndexeerd.
- Een voorziening voor de nog toe te kennen aanvullende onvoorwaardelijke toeslagen voor de voormalige populatie van Pensioenfonds TNT Express, als onderdeel van de voorwaarden van de collectieve waardeoverdracht.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur op balansdatum;
- Sterftegrondslagen: AG prognosetafel 2022 (2021: AG prognosetafel 2020), startjaar 2023 (2021: startjaar 2022), met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op de sterftetekansen 2022 (2021: leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op de sterftetekansen 2020);
- Opslag wezenpensioen in technische voorziening: 1,0% van de technische voorziening voor het uitgesteld partnerpensioen behorende bij niet ingegaan ouderdompensioen (2021: idem);
- Gehuwdheidsfrequenties: voor alle actieve en nog niet gepensioneerde gewezen deelnemers worden tot de 66-jarige leeftijd fondsspecifieke leeftijds- en geslachtsafhankelijke partnerfrequenties toegepast. Vanaf de 66-jarige leeftijd bedraagt de partnerfrequentie 1 (2021: idem). Voor gepensioneerden wordt het bepaalde partnertarief gehanteerd (2021: idem);
- Leeftijdsverschil Man-Vrouw: 3 jaar (2021: idem);
- Als gevolg van een gewijzigde opslag voor premievrijgestelde pensioenopbouw 2023 (van 3,6% naar 3,8%) en een gewijzigde opslag voor het arbeidsongeschiktheidspensioen 2023 (van 0,8% naar 1,0%), is de IBNR-voorziening per 31 december 2022 aangepast.
- Arbeidsongeschiktheid en revalideringskansen bij arbeidsongeschiktheid: geen revalidatiekans (2021: idem)
- Kostenopslag excasso: 1,8% (2021: 2%) van de netto pre-pensioenverplichtingen, 1,8% (2021: 2%) van de netto overige pensioenverplichtingen;
- Kostenopslag lopende kosten: gelijk aan de verwachte uitvoeringskosten in het boekjaar, onder aftrek van de verwachte vrijval uit de technische voorziening in het boekjaar over de verrichte uitkeringen (2021: idem);
- Risicopremie wezenpensioen: 5% van de risicopremie voor het partnerpensioen (2021: idem);
- Risicopremie premievrijstelling: 3,6% opslag van de bruto premie op basis van de DNB RTS (2021: idem).

Premie-egalisatiedepot

Het premie-egalisatiedepot is onderdeel van de CDC-financieringsafspraken tussen de sociale partners. Het is een depot ter egalisatie van de premie in eerste instantie over de looptijd van de cao afspraak tot en met 31 december 2020, maar in 2020 is besloten het depot vooralsnog ook na 31 december 2021 aan te houden. De middelen zijn tijdens de looptijd niet anders gebruikt dan voor dekking van de gedempte kostendekkende premie in enig jaar en of (extra) indexatie, in casu de opbouw van de pensioenaanspraken van actieve deelnemers. In feite is het een schuld aan de deelnemers gedurende de looptijd van de afspraak.

In de jaren waarin de ontvangen doorsneepremie voor de pensioenregelingen hoger is dan de gedempte kostendekkende premie voor de pensioenregelingen, is dit verschil (overschot ten opzichte van de gedempte kostendekkende premie) toegevoegd aan het premie-egalisatiedepot, in de jaren waarin de doorsneepremie lager was is het verschil onttrokken aan het premie-egalisatiedepot. In 2022 is een tekort van € 37 aan het depot onttrokken (2021: € 46 toegevoegd).

De toevoeging c.q. onttrekking aan het premie-egalisatiedepot wordt ex-ante vastgesteld. In 2022 is de ontvangen doorsneepremie voor de pensioenregelingen lager dan de gedempte kostendekkende premie voor de pensioenregelingen. Dit verschil is (tekort ten opzichte van de gedempte kostendekkende premie) onttrokken aan het premie-egalisatiedepot.

Met ingang van 1 januari 2023 is het premiebeleid van het fonds gewijzigd en wordt de gedempte kostendekkende premie niet langer vastgesteld op basis van een 120-maands-gemiddelde rente, maar op basis van het toekomstige verwacht rendement (inclusief een afslag voor toekomstige toeslagverlening). Tezamen met deze wijziging heeft het bestuur besloten het premie-egalisatiedepot per 31 december 2022 te beëindigen. Het in het premie-egalisatiedepot resterende saldo van € 23 miljoen is toegevoegd aan de in 2022 ontvangen doorsneepremie en komt daarmee ten gunste aan het premieresultaat over 2022.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

22.2.3 GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte of te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord. Ambtshalve premies zonder opbouw worden verantwoord onder de overige lasten.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde- en ongerealiseerde waardewijzigingen inclusief valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. De directe opbrengsten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Afschrijvingen en andere exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en overige kostencomponenten.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Personneelsbeloningen (lonen, sociale lasten en pensioenpremies) vormen geen aparte regel in de staat van baten en lasten. Deze kosten zijn opgenomen onder de pensioenuitvoeringskosten. Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging betreft de verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt op 31 december de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen herrekend door toepassing van de actuele RTS.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van de actuariel benodigde koopsommen voor overgenomen pensioenverplichtingen en de vrijval van de voorziening pensioenverplichtingen die betrekking heeft op de overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties betreft een vrijval van de voorziening voor arbeidsongeschikte deelnemers. Verder worden hier verschillende mutatierechten samengenomen die niet onder een eerdere mutatierechten zijn opgenomen.

Saldo herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

22.2.4 KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

22.3 Toelichting op de balans

ACTIVA

(1) Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Verloopoverzicht beleggingen voor risico pensioenfonds 2022

	Vastgoed- Beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand 01/01/2022	1.491	14.149	21.919	-452	2.003	39.110
Aankopen	171	3.909	15.757	146.911	24.222	190.971
Verkopen	-49	-6.793	-18.095	-142.675	-24.632	-192.244
Herwaardering	17	-1.794	-3.199	-7.365	34	-12.306
Overige mutaties	-81	81	0	0	-9	-9
Stand 31/12/2022	1.550	9.552	16.382	-3.580	1.618	25.522
Schuldpositie derivaten (credit)						7.250
Totaal						32.772

In eerder jaren werden aandelen met een vastgoed karakter gepresenteerd onder de categorie vastgoed. Echter voldoet dit niet aan de omschrijving van (indirect) vastgoed vanuit de RJ aangezien dit reguliere aandelen betreffen. Met ingang van het boekjaar 2022 is deze wijziging doorgevoerd en is deze reclassificatie aangepast onder overige mutaties onder vastgoed en aandelen. De vergelijkende cijfers 2021 zijn niet aangepast.

Verloopoverzicht beleggingen voor risico pensioenfonds 2021

	Vastgoed- Beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand 01/01/2021	1.026	12.061	20.580	2.498	1.887	38.052
Aankopen	520	3.929	16.178	135.376	16.107	172.110
Verkopen	-183	-4.388	-14.737	-135.002	-16.108	-170.418
Herwaardering	126	2.549	-102	-3.268	27	-668
Overige mutaties	2	-2	0	-56	90	34
Stand 31/12/2021	1.491	14.149	21.919	-452	2.003	39.110
Schuldpositie derivaten (credit)						3.218
Totaal						42.328

De overige mutaties in de verloopoverzichten bestaan vooral uit mutaties van liquide middelen. Doordat de ontvangen pensioenpremies nagenoeg elke maand hoger zijn dan de betaalde uitkeringen en kosten komen maandelijks nieuwe middelen beschikbaar voor belegging. Voorts zijn op deze regel de mutaties van de opgelopen rente bij de derivaten verwerkt.

Vastgoedbeleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Direct vastgoed	60	61
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	1.490	1.349
Indirect vastgoed (aandelen)	0	81
Totaal	1.550	1.491

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Bouwinvest Dutch Institutional Residential Fund	713	46,0	723	48,5
Achmea Dutch Residential Fund	394	25,4	370	24,1
ASR Dutch Prime Retail Fund	166	10,7	163	10,9
CBRE Dutch Residential Fund	143	9,2	0	0,0
Totaal	1.416	91,3	1.256	84,2

Aandelen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Zelfstandig beursgenoteerde aandelen	9.440	13.983
Beursgenoteerde aandelen beleggingsfondsen	112	166
Totaal	9.552	14.149

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

Vastrentende waarden

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Staatsobligaties	8.438	11.925
Inflatiegerelateerde obligaties	37	0
Bedrijfsobligaties	5.485	8.017
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	78	33
Hypotheekfondsen	1.989	1.582
Verhandelbare schuldbekentenissen (leningen)	28	0
Overige	327	362
Totaal	16.382	21.919

Van de obligatieportefeuille (categorie staatsobligaties) is eind 2022 € 6.516 (2021: € 9.733) gestort in een gesepareerd depot als zekerheid voor derivaten, voor het geval deze een negatieve marktwaarde krijgen. De gesepareerde obligaties staan niet zonder meer ter vrije beschikking van het fonds. Het feit dat genoemde bedragen beschikbaar zijn om als zekerheid te dienen, betekent niet dat deze bedragen ook volledig benodigd zijn als onderpand. De feitelijke behoefte aan onderpand hangt samen met de dagelijkse waardering van de derivaten.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Duitse Staatsobligaties	3.320	20,3	4.749	21,7
Nederlandse Staatsobligaties	3.221	19,7	4.981	22,7
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	1.303	8,0	1.547	7,1
Totaal staatsobligaties	7.844	48,0	11.277	51,5

Derivaten

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Valutaderivaten	361	72
Rentederivaten	3.307	2.687
Overige derivaten	2	7
Totaal	3.670	2.766

Ultimo boekjaar bedragen zijn er geen beleggingen groter dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie. De derivaten worden in de paragraaf risicobeheer beleid en uitvoering toegelicht.

Overige beleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Geldmarktfondsen	1.483	1.858
Liquide middelen	135	145
Totaal	1.618	2.003

De liquide middelen, die deels worden aangehouden in de vorm van geldmarktfondsen, omvatten voornamelijk saldi in verband met aangekochte posities in futures en valutatermijncontracten. Voorts zijn hieronder begrepen de door investment managers beheerde liquide middelen van het fonds.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Northern Trust Euro Liquidity Fund Class E	481	29,7	301	15,0
Northern Trust USD Cash Fund	352	21,7	485	24,2
ICS Institutional Euro Liquidity Fund	174	10,8	420	21,0
Achmea IM Euro Local Government Loans Fund	166	10,3	291	14,5
Goldman Sachs Euro Liquid Reserves Fund (T) Class	150	9,3	0	0,0
Deutsche Managed Euro Fund Platinum	147	9,1	346	17,3
Totaal	1.324	81,8	1.497	74,7

Securities lending

Het fonds geeft geen effecten in bruikleen (securities lending).

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde op balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Genoteerde marktprijzen:
De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Onafhankelijke taxaties:
Dit betreft uitsluitend directe belangen in vastgoed. Deze worden gewaardeerd tegen actuele waarde op 31

december van het boekjaar. De actuele waarde van de directe belangen wordt voor het overgrote deel van de portefeuille bepaald middels gedurende het jaar uitgevoerde externe taxaties.

- **Contante waarde berekening:**

Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Voor het berekenen van de marktwaarde van de renteswaps wordt als basis de € STR-rentecurve (OIS-discounting) gebruikt.

- **Andere methode:**

De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. De marktwaarde van de hypotheeklen is berekend door middel van de DCF-methode. Bij de reële waardeberekening is uitgegaan van een aantal parameters en/of veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van de het gewogen gemiddelde momenten van de ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhan- kelijke taxaties	Contante waarde berekening	Andere methode	Totaal
31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	0	60	0	1.490	1.550
Aandelen	9.440	0	0	112	9.552
Vastrentende waarden	14.287	0	28	2.067	16.382
Derivaten	1	0	-3.581	0	-3.580
Overige beleggingen	937	0	0	681	1.618
Totaal	24.665	60	-3.553	4.350	25.522

In eerder jaren werden aandelen met een vastgoed karakter gepresenteerd onder de categorie vastgoed. Met ingang van 2022 is er betere data beschikbare vanuit de vermogensbeheerder en is de verschuiving van vastgoed naar aandelen doorgevoerd in het verloopoverzicht van de beleggingen over 2022.

	Genoteerde marktprijzen	Onafhan- kelijke taxaties	Contante waarde berekening	Andere methode	Totaal
31 december 2021					
Vastgoedbeleggingen	0	61	0	1.430	1.491
Aandelen	14.119	0	0	30	14.149
Vastrentende waarden	20.304	0	0	1.614	21.919
Derivaten	3	0	-454	0	-452
Overige beleggingen	1.211	0	0	792	2.003
Totaal	35.637	61	-454	3.867	39.110

(2) Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Premievorderingen	265	264
Vorderingen uit hoofde van collectieve waardeoverdrachten	0	6
Beleggingsdebiteuren	2.988	573
Overige vorderingen en overlopende activa	0	1
Totaal	3.253	844

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Premievorderingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Premie debiteuren	276	270
Voorzieningen dubieuze debiteuren	-11	-6
Totaal	265	264

Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren

	2022 €	2021 €
Stand 1 januari	6	10
Afboeking wegens oninbaarheid	-1	-2
Onttrekking/dotatie ten gunste/laste van staat van baten en lasten	6	-2
Stand 31 december	11	6

Beleggingsdebiteuren

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Te ontvangen interest en dividend	256	256
Te ontvangen uit hoofde van transacties	55	82
Terug te vorderen dividendbelasting	30	39
Cash collateral	2.644	0
Overig	3	196
Totaal	2.988	573

(3) Overige activa

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Liquide middelen	70	95

De liquide middelen worden aangehouden bij Nederlandse banken. De tegoeden staan ter vrije beschikking van het fonds.

PASSIVA

(4) Stichtingskapitaal en reserves

	Solvabiliteits- reserve
Stand 1 januari 2021	€ 1.262
Bestemming saldo baten en lasten 2021	2.714
Stand 1 januari 2022	3.976
Bestemming saldo baten en lasten 2022	-1.305
Stand 31 december 2022	2.671

Solvabiliteitsreserve	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Solvabiliteitsreserve	2.671	3.976

De solvabiliteitsreserve is maximaal gelijk aan het vereist eigen vermogen. De solvabiliteitsreserve kan echter nooit negatief zijn. Omdat het totaal eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen is de algemene reserve nihil. Het stichtingskapitaal is € 0.

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

	31-12-2022	31-12-2021
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:	%	%
Feitelijke dekkingsgraad	110,3	111,2
Reële dekkingsgraad	83,1	86,3
Beleidsdekkingsgraad	111,1	107,3

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaard model. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de paragraaf 'Risicobeheer beleid en uitvoering'.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen ultimo jaar:

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	2.671	3.976
Minimaal vereist eigen vermogen	1.135	1.535
Vereist eigen vermogen	4.718	5.758

De dekkingsgraad van het fonds per 31 december 2022 is lager dan de vereiste dekkingsgraad van 118,2%, maar hoger dan de minimale vereiste dekkingsgraad van 104,4%.

Evaluatie herstelplan

Als de beleidsdekkingsgraad van het fonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het vermogen binnen 10 jaar op het vereiste niveau brengt. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd en geactualiseerd. DNB heeft in mei 2022 ingestemd met het herstelplan 2022. Dat plan was gebaseerd op de situatie per eind 2021, startend met een dekkingsgraad van 111,2%.

Volgens het in dit herstelplan 2022 opgenomen herstelpad zou de dekkingsgraad op 31 december 2022 113,2% hebben moeten bedragen. De feitelijk aanwezige dekkingsgraad op die datum is lager, namelijk 110,3%.

Ook in 2023 is een herstelplan opgesteld. Dit plan is gebaseerd op de situatie op 31 december 2022, dus startend met de dekkingsgraad van 110,3%. Het herstelplan laat zien dat de beleidsdekkingsgraad op basis van de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen reeds in circa 5 jaar herstelt tot boven de vereiste dekkingsgraad. Het fonds heeft verwachte beleggingsrendementen gehanteerd die over het algemeen lager zijn dan de voor een herstelplan toegestane maximale rendementen. Op het moment van schrijven heeft DNB nog niet gereageerd op het herstelplan 2023.

Voorstel tot resultaatbestemming

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt volledig toegevoegd aan de solvabiliteitsreserve.

(5) Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

	2022	2021
	€	€
Stand begin boekjaar	35.544	36.129
Pensioenopbouw	1.566	1.537
Toeslagverlening	1.930	-1
Rentetoevoeging	-178	-198
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-543	-489
Wijziging marktrente	-12.195	-2.605
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	84	0
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-234	1.175
Overige mutaties	-40	-4
Stand eind boekjaar	25.934	35.544

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddelde discontovoet 2,5% (2021: 0,6%).

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds bestaat uit een pensioenregeling en een pre-pensioenregeling. Het verloop van beide regelingen is hieronder weergegeven.

<u>Pensioenregeling</u>	2022	2021
Stand begin boekjaar	35.457	36.029
Pensioenopbouw	1.566	1.537
Toeslagverlening	1.925	-1
Rentetoevoeging	-178	-197
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-537	-481
Wijziging marktrente	-12.183	-2.602
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	25	0
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-233	1.175
Aanpassing sterftekansen	59	0
Overige mutaties	-37	-3
Stand eind boekjaar	25.864	35.457

<u>Pré-pensioenregeling</u>	2022	2021
Stand begin boekjaar	87	100
Rentetoevoeging	0	-1
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-6	-8
Wijziging marktrente	-12	-3
Toeslagverlening	5	0
Wijzigingen uit hoofde van overdracht van rechten	-1	0
Overige mutaties	-3	-1
Stand eind boekjaar	70	87

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de pensioenopbouw in het boekjaar. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Ook de premie voor de dekking van de risico's ten aanzien van overlijden en arbeidsongeschiktheid is hierin opgenomen.

Voor Pre-pensioen vindt een premieopbouw meer plaats, omdat de deelnemers die in 2006 nog pensioen konden opbouwen inmiddels met pensioen zijn.

Toeslagverlening

Het fonds kent voorwaardelijke en onvoorwaardelijke toeslagverlening. Vanwege de financiële positie van het fonds heeft het bestuur in eerste instantie in 2021 besloten per 1 januari 2022 geen toeslag te verlenen. Per 1 juli 2022 is het "Besluit tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie" in werking getreden. Het bestuur heeft besloten voor 2022 gebruik te maken van de verruimde mogelijkheid tot toeslagverlening en heeft per 1 juli 2022 alsnog de volledige maatstaf van 1 januari 2022 van 3,24% toegekend (1 januari 2021: geen) op de aanspraken en rechten met een voorwaardelijke toeslagverlening. Ook voor de voorwaardelijke toeslagverlening per 1 januari 2023 is gebruik gemaakt van de verruiming van de toeslagverlening en is de volledige maatstaf van 3,09% per die datum toegekend. Dit besluit is eveneens genomen in boekjaar 2022.

Voor de onvoorwaardelijke rechten van de tot 1 januari 2010 opgebouwde aanspraken in de excedentregeling is een toeslag verleend van 12,45% per 1 januari 2023 (1 januari 2022: 1,29%). In de technische voorziening is een reservering opgenomen van 2% voor toekomstige onvoorwaardelijke toeslagverlening welke wordt verrekend met de werkelijk toegekende toeslag.

Voor de voormalige PF TNT Express populatie is het percentage van de in de toekomst toe te kennen toeslagen bepaald op basis van het per 1 december 2021 beschikbare bedrag, te weten 10,41% per 1 december 2021. De aanvullende toeslagen worden toegekend per 1 januari van enig jaar, voor het eerst per 1 januari 2022. Voor deze onvoorwaardelijke toeslagverlening is een voorziening gevormd ter grootte van € 71 per 31 december 2022. Omdat

de toeslag niet in één keer per 1 december 2021 toegekend kon worden zal, door de latere toekenning, het totale toe te kennen percentage hoger zijn dan de initiële 10,41%.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn aan het begin van het verslagjaar 2022 opgerent met -0,49% (2021: -0,53%), op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

De onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten bedraagt per einde 2022 2% van de verwachte afname van de voorziening pensioenverplichtingen voor het doen van uitkeringen en is bestemd voor het betalen van de uitvoeringskosten.

Wijziging rente

Jaarlijks wordt op 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de gemiddelde discontovoet. Onderstaand rentepercentage drukt het gemiddelde percentage uit waartegen de voorziening wordt verdisconteerd ultimo boekjaar. Het financiële effect van de verandering van de RTS wordt verantwoord onder het hoofd 'wijziging markrente' in het verloopoverzicht van de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds.

	Rentepercentage op 31 december
2020	0,3
2021	0,6
2022	2,5

Wijziging actuariële uitgangspunten

In 2022 zijn onderstaande actuariële uitgangspunten gewijzigd:

- In september 2022 heeft het Koninklijk Actuariëel Genootschap de Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het pensioenfonds is in 2022 overgegaan op deze prognosetafel. Dit heeft per 31 december 2022 een verhogend effect op de technische voorzieningen van € 223,2 en een negatief effect op de dekkingsgraad van 1,0%-punt.
- Ook heeft een aanpassing van de correctiefactoren op sterftekansen, ofwel de ervaringssterfte, plaatsgevonden. Deze aanpassing is in 2022 doorgevoerd en heeft per 31 december 2022 een verlagend effect op de technische voorzieningen van € 164,4 en daardoor een positief effect op de dekkingsgraad van 0,7%-punt.
- Het pensioenfonds heeft de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten in 2022 conform beleid getoetst en op basis daarvan besloten de opslag te verlagen van 2% naar 1,8%. Als gevolg van deze verlaging zijn de technische

voorzieningen per 31 december 2022 met € 49,1 afgenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,2%-punt positief.

- Bij de berekening van de technische voorziening voor latent partnerpensioen bij (gewezen) deelnemers worden fondsspecifieke partnerfrequenties gehanteerd. Deze partnerfrequenties zijn in 2022 gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging zijn de technische voorzieningen per 31 december 2022 met € 56,4 toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,2%-punt negatief.
- De IBNR-voorziening is aangepast. Als gevolg van een gewijzigde opslag voor premievrijgestelde pensioenopbouw en een gewijzigde opslag voor het arbeidsongeschiktheidspensioen is deze technische voorziening per 31 december 2022 met € 17,8 toegenomen. Het effect op de dekkingsgraad is 0,1%-punt negatief.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2022	2021
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	107	1.225
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-341	-50
Totaal	-234	1.175

De toevoeging aan de technische voorzieningen per 31-12-2021 (€ 1.225) werd voornamelijk veroorzaakt door de inkoop van aanspraken in verband met de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds TNT Express.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-48	-42
Arbeidsongeschiktheid	3	29
Overige technische grondslagen	3	5
Overige inkoop VPL	2	4
Totaal	-40	-4

Afgezien van enkele nagekomen mutaties was er in 2022 geen impact meer op de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van VPL.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	2022		2021	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	13.418	188.081	19.517	185.969
Gewezen deelnemers	5.503	311.731	8.242	397.383
Pensioengerechtigden	6.383	108.400	7.088	104.432
	25.304	608.212	34.847	687.784
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	630		697	-
Voorziening voor pensioenverplichtingen	25.934	608.212	35.544	687.784

Korte beschrijving pensioenregeling

DEELNEMERS GEBOREN OP OF NA 1 JANUARI 1950 (REGLEMENT I)

Middeloonregeling met voorwaardelijke toeslagverlening. De jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen is 1,788% van de pensioengrondslag. De opbouwperiode loopt van de 21-jarige leeftijd van de deelnemer tot de 68-jarige leeftijd. Ingeval van arbeidsongeschiktheid wordt naar rato van de mate van arbeidsongeschiktheid premievrije deelneming verleend.

DEELNEMERS GEBOREN VÓÓR 1 JANUARI 1950 (REGLEMENT VI)

Middeloonregeling met voorwaardelijke toeslagverlening. De regeling van Reglement VI is voor een belangrijk deel vergelijkbaar met Reglement I. De jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,975% van de pensioengrondslag. De opbouwperiode loopt van de 21-jarige leeftijd van de deelnemer tot de 60-jarige leeftijd (oude regeling 21 jaar tot 65 jaar). Voor deelnemers die vanaf 31 maart 2001 tot de (vervroegde) ingangsdatum van het ouderdomspensioen onafgebroken deelnemer waren, is er een overgangsregeling. Het bestuur kan aan deze deelnemers een toeslag toekennen gelijk aan het positieve verschil van het ouderdomspensioen dat zou zijn verkregen bij voortzetting van de tot 1 april 2001 geldende regeling en het op de (vervroegde) ingangsdatum van het ouderdomspensioen daadwerkelijk opgebouwde ouderdomspensioen. Bij overlijden voor de (vervroegde) ingangsdatum van het ouderdomspensioen kan een vergelijkbare toeslag op het nabestaandenpensioen worden toegekend. Alle deelnemers van voor 1950 zijn inmiddels met pensioen. De regeling wordt in stand gehouden voor de deelnemers die vóór 2006 arbeidsongeschikt zijn geworden en binnen deze regeling premievrije opbouw genieten.

PREPENSIOENREGELING GOEDERENVERVOER

De prepensioenregeling geldt per 1 januari 2002. De prepensioenregeling voorziet in een uitkering van 60 (richtleeftijd) tot 65 jaar. Vanaf 1 januari 2006 is deze regeling in het bijzonder van belang voor werknemers geboren tussen 1 april 1947 en 1 januari 1950. Zij bouwden na 1 januari 2006 nog prepensioen op. Alle deelnemers van voor 1950 zijn inmiddels met pensioen.

Een volledig prepensioen, dat voorziet in een uitkering van circa 85% van de prepensioengrondslag, wordt opgebouwd in een deelnemingsperiode van 39 jaar (van 21 tot 60 jaar). Omdat niet iedere werknemer in staat is voldoende prepensioen op te bouwen is door cao-partijen een overgangsregeling in het leven geroepen. Deze overgangsregeling heeft tot doel een aanvulling te geven op het prepensioen. De overgangsregeling is een voorwaardelijke regeling: het bestuur beslist jaarlijks, gegeven de financiële positie van het fonds, of de aanvulling kon worden toegekend aan de deelnemers die in het volgende kalenderjaar de reglementaire datum voor ingang van het overgangsrecht bereiken.

Alle deelnemers van voor 1950 zijn inmiddels met pensioen.

De hoogte van de prepensioenuitkering is afhankelijk van hetgeen aan prepensioen opgebouwd is. Per jaar werd 2,179% aan prepensioen opgebouwd. Het prepensioen werd opgebouwd over het vaste jaarsalaris en over het loon uit een aantal overuren en/of over de uren van het structureel verrichten van arbeid als gevolg van werken in een roulersysteem volgens een rooster.

PREPENSIOENREGELINGEN PERSONENVERVOER

De prepensioenregeling is van start gegaan op 1 januari 2004 en is per 1 januari 2006 van toepassing op werknemers in de sectoren besloten busvervoer en taxivervoer die geboren zijn vóór 1 januari 1950 en die op 31 december 2003 jonger waren dan 62 jaar.

De prepensioenregeling is met ingang van 1 januari 2006 alleen nog van toepassing op werknemers die geboren zijn vóór 1 januari 1950. Alle deelnemers van voor 1950 zijn inmiddels met pensioen. Bij een volledige opbouwperiode van 41 jaar (21 tot 62 jaar) komt een werknemer op 85% van de gemiddelde prepensioengrondslag uit. Ieder jaar wordt er 2,073% van de prepensioengrondslag van dat jaar opgebouwd. De prepensioenregeling is met ingang van 1 januari 2006 alleen nog van toepassing op werknemers die geboren zijn vóór 1 januari 1950.

Voor werknemers die bij de start van de regeling, 1 januari 2004, ouder dan 21 jaar waren is een overgangsregeling afgesproken. Deze overgangsregeling zorgt voor een aanvulling op het prepensioen tot 85% van de gemiddelde prepensioengrondslag. De overgangsregeling is een voorwaardelijke regeling. Het bestuur beslist jaarlijks, gegeven de financiële situatie van het fonds, of de aanvulling kan worden toegekend aan de deelnemers die in het volgende kalenderjaar de prepensioenleeftijd (62 jaar) bereiken. Het bestuur heeft besloten in 2011 de pensioenaanspraken uit de overgangsregeling voor de betreffende groep deelnemers volledig toe te kennen.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element.

Het fonds kent voorwaardelijke en onvoorwaardelijke toeslag verlening. Vanwege de financiële positie van het fonds heeft het bestuur in eerste instantie in 2021 besloten per 1 januari 2022 geen toeslag te verlenen. Per 1 juli

2022 is het “Besluit tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie” in werking getreden. Het bestuur heeft besloten voor 2022 gebruik te maken van de verruimde mogelijkheid tot toeslagverlening en heeft per 1 juli 2022 alsnog de volledig maatstaf van 1 januari 2022 van 3,24% toegekend (1 januari 2021: geen) op de aanspraken en rechten met een voorwaardelijke toeslagverlening. Ook voor de voorwaardelijke toeslagverlening per 1 januari 2023 is gebruik gemaakt van de verruiming van de toeslagverlening en is de volledige maatstaf van 3,09% per die datum toegekend. Dit besluit is eveneens genomen in boekjaar 2022.

De onvoorwaardelijke toeslag op de tot 1 januari 2010 opgebouwde aanspraken in de excedentregeling betreft per 1 januari 2023 12,45% (1 januari 2022: 1,29%). In de technische voorziening is een reservering opgenomen van 2% voor onvoorwaardelijke toeslagverlening welke wordt verrekend met de werkelijk toegekende toeslag.

Voor de voormalige Pensioenfonds TNT Express populatie is het percentage van de in de toekomst toe te kennen toeslagen bepaald op basis van het per 1 december 2021 beschikbare bedrag, te weten 10,41% per 1 december 2021. De aanvullende toeslagen worden toegekend per 1 januari van enig jaar, voor het eerst per 1 januari 2022. Voor deze onvoorwaardelijke toeslagverlening is een voorziening gevormd ter grootte van € 71 per 31 december 2022. Omdat de toeslag niet in één keer per 1 december 2021 toegekend kon worden zal, door de latere toekenning, het totale toe te kennen percentage hoger zijn dan de initiële 10,41%.

Inhaaltoeslagen

Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de volledige toeslagengrens kan het bestuur eventueel besluiten om een extra toeslagverlening toe te passen. Daarvan zal alleen sprake kunnen zijn indien in eerdere jaren gekort is op de toeslagverlening en/of vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten heeft plaatsgevonden.

Een eventueel toekomstig voor een extra toeslagverlening beschikbaar budget zal als volgt worden vastgesteld:

- het beschikbare budget is maximaal gelijk aan een vijfde van de overschrijding van de beleidsdekkingsgraad ten opzichte van de volledige toeslagengrens;
- de beleidsdekkingsgraad moet na de extra toeslagverlening het niveau van het vereist eigen vermogen behouden.

De actieve en gewezen deelnemers van het fonds en de uitkeringsgerechtigden kunnen formeel geen aanspraak maken op een extra toeslagverlening als de situatie zoals hierboven beschreven aan de orde is. De reglementen en de ABTN van het fonds kennen geen rechten op inhaaltoeslagen. Het eventueel toch toekennen daarvan is aan het bestuur. Een eventueel in de toekomst voor een extra toeslagverlening beschikbaar komend budget zal op een door het fonds te bepalen wijze worden ingezet voor extra toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden. Gelet op de financiële situatie van het fonds is extra toeslagverlening niet op korte termijn te verwachten.

(6) Premie-egalisatiedepot

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Premie-egalisatiedepot	0	60

Verloop premie-egalisatiedepot

	2022	2021
	€	€
Stand begin boekjaar	60	14
Dotatie/onttrekking inzake premies	-37	46
Vrijval resterend saldo ten gunste van de premie	-23	0
Stand eind boekjaar	0	60

Omdat voorzien wordt dat de doorsneepremie de komende jaren mogelijk niet altijd kostendekkend is, is een premie-egalisatiedepot voor de actieven gevormd. Door het vormen van dit depot is het mogelijk de doorsneepremie toch voor een langere periode vast te stellen.

In 2022 is € 37 o.b.v. de ex-ante toets op kostendekkendheid onttrokken aan het premie-egalisatiedepot (2021: € 46 toegevoegd). Dit is € 14 hoger dan op basis van de premietoets waarbij het verschil tussen de ex- post gedempte kostendekkende premie (€ 1.318) en de verschuldigde premie (€ 1.295) zou worden onttrokken aan het premie-egalisatiedepot. De impact van de rendementstoevoeging is verwaarloosbaar. Deze is bepaald door uit te gaan van de (zeer lage) 1-jaarsrente per 31 december 2021.

Met ingang van 1 januari 2023 is het premiebeleid van het fonds gewijzigd en wordt de gedempte kostendekkende premie niet langer vastgesteld op basis van een 120-maands-gemiddelde rente, maar op basis van het toekomstige verwacht rendement (inclusief een afslag voor toekomstige toeslagverlening). Tezamen met deze wijziging heeft het bestuur besloten het premie-egalisatiedepot per 31 december 2022 te beëindigen. Het in het premie-egalisatiedepot resterende saldo van € 23 miljoen is toegevoegd aan de in 2022 ontvangen doorsneepremie en komt daarmee ten gunste aan het premieresultaat over 2022.

(7) Derivaten

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Derivaten	7.250	3.218

De derivaten zijn verantwoord conform de hiervoor beschreven grondslagen voor de waardering van activa en passiva. De derivaten worden in de paragraaf risicobeheer toegelicht.

(8) Overige schulden en overlopende activa

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Nog te verrekenen premies	80	82
Beleggingsschulden	142	365
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11	10
Overige schulden en overlopende passiva	7	12
Totaal	240	469

Specificatie beleggingsschulden

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Cash collateral	16	306
Schulden kosten vermogensbeheer	23	20
Nog af te wikkelen transacties	103	39
Totaal	142	365

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

RISICOBEEHER

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM studies. Een ALM studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de ondernemingen en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. Op dit moment is de premie overigens al maximaal. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De solvabiliteit wordt weergegeven door middel van de dekkingsgraad: de marktwaarde van het aanwezige vermogen uitgedrukt in de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Het solvabiliteitsrisico is in feite de combinatie van beleggings- en actuariële risico's.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad 1 januari	111,2	103,5
Premie	-1,1	-1,3
Toeslagverlening	-5,7	-
Rendement	-31,8	1,2
Wijziging in de rente termijn structuur (RTS)	58,1	8,0
Uitkering	0,1	-
Wijziging actuariële grondslagen	-0,4	-
Overige oorzaken	-20,1	-0,2
Dekkingsgraad 31 december	110,3	111,2

Zoals uit dit overzicht blijkt is de dekkingsgraad in 2022 gedaald. De overige oorzaken bestaan hoofdzakelijk uit zogenaamde kruiseffecten. De procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB alle uitgedrukt ten opzichte van de primo dekkingsgraad. Dit zorgt ervoor dat de optelling van primo dekkingsgraad plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de ultimo dekkingsgraad. Het verschil tussen deze twee wordt verantwoord onder de noemer "overige oorzaken" en betreft de kruiseffecten. In het algemeen geldt dat deze post groter wordt naarmate de uitschieters in de afzonderlijke resultaatcomponenten groter zijn.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

		31-12-2022	31-12-2021
		€	€
S1	Renterisico	1.397	535
S2	Risico zakelijke waarden	3.245	4.289
S3	Valutarisico	1.129	1.535
S4	Grondstoffenrisico	0	-
S5	Kredietrisico	813	1.450
S6	Verzekeringstechnisch risico	800	1.123
S7	Liquiditeitsrisico	0	-
S8	Concentratierisico	0	-
S9	Operationeel risico	0	-
S10	Actief Risico	167	252
Diversificatie-effect		-2.833	-3.426
Totaal		4.718	5.758

Het vereist eigen vermogen wordt bepaald op basis van de strategische beleggingsmix. Het vereist eigen vermogen op basis van de strategische mix uitgedrukt in percentages bedraagt ultimo 2022 18,2% (2021: 16,2%). Het vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix bedraagt ultimo 2022 19,6% (2021: 17,8%).

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico.

Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het fonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custodyrisico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek aan het bestuur gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico op een verandering in de dekkingsgraad als gevolg van een verandering van de rente. Zonder afdekking van dit risico stijgt de marktwaarde van de pensioenverplichtingen bij een rentedaling harder dan de marktwaarde van de beleggingen; bij een rentestijging doet zich het omgekeerde effect voor. Dat komt doordat de pensioenverplichtingen een veel langere gemiddelde looptijd hebben. Doorgaans geldt: hoe langer de looptijd, hoe rentegevoeliger.

Het beleid van het fonds is er op gericht om het renterisico voor 58% (op marktwaarde basis) af te dekken (2021: idem). Besloten is om voor de renteaftdekking te sturen op marktwaarde basis, omdat het lastig is om een normportefeuille te creëren gebaseerd op van toepassing zijnde UFR-methodiek. Het fonds realiseert de aftdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen en gebruik te maken van rentederivaten (interest rate swaps). Hiermee wordt de rentegevoeligheid van de beleggingsportefeuille meer in lijn gebracht met die van de pensioenverplichtingen. De werkelijke aftdekking ultimo 2022 bedraagt 57% (2021: idem).

Het fonds maakt gebruik van rentederivaten om de renteaftdekking efficiënt en tegen lage kosten uit te voeren. Het gebruik van derivaten brengt wel additionele risico's met zich mee zoals tegenpartij-, liquiditeit- en juridisch risico. Deze risico's zijn aan de hand van door het bestuur geformuleerde randvoorwaarden tot aanvaardbare niveaus gebracht en vormen onderdeel van de continue risicomonitoring.

De duration en het effect van de renteaftdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	16.382	5,0	21.919	5,5
Vastrentende waarden (na derivaten)	16.382	26,0	21.545	25,1
Technische voorzieningen	25.934	21,6	35.544	24,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar resterende contractuele looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	2.206	13,4	1.252	5,7
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	6.185	37,7	8.644	39,4
Resterende looptijd > 5 jaar en < 10 jaar	4.432	27,1	7.238	33,0
Resterende looptijd > 10 jaar en < 15 jaar	567	3,5	853	3,9
Resterende looptijd > 15 jaar en < 20 jaar	715	4,4	787	3,6
Resterende looptijd > 20 jaar	2.277	13,9	3.145	14,4
Totaal	16.382	100,0	21.919	100,0

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het fonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	563	2,2	499	1,4
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	2.219	8,6	2.131	6,0
Resterende looptijd > 5 jaar en < 10 jaar	3.052	11,8	3.351	9,4
Resterende looptijd > 10 jaar en < 15 jaar	3.368	13,0	4.183	11,8
Resterende looptijd > 15 jaar en < 20 jaar	3.467	13,4	4.741	13,3
Resterende looptijd > 20 jaar	13.265	51,0	20.639	58,1
Totaal	25.934	100,0	35.544	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen in de portefeuille verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het zakelijke waardenrisico heeft voornamelijk betrekking op de aandelen- en vastgoedportefeuilles van het fonds.

Het marktrisico wordt gemitigeerd door spreiding van de beleggingsportefeuille over verschillende categorieën, regio's, landen en sectoren.

Om goede spreiding te borgen legt het fonds haar externe managers richtlijnen op waardoor ook binnen mandaten bovengenoemde spreiding gerealiseerd wordt. Controle op naleving van deze richtlijnen vindt plaats aan de hand onafhankelijke rapportages van de custodian van het fonds.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

Conform het beleid van het fonds zijn in 2022 de valutaposities van de normportefeuille in de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% (2021: USD 75%, GBP 100% en JPY 100%) afgedekt.

De valutapositie op 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2022							
	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden vóór afdekking	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal vóór afdekking	Valuta- derivaten Afdekking	Netto Positie Na afdekking
	€	€	€	€	€	€	€	€
EUR	1.546	1.287	10.467	-3.859	1.254	10.695	8.615	19.310
GBP	0	448	304	1	12	765	639	1.404
JPY	0	1.383	0	1	0	1.384	1.098	2.482
USD	4	4.295	4.619	-16	352	9.254	6.937	16.191
Overige	0	2.139	992	-4	0	3.127	-16.992	-13.865
Totaal	1.550	9.552	16.382	-3.877	1.618	25.225	297	25.522

De valutapositie per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2021							
	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden vóór afdekking	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal vóór afdekking	Valuta- derivaten Afdekking	Netto Positie Na afdekking
	€	€	€	€	€	€	€	€
EUR	1.410	1.769	13.616	-529	1.498	17.764	-12.450	5.314
GBP	15	573	406	1	16	1.011	1.143	2.154
JPY	7	1.813	0	0	0	1.820	1.755	3.575
USD	47	6.982	6.583	11	485	14.108	10.000	24.108
Overige	15	3.012	1.314	-7	0	4.334	-375	3.959
Totaal	1.494	14.149	21.919	-524	1.999	39.037	73	39.110

Door de splitsing van de derivaten en de overige beleggingen is de cijfermatige opstelling over 2021 op basis van de huidige inzichten aangepast.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds. In aanvulling hierop maakt het fonds voor afdekking van het prijrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

	31-12 2022		31-12 2021	
	€	%	€	%
Europa	2.238	23,4	3.162	22,4
Noord-Amerika	4.109	43,1	6.667	47,1
Pacific Azië	1.662	17,4	2.166	15,3
Australië en Nieuw Zeeland	201	2,1	218	1,5
Emerging Markets	1.342	14,0	1.936	13,7
Totaal	9.552	100,0	14.149	100,0

De segmentatie van de aandelen naar sectoren is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Energie	440	4,6	409	2,9
Industrie	1.019	10,7	1.490	10,5
Technologie	1.726	18,1	3.192	22,6
Gezondheidszorg	1.318	13,8	1.586	11,2
Telecommunicatie	673	7,0	1.239	8,8
Nutsbedrijven	170	1,8	282	2,0
Basismaterialen	584	6,1	867	6,1
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	1.550	16,2	2.004	14,2
Handel	1.868	19,6	2.844	20,1
Diversen	205	2,1	236	1,6
Totaal	9.552	100	14.149	100

De segmentatie van de vastgoedbeleggingen naar aard van het vastgoed is als volgt:

	31-12 2022		31-12 2021	
	€	%	€	%
Woningen	60	3,9	784	52,6
Participaties in diverse segmenten	1.490	96,1	707	47,4
Totaal	1.550	100,0	1.491	100,0

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

	31-12 2022		31-12 2021	
	€	%	€	%
Europa	1.380	89,0	1.185	79,4
Noord-Amerika	0	0,0	46	3,1
Pacific Azië	4	0,2	16	1,1
Australië en Nieuw Zeeland	0	0,0	7	0,5
Wereldwijd	166	10,8	237	15,9
Totaal	1.550	100,0	1.491	100,0

Grondstoffenrisico (S4)

Het fonds belegde in 2022 net als in 2021 niet in grondstoffen en loopt derhalve geen direct grondstoffenrisico.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of andere vormen van betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Het fonds belegt voor een groot deel van de vastrentende waarden in staatsobligaties met een hoge kredietwaardigheid.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau. Dat wil zeggen: met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds, het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten alsmede het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en

settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

Het kredietrisico ten aanzien van de te ontvangen pensioenpremies is gespreid over een groot aantal verschillende werkgevers.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Europa	10.774	65,8	14.006	63,9
Noord-Amerika	3.279	20,0	4.802	21,9
Pacific Azië	149	0,9	195	0,9
Australië en Nieuw Zeeland	32	0,2	67	0,3
Emerging Markets	1.920	11,7	2.741	12,5
Overige	228	1,4	108	0,5
Totaal	16.382	100,0	21.919	100,0

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door Standard & Poors, Moody's en Fitch is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
AAA	8.308	50,7	9.987	45,6
AA	956	5,8	1.881	8,6
A	1.124	6,9	1.702	7,8
BBB	2.284	13,9	3.575	16,3
<BBB	3.193	19,5	4.474	20,4
Geen rating	517	3,2	300	1,3
Totaal	16.382	100,0	21.919	100,0

De beleggingen met rating < BBB en zonder rating betreffen met name beleggingen in hoogrentende leningen.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Gezien de omvang van het fonds wordt het grootste deel van de verzekeringstechnische risico's niet herverzekerd. Uitzonderingen hierop zijn de Anw- en WIA-excedentregelingen, die wel volledig zijn herverzekerd. Bij deze verzekeringen geldt geen winstdeling.

LANGLEVENRISICO

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetabellen met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

OVERLIJDENSRISICO

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen.

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSRISICO

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

TOESLAGRISICO

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte

aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Het fonds heeft meer liquiditeiten en snel liquide te maken instrumenten beschikbaar dan in een extreem scenario noodzakelijk is. Het liquiditeitsrisico voor het fonds is derhalve beperkt. Dit is onder meer bereikt door effecten zoals obligaties van Nederland en Duitsland te gebruiken als onderpand voor de rentederivaten, in plaats van 'cash'. Het fonds zal door deze keuze niet snel geconfronteerd worden met een onverwachte vraag naar liquide middelen door een extreme beweging in de rente. Het liquiditeitsrisico vanuit valutaderivaten is gespreid doordat daar gekozen is voor een dakpanstructuur. Maandelijks loopt éénderde deel van de valuta-afdekking af, zodat het afrekenen van de waardeontwikkeling van de contracten in de tijd is gespreid.

Het fonds belegt voor € 24.665 in beleggingen met een directe marktnotering, die snel liquide te maken zijn. De aanwezige liquiditeit is derhalve meer dan voldoende om in de mogelijke liquiditeitsvraag in een extreem scenario te kunnen voorzien.

Tenslotte zijn de premie-inkomsten hoger dan de pensioenuitkeringen. Kas in- en uitstromen uit de reguliere bedrijfsvoering zijn bekend: per saldo is het fonds netto ontvanger van liquide middelen.

In het ultieme geval dat het fonds onmiddellijk en onvoorzien meer liquiditeiten nodig zou hebben dan beschikbaar is of op korte termijn vrijgemaakt kan worden, is een krediet faciliteit van € 50 beschikbaar bij de custodian.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentraties in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van een ALM-studie en zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders. Het bestuur monitort op maandelijkse basis de naleving hiervan op basis van de rapportages van de risicomanager van het fonds en van de vermogensbeheerder.

Er zijn enkele grote posten binnen de vastrentende waarden, met overwegend een AAA rating. Deze posten hebben een zeer beperkt risico. Het betreft de volgende posities:

Vastrentende waarden

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	%	€	%
Duitse Staatsobligaties	3.320	9,2	4.749	11,0
Nederlandse Staatsobligaties	3.221	8,9	4.981	11,5
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	1.303	3,6	1.547	3,6
Totaal	7.844	21,7	11.277	26,1

Binnen de pensioenverplichtingen van het fonds kan de demografische opbouw van de deelnemers een concentratierisico vormen. Gegeven de aard is dit risico niet te beïnvloeden.

Zonder weging naar technische voorziening is de verhouding tussen mannen en vrouwen in het fonds ultimo 2022 gelijk aan 79%/21% (2021: 79%/21%). De gemiddelde leeftijd bedraagt 52,6 jaar (2021: 51,6 jaar), waarbij sprake is van een gelijkmatige leeftijdsverspreiding. Indien gewogen wordt naar technische voorziening is de verhouding tussen mannen en vrouwen in het fonds 87%/13% (2021: 88%/12%). De gemiddelde leeftijd bedraagt 57,4 jaar (2021: 55,9 jaar).

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille wordt beheerd door Achmea Investment Management en de feitelijke uitvoering is ondergebracht bij 24 vermogensbeheerders. Met al deze partijen zijn overeenkomsten en service level agreement (SLA) gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerd doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij een custodian, Northern Trust.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Met TKP is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt periodiek de kwaliteit van de uitvoering van het vermogensbeheer en pensioenbeheer door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

De mate waarin het actieve beleggingsbeleid bijdraagt aan het totale risico van de beleggingen is mede afhankelijk van de correlatie die verondersteld wordt te bestaan tussen het benchmark rendement en het extra rendement als gevolg van actief beheer. Het actief beheer risico is bij het fonds beperkt, maar is toch meegenomen in de bepaling van het vereist eigen vermogen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het fonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico's het kredietrisico en valutarisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand. Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Swaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabellen geven een samenvatting van de derivatenposities op achtereenvolgens 31 december 2021 en 31 december 2020.

2022	Gemiddelde looptijd	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Type contract		€	€	€	€
Rentederivaten	0 - 50 jaar	12.670	-3.875	3.307	7.182
Valutaderivaten	< 1 jaar	11.777	297	361	64
Overige derivaten	0 - 40 jaar	329	-2	2	4
Totaal		24.776	-3.580	3.670	7.250

2021	Gemiddelde looptijd	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Type contract		€	€	€	€
Rentederivaten	0 - 50 jaar	13.824	-375	2.687	3.062
Valutaderivaten	< 1 jaar	15.501	-73	72	145
Overige derivaten	0 - 40 jaar	-3	-4	7	11
Totaal		29.322	-452	2.766	3.218

De ontvangen zekerheden van € 194 (2021: € 515) omvatten voor € 178 Duitse, Franse, Nederlandse en staatsobligaties die een AA- of AAA-rating hebben conform de met tegenpartijen gesloten overeenkomsten (ISDA/CSA).

Daarnaast zijn er nog ontvangen zekerheden van € 16 in de vorm van cash.

De gestelde zekerheden van € -4.596 (2021: € -1.793) omvatten voor € -1.953 Duitse en Nederlandse staatsobligaties en die een AAA-rating hebben conform de met tegenpartijen gesloten overeenkomsten (ISDA/CSA).

Daarnaast zijn er nog gestelde zekerheden van € -2.643 in de vorm van cash.

22.4 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met TKP Pensioen B.V. Het betreft een langlopende overeenkomst inzake pensioenadministratie en bestuursondersteuning voor een periode van twee jaar vanaf 1 januari 2023 met een opzegtermijn van één jaar. De vergoeding voor 2022 bedraagt € 16.

Het fonds heeft in 2020 een risicoherverzekering ANW-Hiaat afgesloten met Zwitserleven. Het betreft een langlopende overeenkomst voor een periode van vijf jaar vanaf 1 januari 2021. De premie voor 2022 bedraagt € 2 (2021: € 2).

Ultimo 2022 bedroegen de investeringstoezeggingen in vastgoed en de overige beleggingen in totaal € 1.209 (2021: € 1.477). Het gaat om een toezegging van € 543 bij De Munt Hypotheken, € 220 bij ILX, € 250 bij Luxcara, CBRE€ 26 bij CBRE en € 170 bij SAREF.

Het fonds heeft kantoorruimte gehuurd voor de huisvesting van het bestuursbureau. Met de verhuurder is een huurcontract gesloten met een looptijd tot en met 31 december 2027. De totale verplichting voor de resterende looptijd van het contract bedraagt € 1.

Verstreckte zekerheden en garanties

Het fonds heeft een bankgarantie afgegeven van € 49.781 (x € 1,-) aan de verhuurder van het kantoor aan het Prinses Margrietplantsoen 89 in Den Haag.

22.5 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds en het bestuur van het fonds.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting bij de pensioenuitvoeringskosten. Het fonds heeft geen leningen verstrekt aan de (voormalige) bestuurders. Ook heeft het fonds geen vorderingen op de (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met werkgevers

Het fonds heeft een Uitvoeringsreglement afgesloten met de verplicht aangesloten werkgevers en een Uitvoeringsovereenkomst met de vrijwillig aangesloten werkgevers.

Er wordt door het fonds ultimo boekjaar niet belegd in deelnemende partijen.

Deelname in de pensioenregeling

De bestuurders van het fonds nemen niet deel in de pensioenregeling van het fonds. De medewerkers van het Bestuursbureau nemen deel aan de pensioenregeling.

22.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

(9) Premiebijdrage voor risico pensioenfonds

Specificatie premiebijdragen

	2022	2021
	€	€
Verplichte bijdrage	1.265	1.150
Aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering	30	27
Dotatie/onttrekking Premie-egalisatie depot	60	-46
Overige	-21	-2
Totaal	1.334	1.129

De premieopbrengsten zijn niet gesplitst naar een werkgevers- en een werknemersdeel, omdat de totale premie volgens overeenkomst aan de werkgevers in rekening wordt gebracht. Een deel van de premie wordt door de werkgevers ingehouden op het salaris van de werknemers.

De premiebijdragen zijn gebaseerd op een doorsneepremie. Deze zogenaamde combiheffing wordt op basis van vooraf bepaalde verdeelsleutels toegerekend aan de diverse regelingen.

De doorsneepremie wordt in het najaar van enig jaar vastgesteld voor het jaar daaropvolgend. Deze vaststelling vindt plaats op basis van de dan beschikbare gegevens en dan geldende actuariële grondslagen. Voor de berekening van de gedempte kostendeckende premie is 30 september als referentiepunt gebruikt.

De premie voor het Goederenvervoer en Kraanverhuur bedraagt 30% in 2022, de deelnemersbijdrage is 10,16%. In het Besloten Busvervoer bedraagt de premie 30% in 2022, de deelnemersbijdrage is 12,19% van de pensioengrondslag. De premie voor de sector Taxivervoer bedraagt in 2022 30%, de deelnemersbijdrage is 12,25% van de pensioengrondslag. De premie voor de sector Orsima is 30%, de deelnemersbijdrage is 12%.

De premiepercentages zijn niet aangepast ten opzichte van 2021.

Kostendekkende, gedempte en feitelijke premie

	2022	2021
	€	€
Kostendekkende premie	1.832	1.804
Gedempte premie	1.254	1.115
Feitelijke premie	1.355	1.131

Samenstelling kostendekkende premie

	2022	2021
	€	€
Actuarieel benodigd voor pensioenopbouw	1.567	1.544
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	253	248
Opslag voor uitvoeringskosten	12	12
Totaal kostendekkende premie	1.832	1.804

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Samenstelling feitelijke premie

	2022	2021
	€	€
Verschuldigde premie	1.295	1.177
Premie uit premie egalisatiedepot voor toekomstige opbouw	60	-46
Totaal feitelijke premie	1.355	1.131

Samenstelling gedempte premie

	2022	2021
	€	€
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	1.068	950
Opslag voor in stand houden c.q. op peil brengen van vereist eigen vermogen	172	153
Opslag voor uitvoeringskosten	14	12
Totaal gedempte premie	1.254	1.115

Het verschil tussen de gedempte kostendeekkende premie en de actuariële premie uit de analyse van het resultaat is voornamelijk het gevolg van dat de gedempte kostendeekkende toetspremie op basis van een andere rentetermijnstructuur wordt berekend. Dit is de gemiddelde RTS per 30 september over de aan het boekjaar voorafgaande 120 maanden.

(10) Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds 2022

	Directe beleggings- Opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	0	17	-2	15
Aandelen	304	-1.794	-37	-1.527
Vastrentende waarden	521	-3.199	-35	-2.713
Derivaten	104	-7.365	-1	-7.262
Overige beleggingen	17	26	-7	36
Totaal	946	-12.315	-82	-11.451

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian, vermogensbeheerder(s) en overige dienstverleners direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor € 72 uit vaste vergoedingen inzake management fees. De overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor fiduciair beheer € 8, bewaarloon € 3, bestuur- en bestuursbureaukosten € 3, toezicht- en advieskosten vermogensbeheer € 3 en overig € 7.

De transactiekosten van het vermogensbeheer zijn inbegrepen in de indirecte beleggingsopbrengsten. Voor zover transactiekosten niet precies bepaald kunnen worden is een schatting daarvoor opgenomen. Deze opmerkingen gelden ook voor de kosten vermogensbeheer die binnen de beleggingsfondsen worden verrekend (€ 14).

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds 2021

	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	3	126	-1	128
Aandelen	275	2.551	-41	2.785
Vastrentende waarden	578	-100	-38	440
Derivaten	116	-3.268	-5	-3.157
Overige beleggingen	6	41	-1	46
Totaal	978	-650	-86	242

(11) Pensioenuitkeringen

	2022 €	2021 €
Ouderdomspensioen	407	361
Prepensioen	7	8
Partnerpensioen	83	74
Wezenpensioen	3	2
Arbeidsongeschiktheidspensioen	23	22
Afkopen	15	14
Totaal	538	481

De post 'afkopen' betreft de afkoop van pensioenen die individueel lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar. Bedragen in deze Jaarrekening zijn doorgaans x € 1 miljoen, maar de hier genoemde afkoopbedragen zijn x € 1,-.

(12) Pensioenuitvoeringskosten

	2022	2021
	€	€
Bestuurskosten	1	1
Administratiekostenvergoeding	16	15
Contributies en bijdragen	1	1
Personeelskosten	4	3
Overige kosten	4	5
Algemene kosten toegewezen aan vermogensbeheer	-4	-3
Totaal	22	22

Kosten uitvoering

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling bestaan uit de kosten van de werkzaamheden van TKP aan wie de uitvoering van de regeling is uitbesteed, de kosten van het bestuur, kosten van het Bestuursbureau en de kosten van het toezicht.

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders (x € 1.000) tezamen bedraagt € 630 (2021: € 703). Er wordt per bestuurder een vast bedrag aan vacatiegeld toegekend. Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Accountantshonoraria

De onafhankelijke accountant is PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Op grond van artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is de vermelding van de honoraria van de onafhankelijke accountant als volgt weergegeven (x € 1.000):

€ x 1.000	Onafhankelijke accountant 2022	Onafhankelijke accountant 2021
Controle Jaarrekening	215	204
Andere	0	0
Totaal	215	204

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht

accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2022 en 2021, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

Personeelskosten Bestuursbureau

Personeelskosten * € 1000

	2022	2021
	€	€
Salarissen medewerkers	2.306	2.208
Pensioenlasten	628	587
Sociale lasten	255	241
Totaal	3.189	3.036

Het aantal personeelsleden in dienst van het fonds is 22 (2021: 22). Er zijn geen personeelsleden in het buitenland werkzaam. Daarnaast worden beheeractiviteiten op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoerder dan wel de vermogensbeheerder.

De personeelsleden van het bestuursbureau voeren werkzaamheden uit in het kader van pensioenuitvoering en vermogensbeheeruitvoering. Van de bovenstaande personeelskosten is € 1,9 ofwel 56,3% (2021: € 1,7 ofwel 55,1%) toegerekend aan de kosten van het vermogensbeheer. De resterende personeelskosten zijn opgenomen onder de pensioenuitvoeringskosten.

Algemene kosten toegewezen aan vermogensbeheer

In het kader van de aanbevelingen t.a.v. de kostenbehandeling van de Pensioenfederatie wordt een deel van de totale kosten toegerekend aan vermogensbeheer. Deze post bedraagt in 2022 € 3,8 (2021: € 3,5). De kosten bestuursbureau worden voor 56,3% toegerekend aan vermogensbeheer en de kosten voor bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders worden voor 50% toegerekend. De actuariële adviesdiensten worden voor 25% toegerekend aan vermogensbeheer, de overige posten voor 50%. Deze kosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de pensioenuitvoeringskosten.

(13) Saldo herverzekering

	2022	2021
	€	€
Premie herverzekering	2	2
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	-2	-1
Totaal	0	1

(14) Saldo overdracht van rechten

	2022	2021
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten	-44	-12
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-60	-76
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	-9	-1.236
Uitgaande waardeoverdrachten	84	24
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	260	32
Totaal	231	-1.268

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De inkomende collectieve waardeovernames in 2021 (€ -1.236) heeft betrekking op de collectieve waardeoverdracht van pensioenfonds TNT Express. In 2022 is deze collectieve waardeoverdracht volledig afgerond waardoor een saldo van € -9 is gerealiseerd.

(15) Overige lasten

	2022	2021
	€	€
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	6	-1
Overige	1	7
Totaal	7	6

23. Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing vaststelling gemiddelde discontovoet

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de gemiddelde discontovoet van DNB per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In 2020 heeft DNB toegelicht dat de de gemiddelde discontovoet de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. De eerste twee stappen zijn verwerkt in 2021 en 2022. DNB heeft eind 2022 aangegeven dat de nieuwe UFR-methode zoals geadviseerd door de Commissie Parameters 2022, per 1 januari 2023 ineens wordt ingevoerd. Deze wijziging wordt in boekjaar 2023 verantwoord. Het toepassen van de laatste stap van de nieuwe UFR-methode heeft per 1 januari 2023 een effect van ongeveer 0,7%-punt negatief op de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Den Haag, 20 april 2023

Het bestuur,

Dhr. F. Veltink	
Dhr. L.J.H. Ceelen	
Dhr. J. Spaans	
Mw. I.V. Hermans	
Mw. A.J. Stevens	
Mw. W. Westerborg	
Dhr. P.A. Stork	
Mw. J.G.E. van Leeuwen	
Dhr. L.C.A. Scheepens	
Mw. U.S. van den Bout-Kisoen	

Den Haag, 20 april 2023

De raad van toezicht,

ten blijke van goedkeuring van het bestuursbesluit tot vaststelling van de jaarrekening over 2022

Dhr. M.G. Jekel	
Mw. G. van Vollenhoven - Eikelenboom	
Dhr. R.J. Schreur	

OVERIGE GEGEVENS

24. Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het saldo van de staat van baten en lasten is als volgt verdeeld:

	2022	2021
Naar Solvabiliteitsreserve	-1.305	2.714
	-1.305	2.714

25. Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de weg te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de weg, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 96,7 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 6,4 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;

- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 137 (voorwaardelijke toeslagverlening) merk ik op dat het pensioenfonds in 2022 gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslagregels, zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (toeslag vanwege voorgenomen transitie). Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de weg is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 20 april 2023

drs. W. Hoekert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

26. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de kernpunten, fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten, de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Samenvatting en context

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor het Beroepsvervoer over de Weg is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds dat de pensioenregelingen uitvoert voor werknemers in de sectoren beroepsgoederen-, besloten bus- en taxivervoer, het binnenbeurtvaartbedrijf, het kraanverhuurbedrijf en de op vrijwillige basis aangesloten werknemers van Orsima. De stichting opereert in een sterk gereguleerde omgeving. Vanuit de Pensioenwet worden met name zaken voorgeschreven met betrekking tot governance, fondsdocumenten, toeslagbeleid en verantwoording. Wij hebben in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke bedrijfsactiviteiten van de stichting.

Als onderdeel van het ontwerpen van onze controleaanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar het bestuur belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. In hoofdstuk 22.2.2 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' (pagina 108 en verder) van de jaarrekening, onder de toelichting op de beleggingen en de toelichting op de technische voorzieningen, heeft de stichting de schattingsposten en de belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid uiteengezet. Vanwege de significante schattingsonzekerheid en het gerelateerde significante risico verbonden aan de fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen en het verhoogde risico in de waardering van de niet-beursgenoteerde beleggingen, hebben wij deze aangemerkt als kernpunten zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'. De waardering van de beleggingen en de technische voorzieningen zijn bepalend voor de beleidsdekkingsgraad van de stichting. Wij hebben de toelichting op de financiële positie van de stichting, met een beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen, aangemerkt als kernpunt, vanwege het belang hiervan voor de deelnemers in relatie tot mogelijke korting dan wel mogelijke indexatie van de pensioenaanspraken.

Andere aandachtsgebieden in onze controle, die niet als kernpunten zijn aangemerkt, waren de volledigheid van de verantwoorde premies en de juistheid van de pensioenuitkeringen. Bij al onze controles besteden wij aandacht aan het risico van het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het bestuur, waaronder het evalueren van risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het bestuur.

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor het Beroepsvervoer over de Weg heeft de potentiële impact van klimaatverandering op haar financiële positie beoordeeld. In hoofdstuk 11 'Beleggingen' van het bestuursverslag, onder subsectie 'Verantwoord beleggen', zijn de risico's voortkomend uit de klimaatverandering nader toegelicht. Wij hebben de beoordeling door het bestuur van de aan klimaat gerelateerde risico's besproken, en de potentiële impact op de financiële positie inclusief de onderliggende assumpties en schattingen geëvalueerd. De verwachte effecten van klimaatverandering leiden niet tot een kernpunt in onze controle.

Wij hebben ervoor gezorgd dat het controleteam over voldoende specialistische kennis en expertise beschikte die nodig was voor de controle van een pensioenfonds. Bij de uitvoering van de controle zijn specialisten op onder meer het gebied van waardering van financiële instrumenten en vastgoed betrokken.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit

- Materialiteit: €129.000.000

Reikwijdte van de controle

- Uitbesteding van kernprocessen vermogensbeheer, custody en pensioenbeheer en de werkzaamheden van andere accountants op interne beheersingsrapportages van deze partijen.
- Samenwerking met andere accountants voor de controle van de beleggingen.
- Controle van de waardering van de technische voorzieningen in samenwerking met de certificerend actuaris, conform Handreiking 1120.

Kernpunten

- Waardering van de niet-beursgenoteerde beleggingen.
- De fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen.
- De toelichting op de financiële positie.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip ‘materieel’ wordt toegelicht in de paragraaf ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Materialiteit	€129.000.000 (2021: €177.000.000).
Hoe is de materialiteit bepaald	Wij bepalen de materialiteit op basis van ons professionele oordeel. Als basis voor deze oordeelsvorming gebruiken wij 0,5% (2020: 0,5%) van het totaal van de technische voorzieningen per 31 december 2022. Bij het bepalen van dit percentage is rekening gehouden met de financiële positie van de stichting, waarbij de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 onder het vereist eigen vermogen ligt. De afname van de materialiteit in absolute zin is het gevolg van het dalen van het totaal van de technische voorzieningen.

De overwegingen voor de gekozen benchmark

Wij gebruiken het totaal van de technische voorzieningen als de primaire, in de sector algemeen toegepaste, benchmark, op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening, voornamelijk het bestuur, de deelnemers en de toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Op basis daarvan zijn wij van mening dat het totaal van de technische voorzieningen een weerspiegeling is van de omvang van het pensioenfonds en een belangrijke factor bij de bepaling van de dekkingsgraad van het fonds.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €6.400.000 (2021: €8.850.000) aan hen rapporteren evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht, toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 12 'Risicomanagement', pagina 55 van het bestuursverslag, waarin het bestuur van de stichting aangeeft dat het iedere twee jaar een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitvoert. Hierbij worden ook risico's bij de pensioenuitvoeringsorganisatie en de vermogensbeheerder betrokken.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de SIRA, geëvalueerd evenals bijvoorbeeld de gedragscode, de regeling vermoeden misstanden, het integraal risicomanagementbeleid en de incidentenprocedure.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur en het bestuursbureau of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

<i>Geïdentificeerde frauderisico's</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
<p><i>Doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het bestuur</i></p> <p>Het bestuur bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het bestuur in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.</p> <p>Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;• schattingen;• significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. <p>Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van het bestuur.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Daarnaast hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst voor het maken van schattingen.</p> <p>Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de ISAE 3402-rapportage van de pensioenuitvoeringsorganisatie, als partij die primair de financiële administratie van het pensioenfonds voert, en de hierin opgenomen interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van toegangsbeveiliging in het IT-systeem. Wij hebben de werkzaamheden die de accountant van de pensioenuitvoeringsorganisatie heeft verricht, geëvalueerd.</p> <p>Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn. Wij zijn ook alert geweest op mogelijk significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie.</p> <p>Voor de werkzaamheden ten aanzien van de belangrijkste schattingen verwijzen wij naar de kernpunten van de controle ten aanzien van de waardering van de niet-beursgenoteerde beleggingen en de fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering geïdentificeerd.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.</p>

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook hebben wij kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormt voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van de stichting voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen. Op basis van de verkregen controle-informatie hebben wij vastgesteld of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Daarnaast hebben wij de correspondentie met relevante toezichthoudende instanties geïnspecteerd.

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals opgenomen in toelichting 22.3 (4) van de jaarrekening bevindt de stichting zich op balansdatum in een tekortsituatie. Op basis van het herstelplan is de verwachting van het bestuur dat de stichting over voldoende herstelpotentieel beschikt. Wij hebben kennisgenomen van het herstelplan, de correspondentie met De Nederlandsche Bank N.V. en de toelichting in de jaarrekening hierover. Voor een nadere uiteenzetting verwijzen wij naar het kernpunt 'De toelichting op de financiële positie'.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. Wij hebben het bestuur op de hoogte gebracht van de kernpunten. De kernpunten vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Kernpunten

Waardering van de niet-beursgenoteerde beleggingen

Wij verwijzen naar toelichting 22.3 (1) in de jaarrekening

Het pensioenfonds belegt in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingen. Wij onderkennen een verhoogd risico waar het gaat om de waardering van beleggingen in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen (indirect vastgoed) (€1.490 miljoen) en hypotheekfondsen (€1.989 miljoen, waarvan €1.303 miljoen in particuliere hypotheek). Dit komt met name door de verhoogde schattingsonzekerheid aangezien de gebruikte inputs in de waarderingsmodellen niet in alle gevallen in de markt observeerbare informatie betreft. Het vastgoed wordt gewaardeerd op basis van externe taxaties door onroerendgoedtaxateurs van het vastgoed in de fondsen. Voor de reële waardeberekening van de hypotheek binnen de hypotheekfondsen wordt gebruikgemaakt van parameters en/of veronderstellingen met betrekking tot de verwachte kasstroom en de disconteringsvoet.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Systeemgerichte werkzaamheden

Wij hebben door middel van de ISAE 3402-rapportage van de vermogensbeheerder zekerheid verkregen omtrent de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van beleggingen gewaardeerd op basis van niet in de markt waarneembare uitgangspunten. De rapportage is voorzien van een goedkeurend assurancerapport. Derhalve hebben wij, in het kader van onze controle, gesteund op deze interne beheersingsmaatregelen.

Gegevensgerichte werkzaamheden

Wij hebben vastgesteld dat het aantal units in vastgoed-en hypotheekfondsen dat de stichting houdt, aansluit met het gecontroleerde participatieregister en dat de reële waarde van de vastgoed- en hypotheekfondsen in de administratie van het pensioenfonds in materiële zin overeenkomt met de gecontroleerde waarde van de portfolio van de vastgoed- en hypotheekfondsen. Hierbij hebben wij de door een onafhankelijke accountant gecontroleerde *net asset value* per

Kernpunten

Door de hoge mate van schattingsonzekerheid is er een inherent hoger risico op fouten en fraude. Daarom hebben wij de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen in indirect vastgoed en hypotheekfondsen geïdentificeerd als kernpunt in onze controle.

De fonds specifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen

Wij verwijzen naar toelichting 22.3 (5) in de jaarrekening

De actuariële waarderingsgrondslagen van de stichting bestaan voor een deel uit algemeen aanvaarde uitgangspunten, zoals de prognosetafel AG 2022 en de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Een ander deel van de grondslagen is fonds specifiek, en wordt door het bestuur vastgesteld op basis van fonds- specifiek onderzoek.

Zoals toegelicht in toelichting 22.2.1 van de jaarrekening is in 2022 sprake van schattingswijzigingen als gevolg van actualisering van de fonds specifieke grondslagen. Dit vindt eens per twee jaar plaats. De schattingswijzigingen zien toe op de herijking van de fonds specifieke ervaringssterfte en de opslag voor toekomstige uitvoerings- en excassokosten. De gebruikte methoden om de fonds specifieke grondslagen van de technische voorzieningen te bepalen maken gebruik van veronderstellingen, waardoor de daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken, vertaald naar het actuariële resultaat op sterfte (kort- en langlevens) en het actuariële resultaat op kosten.

Gezien de inherente onzekerheid van deze schattingen en de omvang van de schattingspost hebben wij dat als kernpunt van onze controle aangemerkt.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

unit van deze niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen aangesloten met deze waarden in de overzichten van de integraalmanager. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat het gebruikte verslaggevingskader overeenkomt met dat van de jaarrekening van de stichting.

Wij hebben vastgesteld dat er geen sprake is van gebeurtenissen na balansdatum die invloed hebben op de waardering van deze vastgoed- en hypotheekfondsen per balansdatum 31 december 2022.

Systeemgerichte werkzaamheden

Wij hebben door middel van de ISAE 3402-rapportage van de pensioenuitvoeringsorganisatie zekerheid verkregen omtrent de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van de technische voorziening. De rapportage is voorzien van een goedkeurend assurancerapport.

Wij hebben, zoals ook verwoord in de sectie 'Reikwijdte van de controle', gesteund op deze interne beheersingsmaatregelen.

Gegevensgerichte werkzaamheden

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van de gehanteerde grondslagen voor waardering van activa en passiva aan de hand van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving; en
- evaluatie van de uitkomsten van de actuariële analyse over 2022 waaronder de vertaling naar de fonds specifieke grondslagen, alsmede bespreking van deze analyse met het bestuur, het management van het bestuursbureau en de certificierend actuaris.

In het kader van onze verantwoordelijkheid als accountant van de stichting hebben wij de certificierend actuaris instructies gestuurd.

De certificierend actuaris heeft bij de technische voorziening aan de hand van de administratieve basisgegevens ('pensioenaanspraken') een actuariële verklaring afgegeven. De door de actuaris gehanteerde basisgegevens hebben wij aangesloten op de basisgegevens die bekend zijn uit ons eigen onderzoek inzake de basisgegevens.

Wij hebben kennisgenomen van het certificeringsrapport en de afgegeven actuariële verklaring en die met de certificierend actuaris besproken. Hierbij is specifiek aandacht geschonken aan de fonds specifieke grondslagen. De certificierend actuaris heeft in zijn verklaring aangegeven dat de stichting voldoet aan de relevante artikelen van de Pensioenwet met uitzondering van zijn constatering dat het eigen vermogen op balansdatum lager is dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

De toelichting op de financiële positie

Wij verwijzen naar toelichting 22.3 (4) in de jaarrekening

Zoals opgenomen in de jaarrekening is de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 111,1%. Ultimo 2022 is het vereist eigen vermogen ('VEV') 118,2% en is het minimaal vereist eigen vermogen ('MVEV') 104,4%. Omdat de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde van de maanddekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden) van het fonds lager is dan het VEV, is sprake van een tekort.

De stichting heeft op 22 maart 2022 een herstelplan opgesteld en ingediend bij de toezichthouder DNB.

DNB heeft het herstelplan goedgekeurd. Volgens dit herstelplan verwacht de stichting binnen tien jaar aan het VEV te voldoen.

Op basis hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat een korting van de pensioenaanspraken niet nodig is.

Op 22 maart 2023 heeft de stichting een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. Ook volgens dit herstelplan verwacht de stichting binnen tien jaar aan het VEV te voldoen. DNB heeft nog niet gereageerd op het herstelplan 2023.

De hoogte van de beleidsdekkingsgraad wordt gezien als graadmeter voor de financiële soliditeit van het pensioenfonds.

Wij hebben de toelichting op de financiële positie van de stichting, met een beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen, aangemerkt als kernpunt, vanwege het belang hiervan voor de deelnemers in relatie tot mogelijke korting dan wel mogelijke indexatie van de pensioenaanspraken.

Wij hebben naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, deze schattingspost beoordeeld op aanwijzingen van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Wij hebben dergelijke aanwijzingen niet geïdentificeerd.

Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de technische voorziening en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Bij de uitvoering van bovenstaande werkzaamheden hebben wij geen materiële bevindingen geconstateerd en wij vinden de schatting en de toelichtingen daarop redelijk in de context van de jaarrekening.

Systeemgerichte werkzaamheden

Voor de controle van de beleidsdekkingsgraad hebben wij gebruikgemaakt van de beheersingsmaatregelen zoals ingericht bij het bestuursbureau van de stichting en de pensioenuitvoeringsorganisatie. Wij hebben door middel van de ISAE 3402-rapportage van de pensioenuitvoeringsorganisatie zekerheid verkregen omtrent de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de bepaling van de (beleids)dekkingsgraad, het VEV en het MVEV. De rapportage is voorzien van een goedkeurend assurancerapport.

Wij hebben, in het kader van onze controle, zoals ook verwoord onder de sectie 'Reikwijdte van de controle', op deze interne beheersingsmaatregelen gesteund.

Tevens hebben wij voor een aantal maanden de input voor de berekening van de maanddekkingsgraad aangesloten met de opgave van de vermogensbeheerder en de actuariële berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de pensioenuitvoeringsorganisatie. Hiermee hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent de betrouwbaarheid van de berekening van de beleidsdekkingsgraad.

Gegevensgerichte werkzaamheden

Wij hebben kennisgenomen van het door DNB goedgekeurde herstelplan 2022 en het door de stichting ingediende geactualiseerde herstelplan 2023. Wij zijn nagegaan of de belangrijkste elementen uit het herstelplan 2022 en 2023 in de jaarrekening en het bestuursverslag zijn toegelicht.

De certificerend actuaris heeft de berekening van de beleidsdekkingsgraad, het VEV en het MVEV gecontroleerd aan de hand van fonds specifieke karakteristieken en hieruit blijken geen materiële bevindingen.

Kernpunten

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben de toelichtingen in de jaarrekening rondom het VEV, MVEV en de beleidsdekkingsgraad getoetst door aansluiting te maken met het certificeringsrapport van de certificerend actuaris en aan de (toelichtings)-vereisten uit de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Wij hebben bij de uitvoering van bovenstaande werkzaamheden geen materiële bevindingen geconstateerd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn benoemd als externe accountant van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg volgend een besluit van het bestuur op 15 december 2016. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van zes jaar accountant van de stichting.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten geleverd, als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan de stichting, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in punt 12 van de toelichting van de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 20 april 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het bestuur op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen die zijn getroffen om de geïdentificeerde bedreigingen weg te nemen en onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang is van het maatschappelijk verkeer.

BIJLAGEN

27. Aanvullende informatie bestuursorganen

Onderstaand treft u, aanvullend op wat in het bestuursverslag ten aanzien van de bestuursorganen is vermeld, aanvullende informatie aan over de vergoedingen die worden verstrekt aan leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Voorts wordt meer informatie verstrekt over de leden van genoemde organen op 31 december 2022.

Bestuur

Vergoeding bestuursleden

De vergoeding voor bestuursleden is gebaseerd op de aanbevelingen van de Pensioenfederatie ter zake. Die aanbevelingen gaan – voor een pensioenfonds van de omvang als Pensioenfonds Vervoer – uit van een honorering op basis van de totale werkgeverslasten van € 140.000 per jaar op fulltime basis.

Daarvan afgeleid gold in het jaar 2022 voor de (plaatsvervangend) voorzitters (met een verondersteld wekelijks tijdsbeslag van 3 werkdagen) een vergoeding van € 84.000. Voor bestuursleden gold in 2022 (op basis van een tijdsbesteding van 2 werkdagen per week) een vergoeding van € 56.000.

Genoemde vergoedingen worden ingaande 2023 geïndexeerd met de loonontwikkeling binnen de Cao Beroepsgoederenvervoer. In dat kader worden de bedragen ingaande 1 januari 2023 verhoogd met 7,5%. Vanaf die datum ontvangen bestuurders ook een reiskostenvergoeding per fysiek bijgewoonde vergadering.

Voor bestuursleden die zitting hebben in het bestuur op voordracht van een werkgevers- of werknemersorganisatie worden de genoemde bedragen in principe uitbetaald aan de voordragende organisaties.

Personalia

Bestuursleden op 31 december 2022

Naam	Functie	Geboortejaar	Sinds (jaar)	Einde lopende termijn
Dhr. L.J.H. Ceelen	voorzitter 2022	1962	2000	2023
Dhr. F. Veltink	plv. voorzitter 2022	1972	2022	2026
Mevrouw U.S. van den Bout-Kisoen	secretaris 2022	1974	2022	2026
Mw. S. Kraaijenoord	Plv. secretaris 2022	1966	2001	Afgetreden op 31-12-2022

Mw. I.V. Hermans	bestuurslid	1971	2020	2024
Mw. A.J. Stevens	bestuurslid	1952	2016	2024
Mw. W. Westerborg	bestuurslid	1967	2016	2024
Dhr. L.C.A. Scheepens	bestuurslid	1965	2018	2026
Dhr. P.A. Stork	bestuurslid	1967	2016	2024
Vacature sinds 01-09-2022	bestuurslid			

Nevenfuncties

De bestuursleden bekleedden in 2022 de volgende nevenfuncties:

Dhr. L.J.H. Ceelen

- Bestuurslid BpfBouw
- Adviseur Bouwend Nederland
- Adviseur Transport en Logistiek Nederland
- Lid/voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds A.S. Watson Nederland
- Lid/voorzitter visitatiecommissie Stichting Roba Pensioenfonds

Dhr. F. Veltink

- Bestuurslid SOOB
- Vakbondsbestuurder Transport & Logistiek FNV

Dhr. M. Hulsegge (afgetreden op 05-03-2022)

- Bestuurslid Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek
- Toezichhoudend bestuurslid Stichting Particuliere Aanvulling WW

Mw. U.S. van den Bout-Kisoen (aangetreden op 05-03-2022)

- Bestuurder Bpf voor de handel in bouwmaterialen
- Bestuurder Molenaarspensioenfonds
- (kandidaat) Bestuurder NN CDC pensioenfonds
- Pensioenfondsbestuurder CNV Vakmensen

Mevr. S. Kraaijenoord (afgetreden op 31-12-2022)

- Beleidsadviseur Personeel en Arbeid Transport en Logistiek Nederland (TLN)

Mw. I.V. Hermans

- Advocaat Hermans Peters Law
- Bestuurder STAK HR Via Care Holding
- Voorzitter Stichting Medisch Indicatie Centrum Zorg
- Bestuurder STAK Ontwikkeling Verhuur Vaanpark
- (Middelrijk) bestuurder Ontwikkeling Verhuur Vaanpark B.V.
- DGA New Haven Advocatuur B.V.
- Bestuurder Stichting Mare Quinten
- Bestuurder Dardanus Arrossor B.V.

Mw. A.J. Stevens

- Lid kascontrolecommissie buurtvereniging 'De Noorderhoek' te Beilen
- Secretaris Bestuur Humanitas Midden-Drenthe
- Voorzitter Adviesraad voor Minimabeleid Midden-Drenthe

Mw. W. Westerborg

- Directeur Finance en Risk APF Unilever
- Uitvoerend bestuurder APF Unilever
- Lid Auditcommissie Ahold Delhaize Pensioenfondsen
- Onafhankelijk voorzitter voordrachtscommissie ABN AMRO Pensioenfondsen

Dhr. S. Lahiri (afgetreden op 31-08-2022)

- Bestuurslid SPNG
- Bestuurslid Pensioenfondsen PostNL

Dhr. L.C.A. Scheepens

- Secretaris van de stichtingen SFB
- Voorzitter raad van toezicht Pensioenfondsen SABIC
- Bestuurslid Stichting Williamfondsen
- Docent SPO
- Bestuurslid VITP
- Lid raad van toezicht Bpf Zuivel

Dhr. P.A. Stork

- Hoogleraar Financiële Markten en Instrumenten aan de Vrije Universiteit Amsterdam
- Adviseur Beleggingscommissie Pensioenfondsen DSM Nederland
- Beheerder Ciconia Familiefondsen in oprichting

Raad van toezicht

Vergoeding

Aan de voorzitter van de raad van toezicht werd in het jaar 2022 totaal een vergoeding van € 16.000 verstrekt. De overige leden van de raad van toezicht ontvingen € 14.000 per lid.

Ingaande 2023 zijn de vergoedingen voor de raad van toezicht, gelet op hun verantwoordelijkheid, het benodigde tijdsbeslag en de complexiteit van het pensioenfonds, verhoogd. De voorzitter gaat in 2023 € 26.875 ontvangen. De overige leden gaan € 19.350 ontvangen. Laatstgenoemde vergoedingen zijn reeds geïndexeerd met de loonontwikkeling binnen de Cao Beroepsgoederenvervoer groot 7,5% ingaande 1 januari 2023. Vanaf die datum ontvangen leden van de raad van toezicht separaat een reiskostenvergoeding per fysiek bijgewoonde vergadering.

Personalia

Samenstelling op 31 december 2022

Naam	Functie	Geboortjaar	Sinds (jaar)	Einde lopende termijn
Dhr. M.G. Jekel	Voorzitter	1958	2020	2024
Dhr. R.J. Schreur	Secretaris	1961	2022	2026
Mw. G. van Vollenhoven	Plv. voorzitter	1970	2020	2024

Nevenfuncties

De leden van de raad van toezicht bekleedden in 2022 de volgende nevenfuncties:

Dhr. M.G. Jekel

- CFRO Salarise BV
- Lid Raad van Commissarissen BrandNewDay Houdster BV

Dhr. W.C. Boeschoten (Afgetreden per 01-07-2022)

- Lid Beleggingsadviescommissie Fonds 1818 (tot medio februari 2022)
- Lid Beleggingsadviescommissie Stichting Zuid-Afrika Huis Nederland

Dhr. R. Schreur

- Senior Advisor Avida International

Mw. G. van Vollenhoven-Eikelenboom

- Lid raad van commissarissen a.s.r. verzekeringen
- Lid raad van commissarissen a.s.r. ziektekosten
- Lid raad van commissarissen Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- Lid raad van commissarissen Bunq Bank
- Associate Partner Riskquest
- Lid raad van commissarissen MUFG Bank Europe
- Lid raad van commissarissen MUFG securities Europe
- Lid Strategische Auditcommissie Ministerie van Buitenlandse Zaken
- Raad/Deskundig lid Ondernemingskamer
- Lid raad van commissarissen a.s.r. PPI

Verantwoordingsorgaan

Vergoeding

Leden van het verantwoordingsorgaan ontvingen in 2022 per vergadering € 410 aan vacatiegeld. Daarnaast werd een vergoeding voor verblijfskosten van € 12 per vergadering en een reiskostenvergoeding verstrekt. Bij leden die op voordracht van FNV zitting hebben in het verantwoordingsorgaan draagt het fonds de vacatiegelden af aan deze voordragende partij.

Ingaande 1 januari 2023 is het beloningsbeleid voor leden van het verantwoordingsorgaan aangepast. Leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen vanaf dat moment een vaste jaarlijkse vergoeding. In 2023 bedraagt deze € 5.375 per jaar. De voorzitter van het verantwoordingsorgaan ontvangt in 2023 € 6.450 per jaar. Hierin is de indexatie met de loonontwikkeling binnen de Cao Beroepsgoederenvervoer van 7,5% ingaande 1 januari 2023 reeds verwerkt. Het vacatiegeld en de verblijfskostenvergoeding per vergadering vervallen hiermee in 2023. De reiskostenvergoeding blijft bestaan.

Samenstelling op 31 december 2022

Personalia

Naam	Functie	Geboortjaar	Sinds (jaar)	Einde lopende termijn
Dhr. W.H. van Neuren	Voorzitter	1948	2014	2024
Dhr. P.J.M. Benner	Secretaris	1958	2015	2025
Dhr. E. van Aggele	Lid	1968	2020	Afgetreden per 01-01-2023

Dhr. W. Verhaar	Lid	1957	2021	2025
Dhr. G. den Hertog	Lid	1963	2022	2026

Nevenfuncties

De leden van het verantwoordingsorgaan bekleedden in 2022 de volgende nevenfuncties:

Dhr. W.H. van Neuren

- Directeur Kingscourt96 B.V., Ridderkerk
- Adviseur Mijnders Transport B.V., Melissant
- Voorzitter Stichting Arbeidsvoorwaardenbeleid KNV

Dhr. P.J.M. Benner

- Buschauffeur bij Arriva Touring B.V.
- Bestuurslid van Stichting Fonds Scholing en Ordening voor het Besloten Busvervoer (FSO)
- Lid FNV Subsectorraad Toer
- Lid Cao partijen Besloten Bus
- Bestuurslid Stichting Loes voor Dieren

Dhr. E. van Aggele (Afgetreden per 01-01-2023, sindsdien vacature)

- Financieel directeur bij Koninklijke Euser
- Bestuurslid SOOB Transport & Logistiek
- Bestuurslid PayChecked in Transport
- Bestuurder Stichting Vrijwillig Vervroegde Uittreding Beroepsgoederenvervoer

Dhr. W. Verhaar

- Geen nevenfuncties

Dhr. G. den Hertog (Aangetreden per 01-10-2022)

- Chauffeur autolaadkraan Prezero

28. SFDR Annex IV

BIJLAGE IV

Periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: **Pensioenregeling Pensioenfondsen Vervoer** Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): **I0VDGE3UPBKDNIRIY087**

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

Ja

Nee

Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: %

Dit product promootte ecologische/sociale (E/S-) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het 2,04% duurzame beleggingen

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: %

met een sociale doelstelling

Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

- Dit financiële product (hierna: deze Pensioenregeling) promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

- **ESG-integratie.** De Pensioenregeling integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. Voor een aantal aandelenmandaten is specifiek opgesteld dat het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark. Daarnaast integreren de vermogensbeheerders van pensioenfondsvoor Vervoer ESG criteria in hun beleggingsprocessen.

- **CO₂-reductie.** De CO₂-voetafdruk van de portefeuille wordt vergeleken met die van de benchmark. Daarbij heeft portefeuille als doelstelling de CO₂-voetafdruk te verkleinen: het streven is om in 2030 een CO₂-voetafdruk hebben die 50% lager is dan die van de benchmark in 2020. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050.

- **Uitsluitingsbeleid.** De volgende investeringen zijn uitgesloten, zie voor meer details het uitsluitingsbeleid van pensioenfondsvoor Vervoer:

<https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/beleid-maatschappelijk-verantwoord-beleggen.pdf>:

- ondernemingen die controversiële wapens produceren;
- ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen schenden van de VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UN Guiding Principles on Business & Human Rights), zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie;
- producenten van tabaksproducten;
- ondernemingen die meer dan 5% omzet behalen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking steenkolen en ondernemingen die meer dan 5% omzet behalen uit de winning van schaliegas en -olie, teerzand olie en winning van olie en gas in het Arctisch gebied;
- ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaat beleid;
- ondernemingen die niet voldoen aan de criteria van Good Governance (per 1/2/2023);
- landen die uitgesloten worden uit hoofde van ons landenuitsluitingsbeleid en bijbehorende staatsbedrijven.

Overige opmerkingen bij de ecologische of sociale kenmerken van deze Pensioenregeling:

- **Doelinvesterings Green Bonds:** De Pensioenregeling heeft een doelstelling om 25% van de investment grade bedrijfsobligatie portefeuilles in groene obligaties (Green Bonds) te beleggen. (Dit betreft 3% van de Pensioenregeling). Green Bonds zijn obligaties waarvan de opbrengsten uitsluitend gebruikt worden om projecten of activiteiten met een aantoonbaar positief effect op het milieu of klimaat te financieren. Op dit moment kunnen wij nog niet vaststellen dat deze investeringen voldoen aan alle SFDR criteria voor duurzame beleggingen. We kunnen deze beperkt meten en daarover beperkt rapporteren.

- **Doelinvestering Impact beleggingen:** De Pensioenregeling heeft een aantal impact beleggingen in portefeuille. Dit betreffen met name bedrijfsleningen en beleggingen in duurzame energie.

Op dit moment kunnen wij nog niet vaststellen dat alle investeringen voldoen aan alle SFDR criteria voor duurzame beleggingen. We kunnen deze beperkt meten en daarover beperkt rapporteren.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

● *Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?*

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

- **ESG-profiel:** Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op de verschillende aspecten van Ecologisch, Sociaal en Governance. Na iedere herbalancering was het ESG-profiel van de Pensioenregeling gedurende 2022 beter dan dat van de benchmark. Door marktbevingen kan dit

op kwartaaleinde afwijken.

• **CO₂-voetafdruk:** De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO₂-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.

Over 2022 bedragen de gefinancierde broeikasgasemissies 73,05 tCO₂ per miljoen euro belegd vermogen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de reductiedoelstelling die geldt voor de relevante onderliggende mandaten van deze Pensioenregeling.

• **Uitsluitingsbeleid:** Het percentage beleggingen dat op de lijst van uit te sluiten ondernemingen en/of landen staat ten behoeve van het uitsluitingsbeleid. Middels het uitsluitingsbeleid streeft de Pensioenregeling na dat er geen investeringen plaatsvinden in ondernemingen en/of landen die niet aan de vooraf vastgestelde normgrenzen voldoen.

Indicator	Waarde
ESG Profiel Portfolio	6,49
ESG Profiel Benchmark	6,36
Exposure naar normschenders (%)	--
Exposure naar tabaksproducenten (%)	--
Exposure naar controversiële wapens (%)	--
Exposure naar bedrijven die meer dan 5% omzet uit kolen en teerzanden halen (%)	--
Exposure naar bedrijven die meer dan 5% omzet uit arctische gas en -olie halen (%)	--
Exposure naar bedrijven die meer dan 5% omzet uit schaliegas en -olie halen (%)	--
Exposure naar hoog risicolanden en staatsbedrijven (%)	--
Gefinancierde broeikasgasemissie	73,05

● *... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?*

Er is over 2021 niet gerapporteerd op bovengenoemde duurzaamheidsindicatoren.

● *Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?*

Zoals opgenomen in de relevante precontractuele informatieverschaffing, heeft dit Pensioenfonds geen minimum commitment afgegeven naar duurzame beleggingen. Het Pensioenfonds heeft echter in de gegeven referentieperiode wel degelijk belegd in duurzame beleggingen. De doelstellingen van de duurzame beleggingen hebben betrekking op:

- **Mitigatie van klimaatverandering.** Het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de

Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering. Vermeden CO₂-emissies is de meest relevante en gangbare kwantitatieve indicator voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatmitigatie. De ESG-dienstverlener baseert zich op de gerapporteerde informatie, inclusief impact cijfers van de uitgevende instelling. Wanneer de impactrapportage niet volledig is of onduidelijk is, proberen wij via de ESG-dienstverlener meer informatie te verkrijgen van de uitgevende instelling. De totale vermeden CO₂-emissie van de Pensioenregeling bedroeg over 2022 129,36 ton.

- **Adaptatie aan klimaatverandering.** Het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Momenteel is er, gezien de grote diversiteit van activiteiten, duurzame gebouwen en aanpassingen in infrastructuur, nog geen vergelijkbare en aggregereerbare indicator beschikbaar voor het meten van de bijdrage van de duurzame beleggingen van deze Pensioenregeling aan klimaatadaptatie. In de EU-Taxonomie is bepaald welke investeringen in economische activiteiten op basis van zes milieudoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, als ecologisch duurzaam kunnen worden bestempeld. In de beoordeling van de uitgegeven Green Bond wordt getoetst in hoeverre deze overeenkomt met de criteria zoals opgenomen in de EU-Taxonomie. De verwachting is dat er steeds meer data beschikbaar komt met betrekking tot de impact van klimaatadaptatie zodat de bijdrage van de duurzame beleggingen van de Pensioenregeling aan klimaatadaptatie zorgvuldig kan worden gemeten.

De Pensioenregeling bevat geen beleggingen met een sociale duurzaamheidsdoelstelling.

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

De Pensioenregeling heeft Green Bonds in portefeuille. Deze Green Bonds zijn getoetst door onze ESG-dienstverlener aan de hand van het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Hiermee kunnen deze Green Bonds als duurzame belegging beoordeeld worden. In deze bijlage IV wordt over deze duurzame beleggingen gerapporteerd.

De duurzame beleggingen mogen geen significante schade toebrengen aan ecologische of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen. Dit is gewaarborgd door alle potentieel duurzame beleggingen van de Pensioenregeling te beoordelen aan de hand van het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk en de EU-criteria voor ecologisch duurzame beleggingen. Daar bovenop is een screening op controverses uitgevoerd.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De duurzame beleggingen die in deze Pensioenregeling aanwezig zijn, betreffen Green Bonds die voldoen aan het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Deze Green Bonds hebben als doel een positieve impact te realiseren. Daarnaast is via het uitsluitings- en engagementbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten, zoals hieronder beschreven wordt.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja. Het pensioenfonds heeft ondernemingen uitgesloten die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Ja. De in deze Annex IV geïdentificeerde duurzame beleggingen betreffen green bonds die voldoen aan het Achmea IM Green Bond beoordelingsraamwerk. Het Green Bonds beoordelingsraamwerk van Achmea IM sluit Green Bonds van ondernemingen uit die met hun gedrag structureel de normen schenden van de UN Global Compact, OESO-

richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

In de EU-taxonomie is het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ vastgesteld. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel ‘geen ernstige afbreuk doen’ is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De Pensioenregeling houdt rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU-regelgeving. Deze ongunstige effecten en de ondernomen acties worden in de tabel hieronder toegelicht. Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant en daarmee aan de OESO-richtlijnen en de United Nations Guiding Principles (UNGPs). We gebruiken het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Onze ESG-dienstverlener screent de portefeuille op de eventuele negatieve impact van beleggingen en prioriteren vervolgens de meest ernstige impacts (op basis van zwaarte, reikwijdte en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Zie voor meer informatie ook het MVB-beleid van het pensioenfonds.

Op de website en in het jaarverslag rapporteren wij over de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toelichting	Genomen maatregelen
BKG-Emissies scope 1	Monitoren en sturen van de Scope 1 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO ₂ reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico's. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen)
BKG-Emissies scope 2	Monitoren en sturen van de Scope 2 BKG-emissies in de portefeuille om te voldoen aan de Klimaatdoelen van Parijs en het beperken van 1,5 graden Celsius opwarming in 2050	ESG-integratie (ESG-informatie systematisch en consistent integreren in de beleggingsprocessen. Hieronder vallen het CO ₂ reductiepad en het inzichtelijk maken van ESG-risico's. Deze laatste heeft als doel beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen te nemen)
Koolstofvoetafdruk	CO ₂ /EVIC	ESG-integratie
Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Winning van steenkolen en olie uit teerzanden, winning van schalieolie en -gas, arctische	Uitsluiten

	olie en-gas met een omzetgrens van >5%	
Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Uitsluiten van normschenders	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar het Pensioenfonds niet in wil beleggen) en Normatief engagement (de dialoog aangegaan met ondernemingen die de UN Global Compact, OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (dreigen te) schenden.)
Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Uitsluiten van producenten van controversiële wapens	Uitsluiten (Het op voorhand identificeren van bepaalde sectoren en producten of specifieke landen waar het Pensioenfonds niet in wil beleggen.)
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Uitsluiten

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2022

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Stichting PVF Particuliere Hypotheekfonds	Overig	4,5	Nederland
Bouwinvest Dutch Institutional Residential Fund	Overig	2,5	Nederland
De Munt Nederlands Hypotheken Fonds PFV	Overig	1,8	Nederland
JPM_ERX_PFV_VM	Overig	1,6	Nederland
Achmea Dutch Residential Fund	Overig	1,3	Nederland
Northern Trust the Euro Liquidity Fund Class E	Overig	1,3	Ierland
Northern Trust USD Cash Fund	Overig	1,3	Ierland
BAR_ERX_PFV_VM	Overig	1,1	Nederland
BNP_ERX_PFV_VM	Overig	1,0	Nederland
CCP JP Morgan - LCH Variation Margin	Overig	1,0	Nederland
Netherlands Government Bond 3,75% 15/01/2042	Overheden	0,9	Nederland
Cash bucket EUR	Overig	0,8	
Netherlands Government .2500% 15/07/2025	Overheden	0,8	Nederland
CCP Barclays - LCH Variation Margin	Overig	0,8	Nederland
Netherlands Government 2.750% 15/01/2047	Overheden	0,8	Nederland

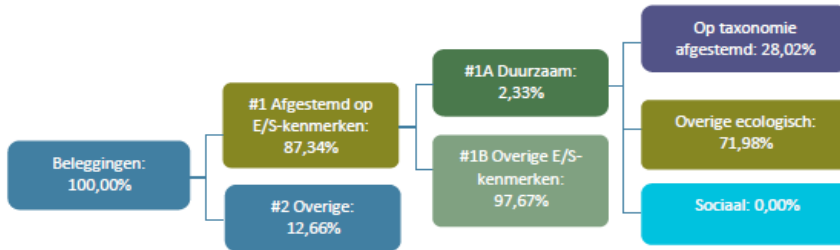

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen was 2,04%.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het financiële product die worden gebruikt om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging gelden.

De categorie #1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat:

- De subcategorie #1A Duurzaam omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De subcategorie #1B Overige E/S-kenmerken omvat beleggingen die op de ecologische of sociale kenmerken zijn afgestemd, maar die niet als duurzame belegging gelden.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	% van portefeuille
Overheden	29,0
Financiële instellingen	4,2
Farmaceutica, biotechnologie en levenswetenschappen	2,8
Industriële bedrijven	2,7
Consumenten diensten	2,7
Banken	2,4
Software & Diensten	2,3
Kapitaalgoederen	2,3
Materialen	2,0
Overig	49,5

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Van de duurzame beleggingen met milieudoelstelling mitigatie was 28,02% afgestemd op de EU-Taxonomie. Er waren geen beleggingen afgestemd op de milieudoelstelling adaptatie.

Bij het beoordelen van de duurzame beleggingen gaat de ESG-dienstverlener na in hoeverre deze voldoet aan EU Taxonomie criteria. Voor het vaststellen van de afstemming op de EU-Taxonomie wordt gekeken naar de beschikbare, publieke, informatie op de website van de uitgevende instelling, zoals de Second Party Opinion, het Green Bond Framework en het Impact report. Nieuwe uitgevende instellingen die nog geen informatie beschikbaar stellen op de website, worden benaderd met vragen over de exacte afstemming op de EU-Taxonomie. Op deze manier komt er steeds meer data beschikbaar. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de SFDR (Level 2) verwachten wij dat er steeds meer informatie beschikbaar zal komen.

● **Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie¹ voldoen?**

Ja:

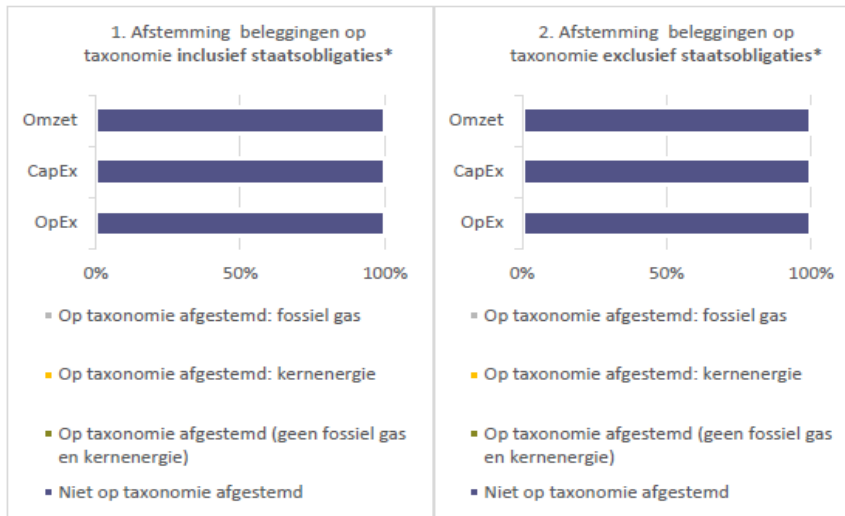
In fossiel gas In kernenergie

Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het grijs, oranje en groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties weer, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

***In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.**

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas- en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie -zie de toelichting in de linker marge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissie-niveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Data omtrent Taxonomy alignment wordt gebaseerd op documentatie van de uitgevende partij en de Second Party Opinion. Een onderverdeling naar Omzet, CapEx, OpEx wordt voor de green bonds niet gemaakt in:

- a. Rapportages van de uitgevende organisatie,
- b. Second Party Opinion (dit document wordt gebruikt om vast te stellen of iets een green bond is in combinatie met het Achmea IM Greenbond Raamwerk)
- c. Bloomberg

Aangezien ESG-dienstverlener zich baseert op onafhankelijke informatie, welke niet beschikbaar is op dit moment, tonen bovenstaande grafieken dan ook 100% niet op taxonomie afgestemd en niet een uitsplitsing naar Omzet, CapEx of OpEx.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten was 0,00%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

In voorgaande periodieke verslagen is hier niet over gerapporteerd.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Het aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie was 71,98%.

Het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener neemt, naast EU Taxonomie alignment, meerdere criteria in acht om een Green Bond te beoordelen. Het beoordelingsraamwerk van de ESG-dienstverlener volgt de ICMA Green Bond Principles. Daarnaast gebruikt het raamwerk de richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative voor het beoordelen van de duurzaamheid van te financieren activiteiten. De ESG-dienstverlener gebruikt dit raamwerk om de kwaliteit van Green Bonds te beoordelen.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel van sociaal duurzame beleggingen was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in 'overige'? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die onder '#2 overige' zijn opgenomen bestaan voor het grootste deel uit beleggingen in beleggingsfondsen. Over deze beleggingsfondsen kan de ESG-dienstverlener geen e/s kenmerken meten. Daarnaast zijn onder 'overige' liquiditeiten opgenomen.

Het streven is om het percentage liquide middelen zo klein mogelijk te houden. De beleggingen zijn bedoeld om de portefeuille efficiënt te beheren of rendement te behalen. Er bestaan geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Een overzicht van alle type beleggingen onder overige is opgenomen in onderstaande tabel.

Type belegging	% van "overige"
----------------	-----------------

Fondsen	83,7
Liquiditeiten	61,5
Alternatieve beleggingen	42,2
Overig	0,1
Derivaten	-87,5

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Gedurende 2022 zijn onderstaande maatregelen getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken:

Engagement: het Pensioenfonds is in gesprek gegaan met ondernemingen waarin wordt belegd middels normatief en thematisch engagement. Het doel van het normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij thematisch engagement staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren.

Stemmen: Daarnaast heeft het pensioenfonds actief gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten om lange termijn waarde creatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wordt belegd.

Zie voor meer informatie de MVB documentatie op de website.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Niet van toepassing. Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

- **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**
Niet van toepassing.
- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**
Niet van toepassing.
- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**
Niet van toepassing.
- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

29. Begrippenlijst

Abtn

Actuariële en bedrijfstechnische nota. In deze, door de wet verplicht gestelde, nota wordt het beleid van het fonds beschreven. Aan de orde komen onder meer de inhoud van de uitvoeringsovereenkomst, de voorwaardelijke toeslagverlening, het financieel toetsingskader en de bedrijfsvoering van het pensioenfonds; verder zijn de verklaring over de beleggingsbeginselen, een beschrijving van de sturingsmiddelen en een financieel crisisplan opgenomen.

AFM

Autoriteit Financiële markten. AFM houdt toezicht op het gedrag van en de informatieverstrekking door alle partijen op de financiële markten in Nederland, waaronder pensioenfondsen. Naast AFM houdt ook De Nederlandsche Bank (DNB) toezicht op pensioenfondsen.

ALM

Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen de bezittingen en verplichtingen van een pensioenfonds. Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagenbeleid.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Naast de feitelijke beleggingsmix wordt gesproken over de strategische beleggingsmix; deze laatste is de beoogde lange termijn verdeling over de verschillende beleggingscategorieën. Deze verdeling wordt gebaseerd op een ALM studie (zie aldaar).

Benchmark

Representatieve index waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de 12 meest recente maand-dekkingsgraden.

Collateral

Onderpand. Manier om het kredietrisico op tegenpartijen uit hoofde van derivaten transacties te beperken. Het collateral reduceert dit risico doordat er gedurende de looptijd van de transacties onderpand in de vorm van effecten en/of liquiditeit wordt gestort ter dekking van de marktwaarde van de transacties. Dit onderpand valt vrij bij het in gebreke blijven van de tegenpartij.

Compliance

Het begrip waarmee wordt aangeduid dat een persoon of organisatie werkt in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving, waaronder de gedragscode.

Contante waarde

De contante waarde op een bepaald moment van (een serie) betalingen in de toekomst, is het bedrag dat op dat moment aanwezig zou moeten zijn om, rekening houdend met renteaangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, deze toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

Correctiefactoren

Correctiefactoren worden toegepast om de waargenomen sterfte bij het fonds en de sterftetekansen volgens de 'algemene' overlevingstafels op elkaar te laten aansluiten.

Custodian

De financiële partij die de effecten bewaart.

Dekkingsgraad

Verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de som van de waarde van de opgebouwde aanspraken en de reeds ingegane pensioenen, uitgedrukt in een percentage.

Dekkingstekort

Er is sprake van een dekkingstekort als de beleidsdekkingsgraad onder het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen komt.

Derivaten

Van onderliggende waarden zoals bijvoorbeeld effecten of indices afgeleide beleggingsproducten, zoals opties, futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank. Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat onder andere het naleven van de Pensioenwet bewaakt.

Doorsneepremie

Gelijk premiepercentage voor alle deelnemers, ongeacht geslacht, leeftijd en burgerlijke staat.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het fonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Tenminste jaarlijks wordt vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Engagement

Het voeren van een dialoog met bedrijven waarin belegd wordt teneinde verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van het duurzaamheidsbeleid van het betrokken bedrijf.

Ervaringssterfte

De verhouding tussen de gemiddelde Nederlandse bevolkingssterfte en de waargenomen sterfte met betrekking tot deelnemers en uitkeringsgerechtigden van het pensioenfonds.

ESG (-factoren, -thema's, -aspecten)

Engelse afkorting voor milieu (environment), maatschappij (social) en bestuur (governance).

Franchise

Het deel van het salaris waarover geen pensioen wordt opgebouwd.

FTK

Financieel Toetsingskader. Methodiek voor toetsing van de financiële opzet en bestendigheid van pensioenfonds en verzekeraars door De Nederlandsche Bank.

Groeiaandelen

Groeiaandelen zijn aandelen van bedrijven waarvan een snelle en sterke groei verwacht wordt. Het dividendrendement is doorgaans laag en de koers gemeten ten opzichte van de koers/winstverhouding hoog.

Herstelplan

In een herstelplan wordt aangegeven hoe een pensioenfonds dat een reservetekort, en daarnaast mogelijk ook een dekkingstekort heeft binnen een termijn van maximaal 10 jaar denkt te herstellen. Onder bepaalde voorwaarden mag de hersteltermijn 12 jaar zijn. Pensioenfonds Vervoer maakt van die optie geen gebruik. Voor het herstel kan een pensioenfonds theoretisch het premiebeleid, het toeslagenbeleid en het beleggingsbeleid inzetten. Zolang het fonds nog steeds een tekort heeft moet jaarlijks opnieuw een herstelplan worden opgesteld.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een verzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van specifieke risico's bij een verzekeraar, zoals overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van deelnemers.

Illiquide beleggingen

Liquiditeit bij beleggingen geeft aan hoe snel en tegen welke kosten een beleggingspositie kan worden op- of afgebouwd. Bij illiquide beleggingen is de verhandelbaarheid doorgaans minder goed. Het gaat hierbij veelal om niet-beursgenoteerde beleggingen.

Intern Toezicht

Intern Toezicht is één van de Principes van goed Pensioenfondsbestuur (ofwel Pension Fund Governance) en betreft het door onafhankelijke deskundigen kritisch beoordelen van het functioneren van de besturing van het pensioenfonds. In het kader van de implementatie van de Wet versterking bestuur pensioenfonds wordt het intern toezicht bij Pensioenfonds Vervoer sedert 1 juli 2014 uitgeoefend door een permanente raad van toezicht.

ISAE 3402/SOC 1

ISAE 3402 (Assurance Reports on Controls at a Service Organization) is de Internationale controlestandaard inzake rapportage door derden. Een SOC 1 rapportage (Service Organization Controls Report) is vergelijkbaar met een ISAE 3402 rapportage. Met zo'n 'derdenverklaring' wordt aangegeven dat een serviceorganisatie, waar een gebruikersorganisatie activiteiten aan heeft uitbesteed, 'in control' is aangaande de activiteiten die binnen de scope zijn gedefinieerd. Een ISAE 3402 rapportage stelt serviceorganisaties en overige entiteiten in staat om hun cliënten en onafhankelijke accountants te voorzien van eenduidige informatie inzake de controle over hun organisatie en bedrijfsprocessen.

Korten

Het verlagen van pensioenaanspraken en/of pensioenuitkeringen. In het FTK waren er twee situaties waarbij korten verplicht is:

1. Als het niet lukt om een herstelplan op te stellen zodanig dat de beleidsdekkingsgraad binnen tien jaar weer tenminste gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad. De korting mag worden uitgesmeerd over tien jaar (de looptijd van het nieuwste herstelplan). De korting is dan in het eerste jaar onvoorwaardelijk, maar in de rest van de jaren voorwaardelijk. Dat wil zeggen dat de rest van de kortingen niet meer doorgevoerd hoeft te worden als er voldoende herstel is opgetreden.
2. Als de beleidsdekkingsgraad 5 jaar lang onafgebroken lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, en tegelijkertijd de UFR-dekkingsgraad op het laatste meetmoment ook onder het minimaal vereist vermogen ligt, moet er worden gekort zodanig dat de UFR-dekkingsgraad gelijk wordt aan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Deze korting mag ook worden gespreid over hersteltermijn, maar als om deze reden wordt gekort zijn alle kortingen onvoorwaardelijk.

In de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel zijn de kortingsregels versoepeld.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie is opgebouwd uit de actuarieel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen vermeerderd met een opslag van de uitvoeringskosten van het pensioenfonds, een opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en een opslag voor de financiering van de voorwaardelijke toeslagverlening. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

Kritische of kritieke dekkingsgraad

De kritische of kritieke dekkingsgraad is de laagste dekkingsgraad waarbij het voor het pensioenfonds nog net mogelijk is om te herstellen binnen de maximaal in een herstelplan toegestane termijn.

Liquide beleggingen

Liquiditeit bij beleggingen geeft aan hoe snel en tegen welke kosten een beleggingspositie kan worden op- of afgebouwd. Bij liquide beleggingen kan dat snel en relatief goedkoop. Het gaat hierbij veelal om beursgenoteerde beleggingen.

Megacap aandelen

Aandelen van ondernemingen die tot de allergrootste behoren binnen hun geografische regio.

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen vormt een buffer voor algemene risico's. Deze buffer bestaat vooral uit een algemene opslag voor beleggingsrisico's, ter hoogte van circa 4% van het belegd vermogen. Daarnaast zijn er kleine opslagen voor overlijdensrisico's en arbeidsongeschiktheidsrisico's. Indien het fonds niet over het minimaal vereist eigen vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Minimaal vereist vermogen

Het minimaal vereist vermogen is het vermogen dat het pensioenfonds nodig heeft voor alle pensioenverplichtingen, vermeerderd met een buffer voor algemene risico's (het minimaal vereist eigen vermogen).

Minimaal vereiste dekkingsgraad

De minimaal vereiste dekkingsgraad is het minimaal vereist vermogen gedeeld door de waarde van de verplichtingen.

Nominale dekkingsgraad

Verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen ende waarde van de opgebouwde aanspraken, uitgedrukt in een percentage, waarbij de opgebouwde aanspraken contant zijn gemaakt met de nominale marktrente. Nominale marktrente: De marktrente die volgt uit de prijsvorming van obligaties. De hoogte van deze rente fluctueert in de tijd en hangt af van de looptijd van de kasstromen.

Opbouwpercentage

Jaarlijkse pensioenopbouw uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag.

Opkomende markten

Markten die eerder in hun economische ontwikkeling achter lagen op de westerse economieën, maar nu een inhaalslag gemaakt hebben en/of daar (nog) mee bezig zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van out- of underperformance als het gerealiseerde rendement van een portefeuille hoger respectievelijk lager is dan het rendement van de benchmark.

Pensioengrondslag

Het pensioengevend salaris minus de zogenoemde franchise; over die franchise wordt geen pensioen opgebouwd.

Pensioenrichtleeftijd

De leeftijd waarop volgens de pensioenregeling het ouderdompensioen ingaat.

Performancetoets

Zie ook 'z-score'. De som van de z-scores van vijf opeenvolgende jaren, gedeeld door de wortel van het aantal jaren (vijf), moet minimaal gelijk zijn aan minus 1,28. Dit wordt de performancetoets genoemd.

Premie-egalisatiedepot

De premie-egalisatie is onderdeel van de financieringsafpraak tussen de sociale partners en de werkgever. Het is een reserve ter egalisatie van de premie over de looptijd van de cao-afpraak tot en met 31 december 2020.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad geeft aan of het pensioenfonds wel (reële dekkingsgraad is 100% of meer) of niet (onder de 100%) voldoende vermogen heeft ten opzichte van de waarde van de verplichtingen, als ook nog rekening wordt gehouden met prijsstijgingen (inflatie). De reële rente is de nominale rente minus de inflatie.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden wordt uitgegaan.

Renteafdekking

Het afdekken van (rente- en inflatie-) risico's in pensioenverplichtingen. In plaats van afdekking wordt ook de term 'hedge' gebruikt.

Rentetermijnstructuur

DNB publiceert per looptijdsegment (in jaren) een rente waarmee de actuele waarde moet worden berekend van de nominale pensioenverplichtingen met een corresponderende restant looptijd in jaren. De rentetermijnstructuur (het geheel van al die door DNB gepubliceerde rentes) wordt vastgesteld met behulp van maandeinde-gegevens.

Reservetekort

Er is sprake van een reservetekort als de beleidsdekkingsgraad onder het niveau van het vereist eigen vermogen komt. Bij een tekort dienen pensioenfondsen op 1 april van het jaar, berekend op basis van de uitkomsten tot en met het eind van het voorafgaande jaar, een (nieuw) herstelplan op te stellen. Het herstelplan moet jaarlijks worden vernieuwd zo lang als er sprake is van een reservetekort.

Securities lending

Het tijdelijk uitlenen van effecten aan andere marktpartijen. Die andere marktpartijen zijn veelal om goede redenen leveringsverplichtingen aangegaan zonder zelf over de betreffende effecten te beschikken. Voor het uitlenen wordt een vergoeding ontvangen. Ook wordt voldoende onderpand ter beschikking gesteld. De uitlener blijft economisch eigenaar van de effecten.

SLA

Service Level Agreement. Een Service Level Agreement is een type overeenkomst waarin afspraken staan tussen aanbieder en afnemer van een dienst of product.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Solvabiliteitstoets

Toets in het kader van het FTK. Naast het benodigde vermogen uit de 'minimumtoets' dient ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten voldoende vermogen te hebben.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Afdekking tegen renterisico gebeurt onder andere door het afsluiten met renteswaps (Interest Rate Swaps, afgekort IRS) waarbij een vaste lange swaprente geruild wordt tegen een variabele korte rente.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagengrens

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de van toepassing zijnde toeslagengrens mag het pensioenfonds geen toeslagverlening toepassen. Als de beleidsdekkingsgraad boven de toeslagengrens ligt mag het pensioenfonds eventueel gedeeltelijk toeslagverlening geven, als het bestuur van mening is dat dit verantwoord is. Als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de 'volledige toeslagengrens' mag het bestuur volledige toeslagverlening geven. Toeslagverlening is een ambitie, maar geen recht. Het bestuur zal altijd moeten beoordelen of toeslagverlening verantwoord is. Evenwichtige belangenbehartiging zal daarbij altijd centraal staan.

Toeslagverlening/ indexering / indexatie

Toeslagverlening is het met een inflatiecomponent verhogen van de pensioenaanspraken en pensioenrechten, in overeenstemming met de in het pensioenreglement omschreven pensioenregeling. Dit vindt alleen geheel of gedeeltelijk plaats indien de financiële situatie dat toelaat en het bestuur geen andere overwegingen heeft (met name vanuit oogpunt van evenwichtige belangenbehartiging) om af te zien van toeslagverlening. Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de volledige toeslagengrens kan het bestuur eventueel besluiten om een extra toeslagverlening toe te passen. Daarvan zal alleen sprake kunnen zijn indien in eerdere jaren gekort is op de toeslagverlening en/of vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten heeft plaatsgevonden. De actieve en gewezen deelnemers van het pensioenfonds en de uitkeringsgerechtigden kunnen formeel geen aanspraak maken op een extra toeslagverlening als de situatie zoals hierboven beschreven aan de orde is. De reglementen en de Abtn van Pensioenfonds Vervoer kennen geen rechten op inhaaltoeslagen. Het eventueel toch toekennen daarvan is aan het bestuur.

Toetspremie

Zie ook bij 'kostendekkende premie'. De rente die wordt gehanteerd om de premiehoogte te berekenen kan de actuele marktrente zijn of een historisch gemiddelde rente. Pensioenfonds Vervoer hanteert dit laatste, om te voorkomen dat de kostendekkende premie te veel van jaar tot jaar fluctueert. Dit wordt een 'gedempte kostendekkende premie' genoemd. Deze mag voor de toetsing of er voldoende premie binnenkomt worden gehanteerd. Men spreekt daarom ook wel van 'toetspremie'.

Uniform Pensioen Overzicht (UPO)

Een pensioenoverzicht waarin onder meer de verwachte uitkeringen bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid voor deelnemers op algemeen gangbare wijze worden gepresenteerd.

Valutatermijncontract

Bindende overeenkomst tussen een bank en een tegenpartij, waarin wordt afgesproken om een bedrag aan vreemde valuta's op termijn te kopen of te verkopen tegen een nu reeds vastgestelde termijnkoers.

Vastgoed

Direct vastgoed betreft rechtstreekse beleggingen in onroerende goederen. Indirect vastgoed betreft participaties in beleggingsfondsen die beleggen in onroerend goed of onroerend goed ondernemingen. Indirect vastgoed kan wel of niet beursgenoteerd zijn.

Vastrentende waarden

Verzamelnaam voor beleggingen die in beginsel een regelmatige en vaste rentebetaling opleveren en een vaste looptijd kennen. Voorbeelden zijn: staatsobligaties, bedrijfsobligaties (credits), onderhandse leningen en hypotheke.

Vereist eigen vermogen

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het vereist eigen vermogen wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels. Hoe meer risico het fonds loopt, hoe hoger de buffer moet zijn. Het gaat daarbij vooral (maar niet uitsluitend) om beleggingsrisico's, zoals renterisico's, valutarisico's en kredietrisico's. Indien het fonds niet over het vereist eigen vermogen beschikt is sprake van een reservetekort.

Vereist vermogen

Het vereist vermogen is de waarde van de verplichtingen vermeerderd met het vereist eigen vermogen.

Vereiste dekkingsgraad

De vereiste dekkingsgraad is gelijk aan het vereist vermogen gedeeld door de waarde van de verplichtingen.

Verplichtstelling

Wettelijke regeling waarbij werkgevers verplicht zijn om hun werknemers voor een pensioenregeling aan te sluiten bij een pensioenfonds.

VPL

VPL is de afkorting voor de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling. Naar aanleiding van deze wet heeft het pensioenfonds een overgangsregeling getroffen; deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950 en die voldoen aan de voorwaarden met betrekking tot deelnemerschap en diensttijd kunnen extra aanspraken op ouderdoms- en partnerpensioen verwerven. Deze voorwaardelijke aanspraken zijn op 1 januari 2006 eenmalig berekend en zijn gelijk aan het positieve verschil tussen enerzijds de aanspraken die opgebouwd hadden kunnen worden als de pensioenregeling per 1 januari 2006 in het verleden had gegolden en anderzijds de aanspraken die opgebouwd hadden kunnen worden op basis van het tot 1 januari 2006 geldende reglement. Nadat voor de sector Orsima de VPL-regeling al in 2019 was beëindigd, zijn eind oktober 2020 ook voor de overige sectoren de nog voorwaardelijke VPL-aanspraken omgezet naar gewoon pensioen. Hiermee is een einde gekomen aan de VPL-regeling.

Waarde aandelen

Een waarde aandeel is een aandeel dat aan een prijs wordt verhandeld die lager ligt dan zijn fundamentele waarde en dat dus door een waardebelegger als ondergewaardeerd wordt beschouwd. Deze aandelen hebben meestal een hoog dividendrendement, een lage koers-boekwaarderatio en/of een lage koers-winstverhouding.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot een zeker moment opgebouwd pensioenaanspraak.

WIA

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. De opvolger van de WAO (Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering). De WIA biedt inkomensbescherming bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid maar biedt ook prikkels om indien mogelijk weer aan het arbeidsproces te gaan deelnemen. De Wet bestaat uit twee delen: de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) en de Regeling Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA).

Z-score

Jaarlijkse meting van de beleggingsresultaten van verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen. De z-score geeft de afwijking weer van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement van een vooraf door het bestuur vastgestelde wettelijke normportefeuille.

30. Colofon

Tekst, redactie en vormgeving:

Bestuursbureau Pensioenfonds Vervoer

Uitgave:

Pensioenfonds Vervoer

20 april 2023